

Visie met Lef

Piratenpartij Nederland

Verkiezingsprogramma 2021

Piratenpartij

voor een vrije informatiesamenleving

Verkiezingsprogramma Piratenpartij Nederland 2021

Introductie

Voorwoord van de lijsttrekker Matthijs Pontier

De Piratenpartij is na haar oprichting pijlsnel uitgegroeid tot een wereldwijde burgerbeweging. In Tsjechië en IJsland zijn we de belangrijkste oppositiepartij en ook in Luxemburg zitten we in het Parlement. In landen als Duitsland en Zweden zitten onze collega's in gemeenteraden en provinciebesturen. Als eerste pan-Europese partij hebben we in het Europees Parlement vier parlementariërs. En in Nederland zijn we vertegenwoordigd in het waterschap en zijn ze samenwerkingen in gemeenteraden aangegaan. We zijn inmiddels in meer dan 60 landen actief.

Politiek is voor Piraten maar één manier om de wereld te veranderen. Je vindt ons ook in denktanks, bij goede doelen, in actiegroepen en in sociale ondernemingen. De wereld verandert te snel om eens in de vier jaar je standpunten in beton te gieten. Daarom is dit programma een levend document. Je kunt altijd meepraten over onze koers. Echte democratie is een constante dialoog.

De Piratenpartij staat voor een vrije democratie waarin alle kennis, kunst en cultuur die de mensheid heeft voortgebracht direct voor iedereen beschikbaar is. De coronacrisis laat zien hoe belangrijk het is om in vrijheid kennis te delen. Wanneer ontwikkelaars worden beloond met geld in plaats van een monopolie, kan de hele wereld daarvan profiteren, en komen nieuwe behandelmethoden en medicijnen direct terecht bij alle mensen die dat nodig hebben.

De coronacrisis heeft een aantal problemen in de samenleving pijnlijk blootgelegd. Bestaande verschillen worden verder uitvergroot. Voor sommige kinderen blijkt dat er thuis geen ruimte is om rustig thuisonderwijs te kunnen volgen. Een passende woning blijkt onbetaalbaar geworden. Voedselbanken en kledingbanken worden overvraagd. Doordat winkels dicht moeten, grijpen internetreuzen als Ali en Amazon hun kans om hun monopoliepositie te verstevigen. Testbeleid en bron- en contactonderzoek lopen vast en het vaccinatieprogramma komt traag van de grond door gebrek aan capaciteit en falende ICT-systemen. De zorg blijkt zover uitgekleeft dat er geen enkele buffer over is om de extra patiënten op te vangen.

De Piratenpartij wil investeren in goede publieke voorzieningen als zorg, wonen en onderwijs, zodat ieder kind gelijke kansen krijgt. Wij kiezen voor robuuste sociale

zekerheid, die ervoor zorgt ook in crisistijd niemand in armoede hoeft te leven. Wij pakken marktmacht aan, zodat ook kleine ondernemers eerlijke kansen krijgen. Wij brengen broodnodige ICT-kennis de Tweede Kamer in, zodat ICT-fails zo snel mogelijk tot het verleden behoren. Wij investeren liever in testcapaciteit, bron- en contactonderzoek en voldoende zorgpersoneel, dan dat we burgerrechten en vrijheden inperken.

De overheid is zich steeds wantrouwender tegenover burgers op gaan stellen. Het kabinet lijkt opkomende grootmacht China steeds meer als voorbeeld te gebruiken. Met SyRI en de toeslagenaffaire bleek hoe onschuldige mensen in een uit de hand gelopen fraudejacht met de rug tegen de muur werden gezet en in jarenlange ellende werden gestort. In een autoritaire samenleving wordt uitgegaan van controle en repressie. In een vrije democratie ga je uit van vrijheid en verantwoordelijkheid; van vertrouwen in mensen.

De Piratenpartij gaat uit van vertrouwen in de mens, en van een gezond wantrouwen tegenover machtsconcentraties bij overheden en bedrijven. Wij richten de samenleving daarnaar in, met systemen die gericht zijn op vertrouwen in professionals en goede bedoelingen, in plaats van wantrouwen en controle.

In een vrije informatiesamenleving maken we samen de verstandigste keuzes. Laat daarom 17 maart ook jouw stem horen, zodat deze niet te negeren valt!

Matthijs Pontier, lijsttrekker Piratenpartij Nederland

De naam

De Piratenpartij is een geuzennaam waar we trots op zijn. Deze prikkelende naam onderscheidt ons van de gevestigde orde. Het label 'piraat' wordt al eeuwenlang geplakt op groepen die ingaan tegen monopolisering in nieuwe gebieden.

- In de 17e eeuw kregen Europese staatsbedrijven zoals de Nederlandse VOC het monopolie op handelsroutes over zee naar grondstofrijke gebieden. Het woord 'piraat' had een brede betekenis en werd gebruikt voor *alle* niet-erkende zeevaarders.¹⁾
- Eerder kreeg in Engeland het koninkrijk het monopolie op de boekdrukkers en werden ondernemers die het in hun hoofd haalden zelf een drukpers in elkaar te zetten 'woordpiraten' genoemd.
- 50 jaar geleden was de radio-ether de nieuwe horizon en kreeg de BBC als enige partij het recht om uit te zenden. Dankzij zogenoemde 'radiopiraten' maakten we kennis met popmuziek.

Het onontgonnen gebied van onze tijd is het internet. Ook hier zijn nog geen sluitende juridische modellen en bedreigt monopolisering net als in de eerder genoemde voorbeelden onze vrijheid. De informatierevolutie heeft ons ongelooflijk veel opgeleverd, maar heeft overheden en bedrijven ook in staat gesteld iedere stap van

burgers en consumenten nauwkeurig in kaart te brengen. Dit zorgt voor een onevenwichtige machtsbalans waarvan de gewone man de dupe wordt. De Piratenpartij wil het evenwicht terugbrengen en een open informatiesamenleving creëren.

Vrij verkeer van informatie biedt ongekennde mogelijkheden maar zet ook alles wat we vanzelfsprekend vinden op zijn kop. Niets blijft hetzelfde. Digitalisering, automatisering en globalisering hebben een grote invloed op de arbeidsmarkt en de samenleving. De film- en muziekindustrie zijn bezig zichzelf opnieuw uit te vinden, met dank aan piraterij. Het wordt tijd dat de politiek het internet serieus gaat nemen.

Het ontstaan van de Piratenpartij

De Piratenpartij komt voort uit privacy, innovatie en het delen van kennis en cultuur.²⁾

Zweden liep eind jaren '90 voorop met breedband-internet voor consumenten. Na een intensieve lobby van de copyrightindustrie werd in 2001 het Zweedse Anti-Piraterijbureau opgericht. Zij werden direct onderwerp van spot, vanwege hun zwakke pogingen om het volk 'op te voeden.'

In reactie daarop, richtte een groep kunstenaars, muzikanten en anderen met een affiniteit voor cultuur in 2003 de denktank 'Het Piraterijbureau' op. Door juist deze naam te kiezen, benadrukten we dat we als Piraten progressief zijn, terwijl de anti's juist terug willen naar een wereld uit het verleden.

Drie belangrijke gebeurtenissen in 2005 hebben ons gemotiveerd de eerste Piratenpartij op te richten in Zweden.

De eerste aanleiding was de strijd tegen softwarepatenten in het Europees Parlement. Grote bedrijven probeerden innovatieve startups die de status quo bedreigden te gronde te richten, om hun monopoliepositie te behouden. De softwarepatenten monopolie lobby verloor, maar met een zeer, zeer krappe marge. We voorzagen dat het veel moeite en tijd zou gaan kosten om keer op keer slechte wetgeving op deze manier tegen te houden. Er moet toch een betere manier zijn?

De tweede ontwikkeling was de aanval van de copyright industrie op nieuwe, innovatieve distributiemethoden voor onafhankelijke artiesten. Dit downloadverbod zou indie- en alternatieve artiesten terug drijven in handen van de oude distributie-monopolies. Dus het was niet slechts een aanval op de bijbehorende levensstijl, maar ook op de volgende generatie artiesten.

De derde ontwikkeling en het laatste zetje dat nodig was om de Piratenpartij op te richten was de aantasting van onze privacy. De nieuwe EU Data Retentie richtlijn over het bewaren van al onze communicatie ging veel verder dan wat de voormalige Oost-Duitse Stasi ooit deed.

Dit alles leidde tot een groot maatschappelijk debat, waar iedereen aan meedeed, behalve de politici. Daarom hebben we toen zelf een partij opgericht om dit debat de politiek in te brengen.

De **naam** was er al: **Piratenpartij**.³⁾

De eerste Piratenpartij werd formeel gelanceerd in Zweden op 1 januari 2006. Nu, 15 jaar later, is de Piratenpartij actief in tientallen landen. We hebben zetels behaald van lokaal tot nationaal tot Europees niveau. Elk inhoudelijk onderwerp benaderen we met deze zelfde Piraten mentaliteit.

Niemand weet wat voor uitdagingen en mogelijkheden ons in de toekomst te wachten staan. Wij hebben een visie waarin we vernieuwingen toejuichen. Kortzichtigheid mag niet in de weg staan van de mogelijkheden van de nieuwe tijd. In onze visie moet de macht altijd bij het volk komen te liggen. Een overheid die haar burgers wantrouwt, verdient het vertrouwen van haar burgers niet. De informatierevolutie is tegelijkertijd een bedreiging voor de democratie als een kans om zich verder te ontwikkelen. Wij strijden voor het laatste.

Dit programma staat vol praktische voorstellen om Nederland een stukje beter te maken. Toch is dit programma geen draaiboek voor de toekomst. Wij vragen namelijk niet om jouw stem omdat we weten hoe de toekomst eruitziet. Wij vragen om je stem omdat we toegeven dat we dat niet kunnen weten, maar wel beloven jouw rechten hoe dan ook te zullen waarborgen.

Ons doel

De Piratenpartij staat voor een vrije samenleving met ontplooiingskansen voor iedereen.

Ons programma is een beeld om vanuit de huidige stand van zaken richting te geven naar de toekomst. Het hoofdstuk Ruimtevaart gaat over meer dan alleen puinruimen, het is ook een metafoor voor ons programma:

Visie met Lef

Een toekomst waar alle kennis, kunst en cultuur die de mensheid heeft voortgebracht voor iedereen beschikbaar is om op voort te bouwen en aan bij te dragen.

Samen stellen wij jou in staat om je eigen leven vorm te geven in een vrije informatiesamenleving.

Piratenpartij

voor een vrije informatiesamenleving

Samenvatting partijprogramma

De Piratenpartij staat voor een vrije democratie waarin alle kennis, kunst en cultuur die de mensheid heeft voortgebracht direct voor iedereen beschikbaar is. De coronacrisis laat zien hoe belangrijk het is om in vrijheid kennis te delen. Wij investeren liever in goede publieke voorzieningen, zoals testcapaciteit, bron- en contactonderzoek en voldoende zorgpersoneel, dan dat we burgerrechten en vrijheden inperken. Wij gaan uit van vertrouwen in de mens, en hebben een gezond wantrouwen tegenover machtsconcentraties bij overheden en bedrijven. In een vrije informatiesamenleving maken we samen de verstandigste keuzes.

Kernpunten

Burgerrechten

Burgerrechten garanderen persoonlijke vrijheden en beschermen burgers tegen willekeur door overheden of bedrijven. Burgerrechten vormen de grondvesten van onze beweging. Concessies doen aan burgerrechten betekent concessies doen aan de fundamenteën van de democratie. Als Piratenpartij toetsen wij al ons handelen altijd aan die elementaire rechten van burgers.

Transparantie

Een open en transparante overheid is een basisvoorwaarde voor een goede democratie. Alleen wanneer burgers het functioneren van haar overheid ter discussie kunnen stellen en ze de overheid kunnen controleren is een goede volksvertegenwoordiging mogelijk.

Democratie

Democratie is meepraten en meebeslissen over onze samenleving. In een democratie heeft iedereen een stem en wordt gehoord. Wij willen dat iedereen de mogelijkheid heeft om deel te nemen aan het besluitvormingsproces. Op die manier benutten we alle kennis, ervaring en expertise in onze samenleving.

Vrijheid van informatie

Vrije toegang tot informatie, kennis en cultuur is een voorwaarde voor de sociale, technologische en economische ontwikkeling van onze samenleving. Het huidige auteursrecht en patentrecht creëren informatie monopolies die alleen grote bedrijven ten goede komen, vormen een belemmering voor deze toegang. Wij willen deze wetgeving daarom grondig hervormen.

Thema's

Ondernemerschap

De Piratenpartij wil kleine ondernemers beschermen tegen machtsconcentraties van overheden en grote bedrijven. Daar waar de overheid van MKB-ondernemers informatie vraagt, moet ze de daarvoor benodigde software open source en gratis aanbieden.

Onvoorwaardelijk Basisinkomen

Met een basisinkomen profiteert iedereen van technologische vooruitgang. Deze versimpeling van de sociale zekerheid maakt bureaucratie en controles onnodig, zodat elke euro terecht komt bij de mensen die het nodig hebben. Dit is bovendien robuuster, zodat het ook werkt in tijden van crisis. De economische zekerheid die dit biedt stimuleert ondernemerschap en maakt de economie weerbaar en veerkrachtig.

Economie

De Piratenpartij staat voor een inclusieve economie met ontplooiingskansen voor iedereen. In de huidige economie maken grote bedrijven met veel marktmacht de dienst uit. Bevorderen van een gelijk speelveld met *de effectieve mededingingsnorm* zal de welvaart voor iedereen verhogen. Een weerbare en veerkrachtige economie begint bij economische zekerheid. Wij willen economisch beleid dat gericht is op welzijn voor iedereen.

Belasting

Met een rechtvaardige belasting kunnen we meer gezamenlijke welvaart creëren. De Piratenpartij wil dat multinationals een eerlijke bijdrage leveren. Als we belasting op het oppotten van geld en het uitputten van de planeet verhogen, kan de belasting op arbeid omlaag. Zo zorgen we dat arbeid loont en stimuleren we duurzame ontwikkeling van de economie.

Gezondheidszorg

Zorg is geen markt. Het is een basisrecht. Goede zorg en geneesmiddelen dienen dus toegankelijk te zijn voor iedereen, ongeacht financiële situatie. Wij stellen welzijn en zelfbeschikking van patiënten en zorgverleners centraal. We willen de regie terugpakken op jeugdzorg en (jeugd-)GGZ. Privacy by design en open source worden de standaard bij zorgdata. Als we meer vertrouwen op de intrinsieke motivatie en deskundigheid van professionals, kunnen we onnodige bureaucratie en controles schrappen.

Justitie

Veiligheid is een kerntaak van de overheid. De Piratenpartij wil veiligheid verbeteren door burgerrechten te verstevigen. Een onmiddellijk einde aan de 'war on drugs' maakt direct veel capaciteit vrij bij politie, justitie, rechtbank en gevangeniswezen. We willen het 'mega-ministerie' van Justitie en Veiligheid splitsen; en bij de politie inzetten op de-escalatie en geweldstraining.

Een verstandig drugsbeleid

De strijd tegen drugs richt meer schade aan dan de middelen zelf. Als we goed kunnen omgaan met één van de meest schadelijke drugs, namelijk alcohol, dan moet het met andere middelen ook mogelijk zijn. De Piratenpartij wil een rationeler en humaner drugsbeleid, cannabis legaal, en overige drugs decriminaliseren en reguleren.

Minister van Digitale Zaken

Het internet biedt ongekennde mogelijkheden voor interactieve beleidsvorming. De Piratenpartij wil ict-kennis meewegen in de hele besluitvorming. Ook rechtstreeks in de ministerraad.

Duurzaamheid

Onze kwaliteit van leven is afhankelijk van natuurlijke bronnen, zoals schoon water, lucht, aarde en voedsel. De Piratenpartij wil duurzame en gezonde voedselproductie voor iedereen, nu en in de toekomst. Daarom willen we natuurlijke bronnen niet sneller verbruiken dan de aarde deze zelf produceert. Daar is een energie-infrastructuur voor nodig, zonder monopolies en zonder andere milieudoelen te schaden. De Piratenpartij wil dat niet de grote bedrijven, maar bewoners het laatste woord hebben in de energietransitie.

Mobiliteit

Piraten gaan en staan waar ze willen. Wij willen daarom vervoersmogelijkheden niet beperken, maar inzetten op toegankelijk, transparant en betaalbaar openbaar vervoer.

Europese Unie

De Piratenpartij is een internationale beweging, die in alle bewoonde werelddelen actief is. Wij werken graag internationaal samen op basis van transparante en democratische waarden. De Piratenpartij wil daarom een transparant en democratisch Europa, dat zich richt op de gemeenschappelijke belangen van alle mensen in Europa, met een sterker mededingingsbeleid.

Internationale handel

Oneerlijke handelsverdragen als TTIP, CETA en TiSA bevoordelen multinationals ten koste van consumenten en het MKB. De Piratenpartij wil het MKB een eerlijke kans geven via eerlijke handelsverdragen, die uitgaan van mensenrechten en duurzame ontwikkeling en die democratisch tot stand komen.

Defensie

De Piratenpartij wil speciale aandacht besteden aan de stabilisatie van conflicthaarden en fragiele staten, aangezien hun instabiliteit een bron van problemen is voor de hele internationale gemeenschap. Conflictoplossing moet gebaseerd zijn op respect voor het internationaal recht, dat de basis vormt voor een vreedzame internationale gemeenschap.

Ontwikkelingssamenwerking

De Piratenpartij wil met ontwikkelingshulp in de eerste plaats de positie van mensen waar ook ter wereld versterken. Daarom willen we niet langer 'intellectueel eigendom' uitbuiten, maar vrij en op gelijke voet kennis uitwisselen. Zo kunnen we lokale economieën zelfstandiger en slagvaardiger maken. We willen ontwikkelingslanden niet langer benadelen via oneerlijke handelsverdragen, maar een eerlijke kans geven via eerlijke handel.

Migratie

De Piratenpartij wil de oorzaken waardoor mensen moeten vluchten aanpakken. Wanneer mensen toch moeten vluchten, nemen we menselijke waardigheid als uitgangspunt. De Piratenpartij wil een gemeenschappelijk Europees immigratiebeleid. Dit biedt legale mogelijkheden voor migranten, zodat zij niet langer met vluchtelingen worden vermengd. Zo kunnen we mensensmokkel tegengaan en de wachttijd verkorten.

Cultuur

Toegankelijkheid van informatie, kennis en cultuur is een eerste vereiste voor de sociale, technologische en economische ontwikkeling van onze samenleving. De Piratenpartij wil het auteursrecht grondig hervormen, zodat de copyright-industrie buitenspel wordt gezet en auteursrecht in dienst komt te staan van makers en consumenten.

Onderwijs

Een hoogwaardige democratie heeft goed onderwijs nodig om goed geïnformeerde keuzes te kunnen maken. Goed onderwijs deelt materialen en respecteert de privacy. De Piratenpartij wil dat alle leerlingen en studenten tijdens hun schooltijd in aanraking komen met verschillende visies en aspecten van de maatschappij.

Wetenschap

De overheid en marktpartijen beïnvloeden de koers van de wetenschap door per onderzoek te financieren. Deze afhankelijkheden blijken vaak de uitkomsten te sturen en te censureren. Universiteiten hebben voldoende vaste financiering en vaste staf nodig om onafhankelijkheid en kwaliteit te waarborgen. De Piratenpartij wil dat resultaten van wetenschappelijk onderzoek vrij toegankelijk zijn.

Rechten van sekswerkers

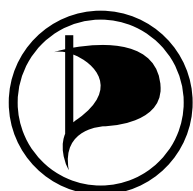
Sekswerk is werk. De Piratenpartij wil overstappen op het Nieuw-Zeelandse model. Dus o.a. alle specifieke sekswerk-regelgeving opdoeken en de sector behandelen als elke andere dienstverlenende sector. De Piratenpartij wil de sector bij regelgeving betrekken en volledige decriminalisering.

Wonen

De verhuurdersheffing verergert de woningnood. De woningmarkt zit op slot. De Piratenpartij wil meer betaalbare woningen. De verhuurdersheffing en de bovengrens van het puntenstelsel schaffen we af.

Ruimtevaart

Piraten durven verder in de toekomst te kijken en wij ondersteunen onderzoek en financiering van projecten die zal leiden tot nieuwe technologie en inzichten waar de hele mensheid van kan profiteren. De Piratenpartij wil dat alle organisaties die iets bijdragen aan de ruimtevaart hun verkregen kennis beschikbaar maken voor iedereen.

Piratenpartij

voor een vrije informatiesamenleving

Ons partijprogramma

De Piratenpartij staat voor een vrije democratie waarin alle kennis, kunst en cultuur die de mensheid heeft voortgebracht direct voor iedereen beschikbaar is. De coronacrisis laat zien hoe belangrijk het is om in vrijheid kennis te delen. Wij investeren liever in goede publieke voorzieningen, zoals testcapaciteit, bron- en contactonderzoek en voldoende zorgpersoneel, dan dat we burgerrechten en vrijheden inperken. Wij gaan uit van vertrouwen in de mens, en hebben een gezond wantrouwen tegenover machtsconcentraties bij overheden en bedrijven. In een vrije informatiesamenleving maken we samen de verstandigste keuzes. Piratenpartij programma 2021

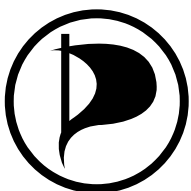
Piratenpartij programma 2021

Dit programma bestaat uit twee delen. Allereerst de kernpunten van de Piratenpartij. Die maken ons wat we zijn. Vanuit deze kernpunten verklaren en motiveren we al ons doen en laten. Het thema-deel bestaat uit onze plannen en ideeën over beleidsterreinen die binnen de partij op grond van deze kernpunten ontwikkeld zijn.

Kernpunten

De Kernpunten van de Piratenpartij zijn noodzakelijk om onze visie te verwezenlijken en het zijn randvoorwaarden voor een democratie die op een realistische manier is ingebed in de voorwaarden en mogelijkheden van de informatiemaatschappij. De Piratenpartij doet op kernpunten geen concessies.

- Burgerrechten
- Overheid: Open, inzichtelijk en efficiënt
- Democratie en invloed burger
- Vrijheid van informatie

Piratenpartij

voor een vrije informatiesamenleving

Burgerrechten in het Digitale Tijdperk

Burgerrechten garanderen persoonlijke vrijheden en beschermen burgers tegen willekeur door overheden of bedrijven. Burgerrechten vormen de grondvesten van onze beweging. Concessies doen aan burgerrechten betekent concessies doen aan de fundamenteën van de democratie.

Burgerrechten vormen de grondvesten van onze partij

Het recht op privacy en het recht op vrijheid van meningsuiting staan onder druk door de toenemende surveillance van overheden en bedrijven.

Nederland moet in internationaal verband de hoogst mogelijke standaard van burgerrechten bepleiten en verdedigen. In het binnenland, maar ook daarbuiten.

Als Piratenpartij toetsen wij al ons handelen altijd aan de elementaire rechten van burgers.

Dit zijn onder andere:

- het recht op privacy;
- het recht onschuldig te zijn tot het tegendeel is bewezen;
- het recht gehoord te worden, het recht op verweer;
- het recht op vrije verplaatsing;
- het recht op vrije toegang tot internet;
- het recht op vrije communicatie;
- het recht op vrijheid van meningsvorming en meningsuiting;
- het recht op onderwijs tot op het hoogste onderwijsniveau;
- het recht op gelijkwaardige behandeling, het gelijkheidsbeginsel;
- het recht op persoonlijke integriteit en zelfbeschikking;
- het recht om je eigen identiteit vorm te geven, zoals LHBT+, zonder inmenging van anderen.

Alle wetten, verdragen, overeenkomsten of besluiten moeten een toets aan deze burgerrechten doorstaan.

Recht op Zelfbeschikking

Het individuele zelfbeschikkingsrecht is een grondslag van de mensenrechten. Het betekent dat men zelf mag bepalen hoe men zijn of haar leven wil leiden.

Privacy is een erkend mensenrecht

Privacy is nodig om een autonoom persoon te kunnen zijn; zelf keuzes te maken zonder beïnvloeding van buitenaf. Privacy is nodig voor het opbouwen van relaties met andere

mensen. Zeker voor de ontwikkeling van kinderen is privacy belangrijk; het niet hebben van privacy duidt op wantrouwen, en wie nooit heeft ervaren hoe het is om vertrouwen te krijgen van anderen zal ook niet in staat zijn om anderen te vertrouwen.

Article 12.⁴⁾

"No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks." – Parijs, 10 december 1948

Privacy is van essentieel belang voor de werking van onze democratie. Zonder het beschermen van autonomie is de democratie verloren. Privacy speelt een belangrijke rol in het garanderen van ieders veiligheid; zowel online als offline kunnen criminelen misbruik maken van slecht beschermde data. Tenslotte is privacy belangrijk voor onze menselijkheid; het verliezen van privacy betekent het verliezen van onszelf als autonoom persoon.

"Als het private zichtbaar wordt, kun je geen mens meer zijn" – Hannah Arendt⁵⁾

De Nederlandse overheid heeft Artikel 12 de laatste jaren in de uitverkoop gezet. De Piratenpartij laat dit niet langer gebeuren en zet zich in voor privacy in alle aspecten van het leven.

Recht op gelijkwaardigheid

De Piratenpartij is tegen discriminatie en alle vormen van racisme. Op papier, voor de wet, bestaan racisme en discriminatie niet meer in Nederland. In de praktijk blijken de effecten nog steeds merkbaar. Dit komt deels omdat er te weinig borging in de processen zit. In een lange keten van besluitvorming drukken de vooroordelen van een enkele ambtenaar of medewerker een stempel op de praktische uitvoering van wetten en regels. Mensen die niet racistisch zijn doen soms onopzettelijk racistische dingen en daar hoeft niet meteen het strafrecht aan te pas te komen maar het is noodzakelijk dat deze zaken wel gerectificeerd worden.

De Piratenpartij wil:

- erkenning voor de slachtoffers;
- signalering van de problemen;
- betere borging van de processen;
- bescherming tegen discriminatie;
- transparante algoritmes.

Privacy is veiligheid

Privacy beschermt het individu tegen de macht van anderen en van de staat. De Piratenpartij vindt dat alle individuen recht op een persoonlijke levenssfeer hebben; het

recht op discretie en het recht om anoniem te zijn. Overigens ontheft anonimiteit niemand van verantwoordelijkheid voor zijn daden.

Verheffen van onze burgerrechten en bescherming van onze vrijheid is een voorname drijfveer voor de Piratenpartij.

Privacy en communicatie

Afzwakken of inbouwen van achterdeurtjes, *backdoors*, in encryptie maken het internet minder veilig voor iedereen. Burgers hebben het recht op zowel veiligheid als privacy. De Piratenpartij wil hoogwaardige encryptie bevorderen.

Privacy en massa surveillance

De dreiging die uitgaat van onwettige en buitensporige surveillance-maatregelen die ons door zowel buitenlandse en binnenlandse overheden worden opgelegd, als reactie op terrorisme of andere vormen van criminaliteit, is ernstig. Er is een dringende behoefte om actie te ondernemen om het evenwicht en onze privacy te herstellen.

Om onze rechten en vrijheden te behouden en de effectiviteit van wetshandhaving te waarborgen, eist de Piratenpartij dat het verzamelen en monitoren van gegevens beperkt blijft tot mensen die verdacht worden van het plegen of voorbereiden van een misdrijf en dat gerechtelijke toestemming daarvoor en toezicht daarop nodig is.

Wetenschappelijk onderbouwd veiligheidsbeleid

Adequate bescherming tegen criminaliteit is een belangrijke verantwoordelijkheid van de staat. We moeten ervoor zorgen dat deze verantwoordelijkheid wordt nagekomen door middel van een rationeel, doordacht en wetenschappelijk onderbouwd veiligheidsbeleid.

Stop dataretentie en profilering

De Piratenpartij wil de praktijk van routinematige, geautomatiseerde en niet-doelgerichte gegevensverzameling, opslag en koppeling afschaffen. Wij wijzen de grootschalige en willekeurige verzameling van communicatiegegevens ('dataretentie'), reisgegevens (PNR) en biometrische gegevens van de hand. De Piratenpartij is tegen het geautomatiseerd opstellen van profielen van mensen om ze op te delen in risicocategorieën ('profilering').

Camera's in de openbare ruimte

Openbare ruimtes zitten vol met camera's die het verkeer van personen en voertuigen volgen, gezichten volgen en deze informatie combineren zonder rekening te houden met de mogelijkheid van afbraak van privacy. Uit onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van dergelijke systemen weinig invloed heeft op de omvang van criminaliteit en dat de criminaliteit zich in het gunstigste geval eenvoudigweg verplaats naar een andere plek.

De Piratenpartij is voor een taakverschuiving van politiepersoneel van monitoringtaken, naar goed contact met de buurt en vakkundig recherchewerk.

Geen algemene identificatieplicht

De Piratenpartij is er tegen dat individuen zichzelf moeten identificeren als ze niet worden verdacht van het plegen van een misdrijf, vooral niet als ze hun rechten uitoefenen om te protesteren of samen te komen.

Uitwisselen van persoonsgegevens met andere landen

De Piratenpartij wil geen uitwisseling van persoonsgegevens met landen die niet voldoende bescherming van de grondrechten bieden, behalve in noodsituaties.

Nieuwe surveillanceplannen tegenhouden

De Piratenpartij wil de uitholling van de burgerrechten, die de laatste tijd dramatische proporties heeft aangenomen, een halt toeroepen. Meer surveillance helpt niet om onze veiligheid te waarborgen en kan ons zelfs onveiliger maken.

We wijzen in het bijzonder af:

- het voorstel om vingerafdrukken van alle houders van identiteitskaarten in de EU verplicht te stellen.
- trachten om providers in staat te stellen lukraak communicatiedata te bewaren voor 'veiligheidsdoeleinden' in het kader van de voorgestelde 'e-privacyregelgeving';
- de voorgestelde oprichting van een centraal EU-identiteitsregister met vingerafdrukken en gezichtsopnamen ('interoperabiliteit');
- eenzijdige grensoverschrijdende rechtshandhavingstoegang tot gegevens zonder wederzijdse hulpkanalen ('e-evidence regulation');
- reizigers onderzoeken met leugendetectors ('iBorderCtrl'-project).

Op de persoon gerichte reclame

*Real-time bidding*⁶⁾ (RTB) is het proces waarbij uitgevers advertentieruimte in hun apps of op hun websites veilen. Daarbij delen ze gevoelige gebruikersgegevens — waaronder geolocatie, apparaat-ID's, identificatie cookies en surfgeschiedenis — met tientallen of honderden verschillende adtech bedrijven. RTB is een omvangrijk ondergronds ecosysteem van verzamelen en handel in persoonlijke gegevens. RTB geeft onbetrouwbare websites ('nepnieuws') een verdienmodel ten koste van de vrije pers, en maakt de profilering van ieder online persoon mogelijk.

Real-time bidding lekt data naar honderden partners, waardoor niet meer is na te gaan wie over jouw persoonlijke gegevens beschikken. RTB is in strijd met de Algemene

Verordening Gegevensbescherming⁷⁾ (AVG), maar handhaven is op deze manier onbegonnen werk.

De Piratenpartij wil dat naast de content zelf en de categorieën ervan geen persoonsgegevens gebruikt mogen worden, maar alleen de volgende benaderende gegevens:

1. jouw locatie bij benadering; en
2. algemene beschrijving van jouw apparaat; en
3. jouw IP-adres bij benadering.

Beveiliging consumentenapparatuur

Veel apparatuur wordt met ondeugdelijke beveiliging verkocht. Bijvoorbeeld webcams die openbaar te benaderen zijn. Wachtwoorden die op elk exemplaar gelijk zijn. Privacy by design wordt wettelijk verplicht.

Slimme meters

Energiemeters meten gebruik per seconde maar geven deze geaggregeerde data zelfstandig per maand of kwartaal door aan de energiemeatschappij.

Energiemaatschappijen en distributiebedrijven mogen niet op eigen initiatief zelf kastjes kunnen aansturen. Publicatie van de broncode van software in meetkastjes moet verplicht worden. Het moet altijd mogelijk zijn om een slimme meter te weigeren.

Doxing strafbaar stellen

Doxing, het verzamelen van privegegevens met het doel deze persoon te beschadigen, wordt strafbaar gesteld. Dit wordt vaak gebruikt om tegenstanders de mond te snoeren in het politieke debat en is daarom een gevaar voor het functioneren van de democratie.

Algoritmes en profilering

Verschillende overheden, onder andere politie en belastingdienst, maken gebruik van profileringstechnieken. Hiermee wordt bijvoorbeeld bepaald wie als verdachte wordt gezien, of wie als mogelijke fraudeur wordt bestempeld. Dit leidt tot ongewenste effecten. Profileringsalgoritmen kopiëren vaak de vooringenomenheid van hun makers en een bias in hun trainingsdata. Het is aangetoond dat als gevolg hiervan algoritmen mensen van kleur zwaarder straffen, ook al werd ras expliciet als variabele weggelaten.

Van wervingsalgoritmen is aangetoond dat ze de voorkeur geven aan mannen.⁸⁾ Wanneer resulterende beslissingen worden gebruikt als nieuwe trainingsinput om algoritmes te 'verbeteren', zal het deze vooroordelen zelfs versterken. Mensen die deze algoritmen gebruiken als ondersteuning bij beslissingen, kunnen deze algoritmen gebruiken om te

hun eigen vooroordelen te rechtvaardigen, omdat 'ze werden genomen door onpartijdige technologie'.

Om deze ongewenste effecten te voorkomen, moeten we eisen dat algoritmen transparant worden en dat trainingsdata kan worden gecontroleerd. Alleen dan kunnen we een maatschappelijk debat voeren over profilering. Bovendien moeten algoritmen zichzelf kunnen uitleggen in begrijpelijke taal. Als mensen het gevoel hebben dat ze onrechtvaardig worden behandeld door technologie, moeten ze altijd het recht hebben op menselijke tussenkomst.

Waarborgen privacy thuiswerkers en studenten

Thuiswerken, videovergaderen en online toetsen hebben in coronatijden een grote groei doorgemaakt. Om dat mogelijk te maken moet er vaak extra software worden geïnstalleerd. Veel van die software kan privacy consequenties hebben ook buiten werk- en toetstijden. Op apparatuur die niet door de werkgever/onderwijsinstelling beschikbaar is gesteld mag nooit software moeten worden geïnstalleerd die andere software blokkeert. Camera en microfoon mogen nooit aangezet kunnen worden zonder dat de gebruiker daar toestemming voor geeft. De Piratenpartij wil wetgeving die afdwingen van 'toestemming' voor meekijken/meeluisteren in de persoonlijke leefomgeving verbied.

Recht op inzage eigen gegevens versterken

Investeren in de capaciteit Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) moet vaker en strenger optreden tegen privacyschendingen. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG / *General Data Protection Regulation, GDPR*) biedt mogelijkheden om op te treden tegen privacyschendingen. Dit gebeurt nu veel te weinig. De Piratenpartij wil de AP van voldoende capaciteit voorzien om hun taken naar behoren uit te kunnen voeren.

Sleepwet

De Wiv is de *Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017* ⁹⁾ en wordt ook wel de sleepwet genoemd. Dit komt omdat een onderdeel van de wet gaat over een zogenaamd "sleepnet" dat ingezet kan worden om massaal (online) communicatie te onderscheppen.

De Wiv bepaalt de taken en bevoegdheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (oftewel de geheime diensten) en het toezicht. De middelen zijn bijvoorbeeld: het aftappen of hacken van personen of organisaties, het raadplegen van informanten of het doen van onderzoek naar openbare bronnen met bijvoorbeeld informatie uit kranten, maar ook, alles wat op het internet te vinden is, zoals Twitter.

Op woensdag 21 maart 2018 heeft een meerderheid van de stemmers zich tijdens een referendum uitgesproken tegen de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Wiv).¹⁰⁾ Dat was een krachtig signaal: deze Wiv, ook wel bekend als de Sleepwet, is van onvoldoende kwaliteit. Het was ook een duidelijke opdracht aan de regering: de wet moet beter. Sommige bevoegdheden zijn te ruim, het toezicht is te beperkt en de gegevens van onschuldige burgers kunnen te makkelijk in de verkeerde handen terecht komen.

De Wiv heeft onvoldoende waarborgen om grootschalige schendingen van privacy en gegevensbescherming te voorkomen.

De Piratenpartij wil:

- ongericht onderzoek ('sleepnet') uit de wet door de gerichtheidseis in de wet zelf op te nemen;
- grenzen aan uitwisseling ongeëvalueerde (lees: onbekeken) gegevens met buitenlandse geheime diensten;
- een aanvullende gerichtheidsnorm bij uitwisseling ongeëvalueerde gegevens;
- onafhankelijke toetsing vóór de uitwisseling van ongeëvalueerde gegevens;
- méér waarborgen voordat de geheime diensten realtime toegang krijgen tot gegevens van informanten;
- de meldplicht aan *Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten*¹¹⁾ (CTIVD) gelijktrekken voor alle situaties;
- beter toezicht door de oordelen van de CTIVD bindend te maken en internationaal toezicht mogelijk te maken;
- de diensten geen gebruik toestaan van onbekende kwetsbaarheden¹²⁾ ('0-days'), deze moeten altijd worden gemeld;
- niet hacken via derden (onschuldigen);
- geen DNA databank;
- betere bescherming medische gegevens;
- verkorting van de maximale bewaartermijn van ongefilterde data (is nu drie jaar).

Exportcontroles van surveillance- en censuurtechnologie

We ondersteunen exportcontroles van surveillance- en censuurtechnologie. We zullen de proliferatie van in Nederland gemaakte surveillance- en censuurtechnologie, door middel van exportkrediet of andere staatsgaranties, niet ondersteunen voor autoritaire landen die de rechtsstaat niet respecteren. We zullen vechten om de privacy van journalisten, activisten en burgers overal ter wereld te bevorderen.

Overheid: open, inzichtelijk en efficiënt

Een open en transparante overheid is een basisvoorwaarde voor een goede democratie. Alleen wanneer mensen het functioneren van hun overheid ter discussie kunnen stellen en ze de overheid kunnen controleren is een goede volksvertegenwoordiging mogelijk.

Transparantie

Het is belangrijk dat wat de overheid doet door burgers en journalisten kan worden opgevraagd en bekeken. Ook moet de communicatie tussen de overheid en lobbyisten transparanter worden. Het is belangrijk dat wat de overheid doet door burgers en journalisten kan worden opgevraagd en bekeken. Ook moet de communicatie tussen de overheid en lobbyisten transparanter worden.

Persvrijheid

Journalisten hebben een belangrijke maatschappelijke taak. Journalisten leggen problemen in de samenleving bloot en vervullen een controlerende functie op de overheid, het bedrijfsleven, onze hele samenleving. Persvrijheid moet daarom altijd, onder alle omstandigheden worden beschermd.

Regionale journalistiek

Steeds vaker worden belangrijke taken van de overheid naar de gemeenten verschoven. Door krimpende budgetten van de regionale kranten en omroepen verdwijnt de politiek verslaggeving. Wij vinden dat de lokale journalistiek in staat gesteld moet worden om controle uit te oefenen op relevante politieke en maatschappelijke ontwikkelingen. Wij willen de verschraving in de lokale en regionale journalistiek tegen gaan.

De Piratenpartij wil:

- een stimuleringsfonds naar Deens model;¹³⁾
- op de persoon gerichte reclame hervormen.

Bescherming tegen de Sleepwet

Door invoering van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Wiv) is Nederland van de tweede naar de vijfde plaats gezakt op de persvrijheid index¹⁴⁾ van Verslaggevers zonder Grenzen (Reporters without Borders). De Wiv, ook wel bekend als de Sleepwet, heeft het voor journalisten moeilijker gemaakt om hun bronnen te beschermen.¹⁵⁾

De Piratenpartij wil betere waarborgen voor journalisten om hun bronnen te beschermen, door de Wiv aan te passen.

Klokkenluiders

klokkenluiders spelen een vitale rol voor het welzijn van de samenleving. Ze moeten meer ondersteuning en compensatieregelingen ontvangen, die meer in verhouding zijn met hun professionele en persoonlijke schade.

Controle door burger van de overheid

Naast transparantie en persvrijheid is goed onderwijs en onafhankelijke wetenschap nodig, zodat de burger goed geïnformeerde beslissingen kan nemen.

Ruimhartige compensatie wanneer bewoners gedupeerd worden

Of je het nu hebt over de toeslagenaffaire, instortende huizen in Groningen of chroom-6. Steeds wanneer bewoners gedupeerd worden door overheidsbeleid, wordt het hen zo moeilijk mogelijk gemaakt hiervoor gecompenseerd te worden. De Piratenpartij staat voor een betrouwbare overheid en wil daarom gedupeerden ruimhartig en snel compenseren, in plaats van jarenlange juridische procedures voeren met schrijnende gevolgen.

Meer vertrouwen en minder bureaucratie

Nederland kent heel veel regels. Door al die regels zijn mensen in alle beroepsgroepen veel tijd kwijt aan administratie. Die tijd kunnen ze dan niet besteden aan werk. Bureaucratie is er vaak op gericht om werknemers te controleren en verantwoordelijkheden af te tikken. De overheid lijkt de burger steeds meer te zien als een mogelijke verdachte. Op die manier komt de overheid steeds meer tegenover de burger te staan. Wij willen dat de overheid weer naast de burger komt staan. De Piratenpartij wil dat de overheid meer vertrouwt op het vakmanschap van burgers en professionals en haar controledrang tempert. Op deze manier kunnen we bureaucratie en privacy schendende controles opheffen en de overheid efficiënter maken.

Open overheid

De documentatie van de overheid is grotendeels digitaal opgeslagen. De Piratenpartij wil dat deze voor iedereen zichtbaar is middels een systeem dat persoonlijke informatie anonimiseert en waar nodig pseudonimiseert (geen namen, wel functietitels). Voor volksvertegenwoordigers zijn de originele documenten opvraagbaar.

Anti-corruptie en bedrijfslobbyisme

De invloed van grote bedrijven op de politiek brengt een van de belangrijkste risico's voor corruptie met zich mee en vormt een bedreiging voor de democratische basis van de besluitvorming. Waar bedrijfsbelangen domineren zijn politieke beslissingen niet in het belang van alle burgers.

Belanghebbenden lobbyen om invloed uit te oefenen op publieke beleidsvorming en beleidimplementatie. Prima - wanneer dat integer en transparant gebeurt. De Nederlandse samenleving heeft echter nauwelijks zicht op wie bij wie lobbyt, met welke middelen en welk doel. Noemenswaardige regelgeving ontbreekt,¹⁶⁾ terwijl er duizenden lobbyisten door de Haagse wandelgangen lopen. Het merendeel daarvan behartigt de belangen van bedrijven.

De Piratenpartij wil de lobbies zó veranderen dat we kunnen weten wie er waar lobbyen, waarover, en hoe vaak.¹⁷⁾

Lobbytransparantie

Om het democratische proces te beschermen en de basis van beslissingen transparant te maken, pleit de Piratenpartij voor het openbaarmaken van de invloed van belangengroepen en lobbyisten op politieke beslissingen. Lobbyactiviteiten moeten zo transparant mogelijk zijn.

De Piratenpartij wil

- het bestaande lobbyregister verplicht stellen; en
- koppelen aan een overzichtelijke, publiek toegankelijke kalender op het internet.

De geïnteresseerde persoon heeft dan de kans om op te zoeken met wie de gekozen vertegenwoordiger bijeenkwam, wat het doel van de bijeenkomst was en wat daar gebeurde. Het proces wordt zo democratisch controleerbaar.

Daarnaast wil de Piratenpartij bij alle wetgeving een "voetafdruk":

- dat alle betrokkenen bij de beleidsvorming hun bijeenkomsten met lobbyisten publiceren, evenals de schriftelijke input die zij ontvangen;
- dat alle wetsontwerpen en wijzigingen traceerbaar zijn naar hun oorspronkelijke auteur.

Belastingafspraken

Belastingontwikkelingsconstructies ('*Tax Rulings*'), die voornamelijk, maar niet uitsluitend, met grote internationale ondernemingen worden overeengekomen, zijn een van de meest dringende problemen van deze tijd. De nodige transparantie is ver te zoeken.

De Piratenpartij wil:

- dat de huidige belastingafspraken met multinationals transparant worden;
- dat nieuwe belastingafspraken met grote multinationals worden verboden.

Open kasboek

70% van de uitgaven van overheden kunnen nu niet gecontroleerd worden.¹⁸⁾ De Piratenpartij wil daarom dat kasboeken van overheden en bestuursorganen openbaar worden gemaakt.

Open standaarden

De overheid moet de ontwikkeling van open source en open standaarden in de publieke en private sector faciliteren, zodat op termijn veel tijd en geld bespaard kan worden. Dit gebeurt bijvoorbeeld al bij stopcontacten en bij USB aansluitingen voor een mobiele telefoon.

Er zijn veel meer voorbeelden waar een grotere marktefficiëntie gerealiseerd kan worden wanneer onderdelen open source en met open standaarden worden ontwikkeld. Ook materialen die de overheid gebruikt kunnen open source worden ontwikkeld, zoals verkeersborden of lantaarnpalen.

Democratie en invloed burger

Democratie is meepraten en meebeslissen over onze samenleving. In een democratie heeft iedereen een stem en wordt gehoord. Wij willen dat iedereen de mogelijkheid heeft om deel te nemen aan het besluitvormingsproces. Op die manier benutten we alle kennis, ervaring en expertise in onze samenleving.

Deelnemen aan de democratie

Iedereen wordt gehoord en weet zich gehoord. Door meer belanghebbenden te betrekken bij het besluitvormingsproces, kunnen voorstellen worden gemaakt gebaseerd op meer beschikbare kennis en ervaring.

De overheid moet niet het door hen gewenste beleid aan de samenleving verkopen; het beleid moet de samenleving volgen. Er is een aanpassing van de machtsverhoudingen nodig ten gunste van de volksvertegenwoordiging en de burgers, zodat het politieke debat – en daaropvolgend beleid – meer open en transparant wordt.

Wij stellen de volgende maatregelen voor:

Invoeren bindend correctief referendum

Een bindend correctief referendum is een noodrem. Burgers hebben nog steeds geen invloed op de inhoud van beleid. Bestuurders gaan vaak weer terug naar de tekentafel, zonder te weten waarom burgers precies 'nee' gezegd hebben. Na een geslaagd correctief referendum is een beeldvormend proces vooraf nodig om meer inzicht te krijgen en om zo te voorkomen dat die noodrem (vaak) gebruikt wordt.

Referenda dienen enkel uitgevoerd te worden op initiatief van de bevolking, niet op initiatief van de regering. Kiesdrempels worden afgeschaft, omdat deze verstoringen werken op het stemgedrag. Bovendien zijn ze onnodig, omdat het aantal benodigde handtekeningen de drempel al hoog genoeg maakt.

Invoeren bindend wetgevend referendum

Naast achteraf corrigeren dient de burger de mogelijkheid te hebben om onderwerpen op de agenda te zetten. Burgers hebben het recht om zowel de bestaande wetgeving in te trekken alsook nieuwe wetgeving in te dienen.

E-democracy en burgerraden

Mensen weten zelf het beste wat zij willen. Daarom is het belangrijk dat burgers in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden bij beleid. Internet biedt hier fantastische mogelijkheden. Burgers van alle leeftijden kunnen vanaf iedere locatie en op ieder moment hun wensen en zorgen kenbaar maken.

Mensen met expertise op een bepaald gebied kunnen gemakkelijk samenkomen om een kwalitatief goed voorstel of beleidsplan vorm te geven. Tegelijkertijd is het mogelijk om in een kort tijdsbestek te peilen wat het draagvlak van zo'n voorstel of beleidsplan is.

Op initiatief van de Piratenpartij wordt op lokaal niveau al gebruik gemaakt van verschillende E-democracyplatformen. In dit systeem kan iedereen op eenvoudige wijze meedoen aan besluitvorming via directe democratie (zelf) of door het vrijwillig overdragen van je stem.

In dit systeem kan iedereen op eenvoudige wijze meedoen aan besluitvorming via directe democratie (zelf) of door het vrijwillig overdragen van je stem.

Daarnaast wil de Piratenpartij burgertoppen organiseren, waarbij willekeurige burgers, die samen een goede afspiegeling van de bevolking vormen, worden uitgenodigd om fysiek bij elkaar te komen en in een interactieve workshop oplossingen te bedenken voor problemen in de samenleving. Daarnaast kunnen deze burgertoppen worden ingezet om oplossingen die op e-democracy platforms worden bedacht verder uit te werken.

Besluitvorming zo lokaal mogelijk laten plaatsvinden

Wetgeving dient zo dicht mogelijk bij de burger te worden gemaakt. Burgers hebben dan meer invloed op die wetgeving en kan directe democratie, vanwege de kleinschaligheid, gemakkelijker geïmplementeerd worden. De Piratenpartij wil dat alleen wetten die niet op een bepaald bestuurlijk niveau (dorp, gemeente, provincie, staat) kunnen worden opgelost, naar het eerstvolgende hogere niveau worden doorgeschoven. Dit heet het subsidiariteitsbeginsel.

Versterken lokale democratische controle

Decentralisatie van verantwoordelijkheden heeft er voor gezorgd dat de werkdruk van gemeenteraads- en statenleden flink is toegenomen. Er moet immers meer gecontroleerd worden. De Piratenpartij wil investeren in de lokale volksvertegenwoordigingen door het uitbreiden van de uren/vergoeding, afhankelijk van de lokale behoeften en verhoging van de budgetten voor fractieondersteuning.

Versterken Tweede Kamer

Sinds 1956 bestaat de Tweede Kamer uit 150 zetels. Het aantal stemgerechtigden is sinds die tijd meer dan verdubbeld. Dit betekent dat de kiesdrempel (het aantal stemmen dat nodig is voor een zetel) ook meer dan verdubbeld is. De vele overheidsdiensten zijn in de afgelopen halve eeuw bovendien een stuk complexer geworden. Daarnaast wordt het kabinet veel uitgebreider ondersteund dan de Tweede Kamer. Hierdoor staan de controlefunctie en de volksvertegenwoordigende rol van de Tweede Kamer onder druk.

Het aantal stemmen dat nodig is voor een Tweede Kamerzetel moet terug naar het niveau van voor 1956. Het aantal zetels moet daarvoor worden verdubbeld naar 300. Dit bevordert specialisatie van Kamerleden en het verlicht de vergaderdruk van individuele leden. Bovendien worden minderheden op deze manier beter gerepresenteerd. Dit alles zal de controlefunctie en volksvertegenwoordigende rol van de Tweede Kamer enorm ten goede komen. Tijdens de verbouwing van het Binnenhof kan hier rekening mee worden gehouden. Daarnaast dient het budget voor fractieondersteuning flink verhoogd te worden.

Grondwettelijke toetsing

Nederlandse rechters mogen wetten niet aan de Grondwet toetsen.¹⁹⁾ Dit in tegenstelling tot hun collega's in het nabije buitenland, die wel constitutionele toetsing door de rechtelijke macht kennen. Tweede en Eerste Kamer beoordelen of wetten die zij maken in overeenstemming zijn met de Grondwet. Bij internationale handelsverdragen prevaleren economische belangen van multinationals soms boven burgerrechten. Volksvertegenwoordigers zijn niet alziend; zij kunnen bij het accorderen van welke wet dan ook niet voorzien hoe de wet in de praktijk uitvalt en hoe er naar gehandeld wordt. In door de wetgever onvoorziene misstanden is de gang van de burger naar de rechter essentiële burgerrechtbewaking.

De Piratenpartij wil een constitutioneel hof in aanvulling op de Eerste Kamer, die gewoon in huidige vorm blijft bestaan. Eerste Kamerlid zijn wordt een fulltime functie, om de baantjescarousel te stoppen en belangenverstrengeling te voorkomen.

Benoemingen in het openbaar bestuur

Vrijwel alleen de leden van de gevestigde partijen worden benoemd in het openbaar bestuur. Dit komt doordat de normaal geldende bepalingen tegen discriminatie en voorkeur niet van toepassing zijn op bij het toekennen van functies in het openbaar bestuur. Wij willen deze uitzondering schrappen. We willen dat functies in het openbaar bestuur, adviesraden en de ambtenarij worden toegekend op basis van verdienste, in een eerlijk en transparant selectie- of sollicitatieproces.

Directe verkiezingen voor alle politieke functies

In een democratie dienen zoveel mogelijk politieke functies middels directe verkiezingen te worden ingevuld, en niet worden benoemd. Dit geldt om te beginnen voor burgemeesters, dijkgraven en *alle* leden van het Algemeen Bestuur in de waterschappen, dat wil zeggen géén *geborgde zetels* meer voor boeren en bedrijven.

Geen politieke macht voor het koningshuis

Politieke macht behoort niet door overerving tot stand te komen, zoals nu met het koningshuis het geval is. Leden van het koningshuis die dit zelf wenselijk vinden, kunnen in dienst van de overheid treden als ambassadeur en voor een ceremoniele rol. De uitgaven kunnen flink worden versoerd en leden van het koningshuis dienen net als ieder ander belasting te betalen over hun vermogen en inkomen.

Representatieve democratie

De Piratenpartij wil voor burgers de mogelijkheid om directer en met meer invloed deel te nemen aan het politieke debat- en besluitvormingsproces. Zowel individueel als collectief. Daarom eisen wij dat barrières die participatie van nieuwe politieke partijen aan verkiezingen bemoeilijken of onmogelijk maken worden verwijderd (zoals een hoog aantal handtekeningen of een hoge borg). Burgers en belangengroepen moeten de mogelijkheid hebben tot vereniging en inspraak, ongeacht hun omvang of status.

Geef kleine partijen een eerlijke kans

Kiesdrempels zijn ondemocratisch en bevoordelen grote partijen. Om kleine partijen en minderheden evenveel kans op vertegenwoordiging te geven:

- wordt bij de Tweede Kamerverkiezingen de kiesdrempel volledig afgeschaft, zodat vanaf een halve kiesdeler kans gemaakt wordt op een restzetel;
- worden lijstverbindingen weer mogelijk gemaakt, waarbij het aantal stemmen van de lijstverbinding meegenomen bij het verdelen van de zetels, ongeacht of de losse partijen op eigen kracht de kiesdrempel gehaald zouden hebben.

Subsidie voor lokale partijen

Op dit moment ontvangen lokale partijen geen subsidie van het Rijk. Hierdoor worden landelijke partijen bevoordeeld. Lokale partijen zouden ook in aanmerking moeten komen voor overheidssubsidie.

Kiesgerechtigde leeftijd 16 jaar

Veel politieke beslissingen hebben grote gevolgen voor de toekomst. Onze beslissingen zullen significante gevolgen hebben voor het leven van jongeren. Daarom moeten jongeren het recht hebben om deel te nemen aan het democratische proces. Jongeren moeten actief gestimuleerd worden, onder andere door ze de gelegenheid te bieden om deel te nemen aan E-democracysystemen en offline burgertoppen. Jongeren moeten daarnaast de mogelijkheid krijgen om te stemmen op partijen die de belangen van deze jongeren vertegenwoordigen. De minimumleeftijd om te stemmen wordt daarom verlaagd naar 16 jaar.

Rechten voor burgers om overheidstaken over te nemen

De Piratenpartij wil landelijk garanderen dat burgers het recht hebben om overheidstaken over te nemen:

- Right to Bid is het recht van een groep buurtbewoners om een pand of een stuk grond te kopen (zoals een supermarkt of een buurthuis). In combinatie met 'Community Asset Transfer' kan Right to Bid de betrokkenheid van mensen bij hun eigen leefomgeving vergroten: bij CAT krijgen bewonersgroepen voorrang bij het overdragen van het beheer van een gebouw of dienst. Dit kan voor minder dan de 'marktwaaarde'.
- Right to Challenge is het recht van gemeenschappen om maatschappelijk diensten of publieke taken over te nemen.
- Right to Plan is het recht van een groep bureu om hun buurt zelf te ontwikkelen en in te richten.

Vrijheid van informatie

Vrije toegang tot informatie, kennis en cultuur is een voorwaarde voor de sociale, technologische en economische ontwikkeling van onze samenleving. Het huidige auteursrecht en patentrecht creëren informatie monopolies die alleen grote bedrijven ten goede komen, vormen een belemmering voor deze toegang. Wij willen deze wetgeving daarom grondig hervormen.

Recht op zelfontplooiing

De vrije toegang tot informatie zoals kennis, technologie en cultuur zien wij als een fundamenteel burgerrecht, en moet verankerd worden in onze rechtstaat. De huidige wetgeving omtrent 'intellectueel eigendom', auteursrecht en patentrecht vormt echter vaak een belemmering voor deze toegang.

Wij willen deze wetgeving daarom grondig hervormen.

De economie is steeds meer gebaseerd op informatie. Dat is goed nieuws, want we kunnen informatie vrijwel gratis vermenigvuldigen en delen. Het internet biedt mensen geweldige mogelijkheden om overal ter wereld te beschikken over nieuws, kennis, technologie, entertainment en cultuur.

Om ervoor te zorgen dat mensen deze mogelijkheden tot zelfontplooiing optimaal kunnen benutten, is het van belang dat de bestaande informatiemonopolies worden afgebroken. Dit kan onder andere gedaan worden door het auteursrecht en patenten sterk te beperken. De Piratenpartij wil op de lange termijn het patentensysteem afschaffen.

Auteursrecht

Het auteursrecht is bedoeld om de creativiteit te bevorderen door de makers een beperkt monopolie te geven op het gebruik en de verspreiding van hun werk. Zodra deze rechten vervallen, gaan de werken naar het publieke domein om door anderen te worden gebruikt en er verder op te bouwen. Het auteursrecht wordt toegekend aan de makers in ruil voor het uiteindelijke voordeel dat de samenleving krijgt door deze werken te laten maken en vrij te geven aan het publieke domein.

De Piratenpartij wil een rechtvaardig en evenwichtig auteursrecht gebaseerd op de belangen van de makers en de samenleving als geheel.

Duur auteursrecht

Verlengingen van de duur zijn het gevolg van een omvangrijke lobby en zijn niet gebaseerd op deugdelijk economisch bewijs. In de loop der tijd is de duur van het auteursrecht verlengd tot de levensduur van de auteur plus nog eens 70 jaar.

Langdurende auteursrechten komen alleen ten goede aan grote bedrijven en zetten hen er toe aan om oude content te hergebruiken in plaats van investeringen in nieuw materiaal te doen.

Het commerciële monopolie, gegeven door het auteursrecht, moet worden teruggebracht naar een periode van maximaal vijf jaar. Elke type werk (film, roman, etc.) krijgt een naar het type werk aangepaste termijn. Deze termijn wordt zodanig bepaald – en aangepast – dat het werk zo snel mogelijk ook commercieel vrij beschikbaar komt en de sector zo snel mogelijk omschakelt naar nieuwe verdienmodellen.²⁰⁾

Gebruikersrechten

Een betere openbare beschikbaarheid van informatie, kennis en cultuur is een voorwaarde voor de maatschappelijke, technologische en economische ontwikkeling van onze samenleving. Het kopiëren, archiveren, gebruiken en toegankelijk maken van literaire en artistieke werken voor niet-commerciële doeleinden moet niet alleen worden gelegaliseerd, maar ook wettelijk worden beschermd en actief worden gepromoot. Daartoe moeten de uitzonderingen op het auteursrecht de gebruikersrechten vormgeven en moet de wettelijke bescherming van digitale sloten op cultuurgoeederen, zoals het *Digitaal Restrictie Management* (DRM), worden afgeschaft. Iedereen moet kunnen genieten van ons cultureel erfgoed en dit kunnen delen zonder de dreiging van juridische stappen, schenden van de privacy of censuur.

Afgeleide werken zijn altijd toegestaan, met uitzonderingen die heel specifiek in de wet, met minimale ruimte voor interpretatie, zijn vastgelegd.

Remixen, parodieën, citaten en sampling moeten vrijgesteld zijn van het exclusieve recht van een copyright monopolie.

Het maken van een privé-kopie voor eigen gebruik is een recht, daarom is een heffing op media- of hardware fundamenteel onjuist. De thuiskopieheffing wordt afgeschaft.

Contractvoorwaarden voor auteurs

Auteursrechtenorganisaties moeten zorgen voor volledige transparantie, evenredige participatierechten voor hun leden en eerlijke contractvoorwaarden voor auteurs en kunstenaars.

Vrije en ongecensureerde internettoegang

Artikel 17 van de recente EU-auteursrechtenrichtlijn stelt filters verplicht die alle foto's, video's en teksten blokkeren die een vermoeden van inbreuk op het auteursrecht veroorzaken. Filters die mogelijk als censuurmachines kunnen dienen, tasten de fundamentele rechten van de gebruikers aan. De Piratenpartij wil de schade van de EU-auteursrechtenrichtlijn zo veel mogelijk beperken en de rechten van internetgebruikers maximaal beschermen. Wij verzetten ons tegen verplichte uploadfilters.

Patenten

Empirisch onderzoek laat zien dat patenten eerder een belemmering zijn voor innovatie dan een aansporing.²¹⁾ Volgens historische gegevens is de verspreiding van ideeën veel doeltreffender om innovatie aan te moedigen.²²⁾ Het patenteren van kennis op gebieden als genetica en biotechnologie, evenals software, maakt het een tastbare bedreiging voor de toekomst van onze samenleving.

Patentwetgeving hervormen

Monopolies op planten en zaden en kostbare juridische geschillen over vaak triviale octrooien laten al zien hoe zowel innovators als consumenten de prijs moeten betalen. Patentwetgeving moet worden hervormd of vervangen door een aanpak die vrijere en eerlijkere markten mogelijk maakt in plaats van innovatie verder te verstikken.

Misbruik van patenten

De Piratenpartij vindt dat patenten niet bestaan om grote bedrijven in staat te stellen de concurrentie te smoren met een steeds groter wordend aantal triviale patenten en patenten met te brede toepassing. We willen daarom het aanhoudende en toenemende misbruik van patenten tegengaan.

Patenten in de Informatiemaatschappij

Economisch succes in de informatiemaatschappij is niet langer alleen afhankelijk van technologische uitvindingen, maar ook van de ontwikkeling van kennis en het delen van informatie. De inspanning om deze factoren te reguleren, nu via het octrooistelsel, staat lijnrecht tegenover onze vereiste van vrijheid van kennis en menselijke cultuur.

Patenten mogen nooit verleend worden voor 'uitvindingen' die triviaal, niet-substantieel, computerprogramma's, bedrijfsmodellen of natuurproducten zijn. Deze typen octrooien belemmeren de ontwikkeling van een informatiemaatschappij en leiden tot de privatisering van gemeenschappelijke hulpbronnen. Kleine en middelgrote IT-bedrijven in heel Europa bewijzen dat octrooien op software geen voorwaarde zijn voor economisch succes. Innovatie moet eerlijk worden beloond, maar dit betekent niet noodzakelijkerwijs dat monopolistische rechten worden verleend die innovatie in de kiem smoren en de toegang tot essentiële zaken nadelig beïnvloeden.

Nederland en andere geïndustrialiseerde landen mogen minder ontwikkelde landen niet dwingen om octrooi-bepalingen te accepteren die schadelijk kunnen zijn voor hun essentiële behoeften, gezondheid, onderwijs of ontwikkelingsmogelijkheden.

Patenten, Medicijnen en Gezondheid

De Piratenpartij verzet zich tegen het frequente misbruik van octrooiprivileges, zoals het introduceren van triviale wijzigingen in geneesmiddelen met aflopende octrooibescherming. Praktijken om concurrentie te voorkomen, zoals het betalen van concurrenten om het op de markt brengen van generieke geneesmiddelen te vertragen, moeten actief worden bestreden.

De ontwikkeling van nieuwe anti-biotica en vaccins voor tropische ziekten kun je financieren met fondsen die belonen naar rato van de *health impact* op de volksgezondheid. Een alternatief voor patent-monopolies is patent pooling, dit zorgt

voor concurrentie en maakt medicijnen betaalbaar. Er dient altijd transparantie over de kosten en marktprijs te zijn.

Het is ons doel om het directe verband tussen de beloning voor vooruitgang en de prijs van het eindproduct te verbreken om ervoor te zorgen dat geneesmiddelen voor iedereen betaalbaar zijn.

Universiteiten en onderzoeksinstituten moeten wetenschappelijk onderzoek voor gezondheid en geneeskunde kunnen verrichten zonder te worden belemmerd door patenten.

Merkenrecht

Het merkenrecht is oorspronkelijk bedoeld om de herkenbaarheid van de producent bij de consument te verbeteren. Op deze manier kon er een basale consumentenbescherming gegarandeerd worden.²³⁾ De Piratenpartij vindt dat het merkenrecht opnieuw tot deze functie beperkt moet worden.²⁴⁾

Eigendomsrecht

Je bent zelf verantwoordelijk voor je eigendommen, en mag ze verantwoord gebruiken. Verantwoord gebruik omvat niet alleen het gebruik dat bij het ontwerp gepland was. Je mag je eigendommen gebruiken naar eigen goeddunken, voor eigen doeleinden. Wij strijden tegen de trend dat bedrijven dit gebruiksrecht proberen in te perken met een claim op 'intellectueel eigendom'.

Recht om te repareren

Er zijn steeds meer fabrikanten die proberen om het gebruik van hun producten te sturen, door mogelijkheden tot het zelf sleutelen of repareren, *right to repair*²⁵⁾, in te perken. Bedrijven gebruiken Digitaal Restrictie Management (DRM) om hun klanten te dwingen extra te betalen voor reparaties in hun erkende service-centra, of om hun officiële verbruiksartikelen te kopen, alles van printerinkt tot reinigingsmiddel voor geautomatiseerde kattenbakken. DRM's zijn digitale sloten op apparaten, waarbij de klant de sleutel niet krijgt. Met digitale sloten worden sommige van de meest elementaire eigendomsrechten in het digitale tijdperk bedreigd.²⁶⁾

De Piratenpartij wil dat de wettelijke bescherming voor digitale sloten (DRM) wordt afgeschaft.

Internationale Regulering van Intellectuele Monopolies

De Piratenpartij wil herziening van de TRIPS-overeenkomst om de exclusieve rechten op immateriële goederen te beperken. We streven ernaar dat vergelijkbare beperkingen van

toepassing zijn op alle handelsovereenkomsten die soortgelijke of zelfs verdergaande voorschriften inzake octrooien en auteursrecht kunnen bevatten.

Publieke media

Media en journalistiek zijn essentieel voor een goed werkende samenleving en democratie. De media moeten voor burgers altijd vrij en publiekelijk toegankelijk zijn. Dit geldt in het bijzonder voor media die (mede) door publiek geld gefinancierd zijn. Deze media moeten via internet in ieder geval altijd live en in archiefvorm beschikbaar zijn. Deze media moeten 'uitzenden' (content produceren) onder een vrije licentie, zodat hergebruik altijd toegestaan is.

Toegankelijkheid websites

Internetsites van publiek gefinancierde instellingen moeten altijd toegankelijk zijn voor mensen met een handicap. Volgens het Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites moeten alle overheidswebsites sinds 2010 voldoen aan webrichtlijnen om dit te bewerkstelligen. Veel sites voldoen echter niet of onvoldoende aan deze richtlijnen. Internetsites van publieke instellingen moeten altijd deze webrichtlijnen volgen.

Vrije en open-source software

De Piratenpartij ondersteunt het propageren van software die door iedereen kan worden gebruikt, geanalyseerd, verspreid en aangepast. *Free and open-source software* ²⁷⁾ () is essentieel voor de controle van gebruikers over hun eigen technische systemen en levert een belangrijke bijdrage aan het versterken van de autonomie en privacy van alle gebruikers.

Vrije Software, Open standaarden en Protocollen in het openbaar bestuur

Gegevens van burgers moeten waar mogelijk worden verwerkt, beheerd en beveiligd met vrije software. Proprietary software mag alleen worden gebruikt zolang Vrije Software niet effectief voor dat specifieke doel kan worden gebruikt of gemaakt.

Vrije software verlaagt de administratieve kosten, bevordert lokale technische ondersteuning en vergroot het vermogen om schadelijke code te identificeren. We zullen de overgang van de publieke sector naar vrije software stimuleren, zodat er geen afhankelijkheid meer is van specifieke leveranciers. Burgers en bedrijven mogen niet worden gedwongen om bedrijfseigen software te gebruiken bij het omgaan met openbaar bestuur. Online communicatie met de overheid moet gebaseerd zijn op vrije en leverancier-neutrale protocollen en formaten.

Open Access

Een kerntaak van universiteiten is nieuwe kennis voortbrengen. De resultaten van met publiek geld gefinancierde onderzoeken zijn publiek eigendom. Overdracht van auteursrechten aan uitgevers leidt tot hoge kosten en beperkte toegang voor het publiek. Kennis ontoegankelijk maken bij publiek-private samenwerking is helemaal uit den boze. Data gebruikt voor onderzoek moet, eventueel na een beperkte termijn, beschikbaar komen voor andere onderzoekers.

De Piratenpartij wil vrije beschikbaarheid van wetenschappelijke resultaten.

Open Data

Alle gegevens die voor openbaar gebruik zijn gemaakt, ongeacht hun herkomst, moeten vrij toegankelijk zijn voor het grote publiek, tenzij daarmee persoonlijke gegevens worden vrijgegeven zonder toestemming van die betrokkenen. Dergelijke gegevens worden beschikbaar gesteld in een passende vorm, die ook een formulier voor gegevensverwerking bevat. Toegang mag niet worden beperkt door vergoedingen, licenties of overmatig ingewikkelde aanvraagprocedures of door technische middelen.

We streven naar een wet op vrijheid van informatie op EU-niveau die de belangrijkste aspecten van de huidige EU-verordening afschaft waarmee de toegang tot informatie wordt bemoeilijkt, zoals de definitie van 'document' en de beroepstermijn. We steunen de ontwikkeling van procedures om nationale gegevens in de hele EU te delen.

Internet beleid

De digitale revolutie heeft de sociale en economische structuren in heel Europa veranderd; vrije en gelijke toegang tot het internet is nu een basisvereiste voor deelname aan het maatschappelijke verkeer. Burgers moeten de mogelijkheid hebben om anoniem op internet te gaan.

De Piratenpartij wil het recht op 'digitale participatie' opnemen in het Europees Handvest van de grondrechten. We zullen maatregelen ondersteunen die ervoor zorgen dat het representatieve maatschappelijk middenveld in staat is om deel te nemen aan multistakeholderforums. We zullen ons verzetten tegen pogingen van bedrijven, overheidsinstanties en intergouvernementele organisaties om controle te krijgen over het internetbeheer.

Bescherming van de online vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting is de hoeksteen van een democratische samenleving. Het mag niet in handen vallen van particuliere ondernemingen of algoritmen. Het besluit om inhoud te verwijderen is voorbehouden aan een onafhankelijke openbare instantie, zoals een rechter.

Online intermediairs mogen niet aansprakelijk gesteld worden voor acties van hun gebruikers. Het gebruik van automatische uploadfilters om 'terroristische inhoud' of online inbreuk op het auteursrecht op te sporen en te blokkeren, moet worden verboden, omdat deze vaak leiden tot het verwijderen van legitieme content, met inbegrip van informatie over mensenrechtenschendingen in conflictgebieden, en afbreuk doen aan gebruikersrechten om uitzonderingen op het auteursrecht zoals een citaat te gebruiken of een parodie te maken.

Netneutraliteit

Netneutraliteit is cruciaal om voor iedereen een vrij internet te houden. We zullen geen beperkingen op het internetverkeer toestaan. Namelijk, beperkingen op basis van de aard van de content of dienst. We staan ook geen beperkingen toe op basis van de geografische locatie van de aanbieder en de ontvanger. Maatregelen voor het beheer van het internetverkeer zijn alleen toegestaan in uitzonderlijke gevallen, mits deze op een duidelijke en transparante wijze en alleen om technische redenen worden toegepast.

Verbetering van de netwerkinfrastructuur

De Piratenpartij ondersteunt ten eerste de Europabrede ontwikkeling van de modernste communicatie-infrastructuur. Ons doel is overal toegang tot breedbandinternet in de EU.

Bij het verbeteren en moderniseren van de netwerken moet elk monopolie op infrastructuur worden vermeden.

Ontgrendel het internet: recht op interoperabiliteit

Commerciële sociale media en messaging platforms staan erom bekend hun gebruikers te bespioneren, adverteerders te helpen hen te manipuleren en online communicatie te censureren. Bij het weggaan van dergelijke platforms wil de Piratenpartij dat gebruikers het recht hebben om hun contacten mee te nemen naar een alternatieve dienst om met hen in contact te kunnen blijven. Sociale media en messaging platforms moeten interoperabel worden.

Beveiliging in het digitale tijdperk

Met het internet der dingen²⁸⁾ (IoT) beginnen computers de wereld direct en fysiek te beïnvloeden (bijvoorbeeld auto- of ziekenhuistechnologie). IT-apparaten die onveilig zijn en kwetsbaar voor indringen en DDoS²⁹⁾ aanvallen vormen in toenemende mate een risico voor ons leven en onze eigendommen. We kunnen ons niet langer veroorloven dat er zich regelmatig veiligheidsrampen voordoen.

De Piratenpartij wil dat gebruikers de zeggenschap hebben over de technologie die ze in hun dagelijkse leven gebruiken. Gebruikers hebben het recht om zelf apparaten aan te passen en te repareren.

De Piratenpartij wil commerciële fabrikanten van IT-apparatuur verplichten om gedurende een redelijke periode regelmatig updates te leveren. Als updates of fixes van kwetsbaarheden niet binnen een redelijk tijdsbestek na hun ontdekking worden aangeboden, zijn commerciële fabrikanten aansprakelijk. Wanneer een fabrikant besluit om een product niet meer te ondersteunen dat nog steeds op grote schaal wordt gebruikt, moeten de broncode en de ontwikkelingstools openbaar worden gemaakt zodat de gemeenschap deze kan onderhouden.

Overheidsinstanties zijn verplicht om kwetsbaarheden die zij vinden of verwerven openbaar te maken. Er mogen geen achterdeurtjes in de encryptietechnologie zijn, omdat dit de integriteit en veiligheid van alle systemen zou verzwakken en bedreigen.

We zullen wetgeving ondersteunen die erop gericht is de mogelijkheid te bieden om persoonsgegevens van de ene naar de andere internetdienst over te dragen en de interoperabiliteit tussen de verschillende internetserviceproviders te bevorderen.

Een vrije informatiesamenleving

Het internet biedt ongekende mogelijkheden om in contact te komen met anderen en samen te werken. De Piratenpartij staat voor een vrije samenleving waarin alle kennis, kunst en cultuur die de mensheid heeft voortgebracht voor iedereen beschikbaar is om op voort te bouwen en aan bij te dragen.

De Piratenpartij wil onafhankelijke creatieve makers beschermen tegen de macht van poortwachters, door onder andere:

- informatie monopolies beteugelen;
- effectieve mededingingsregels voor internetplatforms;
- transparantie en verantwoording van algoritmen;
- een toezichthouder op algoritmen;
- persoonlijke data mee kunnen nemen naar een ander platform;
- een gezond verdienmodel voor het internet door *targeted advertising* te hervormen.

Wie plukt de vruchten van de technologische vooruitgang?

De Piratenpartij staat voor een inclusieve economie met ontplooiingskansen voor iedereen. Marktmacht verhindert dat. Effectief mededingingsbeleid bevordert concurrentie door marktmacht te ontvlechten en te verspreiden. Een weerbare en veerkrachtige economie begint bij economische zekerheid.

De Piratenpartij wil de welvaart voor iedereen verhogen door te investeren in plaats van extraheren, zoals:

- economisch beleid dat werkt voor iedereen;
- een arbeidsmarkt die werkt;
- economische zekerheid met een basisinkomensgarantie;
- een gelijk speelveld met *de effectieve mededingingsnorm*;
- het *belastingtekort* van multinationals innen;
- eigen aandelen terugkopen aan banden leggen.

Richting vrije informatiesamenleving

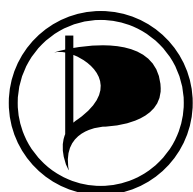
Wij willen economische regels die niet slechts een kleine top ten goede komen, maar voor iedereen werken.

De Piratenpartij stelt jou in staat om je eigen leven vorm te geven in een vrije informatiesamenleving.

Thema's

Vanuit onze kernpunten verklaren en motiveren we al ons doen en laten. Het thema-deel bestaat uit onze plannen en ideeën over beleidsterreinen die binnen de partij op grond van deze kernpunten ontwikkeld zijn.

- Ondernemerschap
- Onvoorwaardelijk Basisinkomen
- Economie
- Belasting
- Gezondheidszorg
- Justitie
- Een verstandig drugsbeleid
- Minister van Digitale Zaken
- Duurzaamheid
- Mobiliteit
- Europese Unie
- Internationale handel
- Defensie
- Ontwikkelingssamenwerking
- Migratie
- Cultuur
- Onderwijs
- Wetenschap
- Rechten van Sekswerkers
- Wonen
- Ruimtevaart

Piratenpartij

voor een vrije informatiesamenleving

Ondernemerschap

De Piratenpartij wil kleine ondernemers beschermen tegen machtsconcentraties van overheden en grote bedrijven. Daar waar de overheid van MKB-ondernemers informatie vraagt, moet ze de daarvoor benodigde software open source en gratis aanbieden.

MKB

Innovatie

Innovatie vindt voor een belangrijk gedeelte plaats bij kleinere bedrijven die een sterke focus hebben op ontwikkeling. Deze bedrijven moeten gestimuleerd worden in wat ze doen, patenten mogen geen belemmering vormen.³⁰⁾ MKB-ondernemers³¹⁾ moeten zich kunnen concentreren op innovatie, zonder dat ze zich zorgen hoeven maken over de juridische kant van patenten.³²⁾

Open source software

Organisaties, bedrijven en burgers kunnen efficiënter werken wanneer ze bijvoorbeeld open source boekhoudsoftware inclusief belastingregels gratis kunnen downloaden en gebruiken. Dit zal op termijn ook schelen in de verwerkingskosten voor de overheid zelf.

De Piratenpartij wil ontwikkeling van gratis open source software voor door de overheid gevraagde gegevens.

Achtergrondmuziek op het werk en in de kroeg

Op het werk of in de horeca wordt muziek en televisie doorgaans niet als kern van het verdienmodel ten gehore gebracht.³³⁾ Het verplicht afdragen van gelden om muziek of video te vertonen op het werk of in de horeca moet worden afgeschaft.³⁴⁾

Exit thuiskopie- en reprorecht heffing

Het thuiskopieheffing-stelsel is een onnodige en inefficiënte heffing. Het reprorecht is al net zo'n overbodige kopieerheffing voor ondernemers. Regelingen voor terugbetaling van ten onrechte geïnde heffingen zijn ofwel niet-bestaand, ofwel te omslachtig om te gebruiken. Een groot deel van deze bedragen gaat verloren in de administratieve lasten.

Parallele import

Het merkenrecht moet niet inhouden dat de rechthebbende op elke markt een andere prijs mag bepalen. Een open markt door parallelle import komt een eerlijke marktwerking ten goede.³⁵⁾

De Piratenpartij wil import buiten de distributiekanaal van de rechthebbende toestaan.

ZZP'ers

De Piratenpartij draagt zelfstandige ondernemers een warm hart toe. Bedrijven en overheden huren echter steeds vaker ZZP'ers in om de CAO te ontwijken. In dat geval is er echter geen sprake van zelfstandige ondernemers, maar schijnzelfstandigheid. Dit gebruik van marktmacht is verboden. Het mededingingsrecht dient strenger te worden gehandhaafd. Dit maakt moeilijke regelingen zoals de wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) onnodig omdat de werkgevers geen voordeel meer hebben van schijnzelfstandigheid. Voor ZZP'ers is het verschil tussen werk en privé vaak klein. Sekswerkers zijn hierin extra kwetsbaar. De privacy van alle ZZP'ers behoeft betere bescherming. Misbruik van NAW gegevens uit de Kamer van Koophandel moet worden tegengegaan. De mededingingsregels voor zeer kleine ondernemingen moeten worden versoepeld, zodat ze zich makkelijker kunnen organiseren in coöperaties en gezamenlijke regelingen, zoals vrijwillige pensioenfondsen en verzekeringen voor arbeidsongeschiktheid.

De Piratenpartij wil:

- dat de KvK privéadressen afschermt;
- dat ZZP'ers hun bedrijf zonder adres kunnen registreren.

Onvoorwaardelijk basisinkomen

Met een basisinkomen profiteert iedereen van technologische vooruitgang. Deze versimpeling van de sociale zekerheid maakt bureaucratie en controles onnodig, zodat elke euro terecht komt bij de mensen die het nodig hebben. Dit is bovendien robuuster, zodat het ook werkt in tijden van crisis. De economische zekerheid die dit biedt stimuleert ondernemerschap en maakt de economie weerbaar en veerkrachtig.

Technologische vooruitgang en inkomen

In een gezonde economie is het belangrijk dat iedereen iets zinvols doet. De economische regels bepalen wie profiteert van technologische vooruitgang, en wie niet. Dit betekent dat we anders en minder gaan werken, of dat mensen nieuwe manieren moeten vinden om een zinvolle bijdrage te leveren aan de samenleving. De COVID-19 crisis heeft ons geleerd dat veranderingen snel en ingrijpend kunnen zijn. We zullen op een andere manier moeten kijken naar de wijze waarop we ons inkomen blijven verdienen.

Meer vrijheid zelfstandig te ondernemen

Experimenten met een verplichte tegenprestatie bleken niet succesvol en werden gezien als grove vrijheidsinperking. Het basisinkomen biedt een aantrekkelijk alternatief, want het geeft meer vrijheid om zonder financiële zorgen zelfstandig te ondernemen. Uit

experimenten blijkt dat, wanneer mensen zich geen zorgen hoeven te maken over hun vaste lasten, ze meer onderwijs gaan volgen, ondernemender worden en meer zinvol werk gaan doen. Bovendien betekent het basisinkomen een drastische vereenvoudiging van het huidige oerwoud aan toeslagen. Iedereen krijgt dan immers dezelfde toeslag: het basisinkomen. Dit maakt een hoop bureaucratie en privacy schendende controles overbodig. Het basisinkomen bestrijdt ook de armoede, die het gevolg is van het niet om kunnen gaan met deze bureaucratie.

Een haalbare en betaalbare basisinkomensgarantie

Algemene voorzieningen hebben meestal meer democratisch draagvlak dan herverdeling van geld naar een kleine groep. Een basisinkomensgarantie waarbij subsidies en belastingvoordelen voor laag-betaald werk, toeslagen, uitkeringen en uitvoeringskosten gecombineerd worden tot één budget voor een onvoorwaardelijk basisinkomen met progressieve belasting, een verzilverbare heffingskorting, *negative income tax*³⁶⁾, is aantoonbaar een haalbaar plan. Het Nederlandse stelsel van inkomensondersteuning voor de zwakkeren in de samenleving, uitkeringen, toeslagen en andere regelingen, is gevoelig voor fraude (al is die relatief klein) en er is een gigantisch controleapparaat nodig om te zorgen dat alleen mensen die recht hebben op deze ondersteuning, deze ontvangen. Andere ongewenste gevolgen zijn de armoedeval en de participatiewet.

Ons stelsel is aan vernieuwing toe. De Piratenpartij wil een systeem dat mensen niet vast houdt in armoede maar de vrijheid biedt om zich te ontplooien. Het liefst zonder privacyschending en met een soort automatische werking. De Piratenpartij wil het sociale zekerheidsstelsel omvormen met de volgende uitgangspunten:

- onvoorwaardelijk
- laagdrempelig
- fraudebestendig (door eenvoud)
- geen privacyschendende controles
- persoonlijk (geen kostendelersnorm)
- bijverdienen moet lonen
- rechtvaardig voor arbeidsongeschikten

Loonkostensubsidies laagbetaald werk afschaffen

Loonkosten subsidies helpen gezinnen met een laag inkomen, maar bieden geen steun aan gezinnen zonder inkomen. Ook drukken subsidies voor laagbetaald werk de lonen. Door mensen een prikkel te geven om te werken, stellen dergelijke subsidies werkgevers in staat om minder te betalen. Voor een deel komt het geld terecht bij de werkgever in plaats van bij de werknemer. Het vervangen van subsidies voor laagbetaald werk door een basisinkomen zou de onderhandelingspositie en de lonen van de werknemers verbeteren. Door het variabele karakter van loonsubsidies kosten die de

belastingbetaler meer dan een basisinkomen, waardoor ze de economische inefficiëntie vergroten. Er is zelfs een grotere economische koek om te verdelen, en er gaat meer geld naar degenen die het nodig hebben.³⁷⁾

Maak Nederland schuldvrij

Niemand wordt beter van de misstanden in de Nederlandse schuldenindustrie. De schuldeiser ziet zijn geld niet terug. Schuldenaars worden letterlijk ziek van ellende, Relaties lopen op de klippen lopen en kinderen groeien op in chaos. De belastingbetaler is uiteindelijk honderden miljoenen kwijt aan een uitdijend bureaucratisch moeras.³⁸⁾

Daarom wil de Piratenpartij:

- Stoppen met het beboeten van armoede. Geldgebrek los je niet op met boetes;
- De wanpraktijken bij incassobureaus aanpakken. Weinig schuldenaren kennen en halen hun recht;
- Marktwerving voor deurwaarders afschaffen. Eén deurwaarder op één gezin;
- Samenhang. Geef de overheid één gezicht;
- Perspectief op een schuldvrij bestaan. Een schone lei moet sneller in zicht komen.

Economie

De Piratenpartij staat voor een inclusieve economie met ontplooiingskansen voor iedereen. De huidige economie heeft een probleem met de marktmacht. Bevorderen van een gelijk speelveld met *de effectieve mededingingsnorm* zal de welvaart voor iedereen verhogen. Een weerbare en veerkrachtige economie begint bij economische zekerheid. Wij willen economisch beleid dat gericht is op welzijn voor iedereen.

Inclusieve economie

Een inclusief beleid heeft een gunstige invloed op de economische groei en welvaart van ons land. In de laatste 40 jaar is de toegenomen productiviteit niet in gelijke mate ten goede gekomen aan de hele bevolking. De achteruitgang in economische zekerheid treft vooral mensen met een laag of midden inkomen. In een economie waarin rijkdom zich steeds meer aan de top concentreert, blijft weinig over voor de rest. Dit ofschoon de top de suggestie wekt dat de rest op gelijke voet participeert. Meer diversiteit voor wat betreft economische, etnische, gender-, leeftijds- en seksuele achtergrond, zal leiden tot het vergroten van de welvaart en welzijn voor iedereen.³⁹⁾

De Piratenpartij staat voor:

- inclusiviteit;
- meer investering in publieke diensten;

- versterking van de economische zekerheid van mensen met een laag of midden inkomen.

Marktmacht is het probleem

De toegenomen technische mogelijkheden om privacy gevoelige gegevens te verzamelen tasten de grondrechten van de burger aan. Daarnaast is de weerbaarheid van burgers en overheden de laatste decennia afgebrokkeld. De financiële douceurtjes in de corona crisis verhullen dit beeld. Ook heeft de huidige economie een probleem met de marktmacht. We hebben mededingingsbeleid nodig dat verder kijkt dan alleen naar de laagste prijs voor de consument. Het hoofddoel van het mededingingsbeleid moet het beschermen en bevorderen van het concurreren zijn, met oog voor de belangen van afnemers, werknemers en leveranciers. Wij willen economisch beleid dat gericht is op welzijn voor iedereen.

Een economie die voor iedereen werkt

Wanneer bedrijven een bovenmatige macht kunnen uitoefenen om lagere lonen te bieden is er sprake van een *monopsonie*⁴⁰⁾ op de arbeidsmarkt. Dit zorgt voor een afnemende bedrijfsdynamiek, arbeidsmobiliteit, en ondernemerschap. Het onvermogen van de arbeidsmarkt om voldoende banen te bieden is het gevolg, leidend tot werkeloosheid. Herstel van concurrentie is nodig om economische groei, de koopkracht en de productiviteit te bevorderen.⁴¹⁾

Een nieuwe basisbeurs is goed voor de maatschappij

Hoger onderwijs biedt de mogelijkheid tot opklimmen op de maatschappelijke ladder. Voor de middenklasse dreigt het er steeds slechter in plaats van beter op worden. De studieschuldenlast verzwakt de financiële situatie van de gezinnen en deze zwakte is een van de belangrijkste mechanismen die de economische groei afremt. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat kwijtschelding van de studieschulden een bescheiden macro-economische stimulans is.⁴²⁾ Hoger onderwijs is een groter goed dan alleen het individuele voordeel, zoals een beter salaris.⁴³⁾ De maatschappelijke voordelen omvatten onder andere een betere gezondheid, interessantere werkomgevingen, een grotere collectieve vaardigheid voor kritisch denken. Hoger onderwijs is een publieke dienst. Het geeft geen pas dat studenten die publieke voorzieningen financieren door het terugbetalen van persoonlijke leningen.

De Piratenpartij wil:

- meer investeren in hoger onderwijs;
- collegegeld afschaffen;
- een nieuwe basisbeurs creëren en het leenstelsel afschaffen;

- onder het leenstelsel opgebouwde schulden compenseren.

Machtsevenwicht op de arbeidsmarkt met mededingingsbeleid

De reële lonen van werknemers stagneren de laatste veertig jaar, terwijl de productiviteit is blijven groeien en de winsten van bedrijven stijgen. Het tekortschieten van het mededingingsbeleid stelt grote bedrijven in staat om niet-werknemers, zoals toeleveranciers, zzp'ers en flexwerkers te vertellen hoe ze hun werk moeten doen, maar tegelijkertijd mogen ze zich niet organiseren om hun onderhandelingspositie te versterken. Om oneerlijke concurrentie te voorkomen zouden bedrijven niet van twee walletjes mogen eten. Mededingingswetgeving moet ervoor zorgen dat platforms het ene of het andere verdienmodel kiezen: ofwel de werknemers in dienst nemen als ze hun loon wil vastleggen en toezicht houden op hun werk, ofwel de macht van de prijsbepaling en de marktcoördinatie opgeven. Anderzijds moet het zzp'ers en flexwerkers worden toegestaan om collectief te onderhandelen.⁴⁴⁾

Een arbeidsmarkt die werkt

Hoewel handhaving van de mededingingswetgeving monopsonie aan kan pakken, is het voor de arbeidsmarkt onvoldoende. Er is aanvullend beleid nodig om arbeidsmarkt-monopsonie aan te pakken.⁴⁵⁾ Hardnekkige monopsoniemacht is het gevolg van structurele knelpunten met betrekking tot het veranderen van baan, waarbij zowel banen als werknemers uiteenlopende, uiterst specifieke karakteristieken hebben die moeilijk te specificeren zijn in wettelijk afdwingbare contracten. Als ondernemingen in staat zijn om marktmacht uit te oefenen, dan zal een minimumloon de werkgelegenheid doen toenemen tot het punt waarop de lonen het concurrerende markttarief bereiken. De economische groei zal ook verbeteren door de koopkracht te vergroten. Naast mededingingsbeleid of ander concurrentiebevorderend beleid, kun je de macht van ondernemingen om de lonen te bepalen beperken of in laatste instantie de effecten ervan afzwakken met bijvoorbeeld loonsubsidies, of beter nog: een basisinkomensgarantie.

De Piratenpartij wil:

- een minimumloon van 14 euro per uur voor iedereen vanaf 18 jaar;
- dat mensen met een beperking een volwaardig minimumloon verdienen;
- dat het non-concurrentie beding in de regel niet is toegestaan;
- gratis kinderopvang;
- collectieve onderhandelingen mogelijk zijn voor alle beroepsgroepen, ook zzp'ers.

Andere vormen van waardering

In vergelijking met andere Europese landen heeft Nederland de minste vrije feestdagen. Extra vrije tijd is een teken van waardering voor de werknemers.

De Piratenpartij wil:

- het aantal betaalde vakantiedagen uitbreiden naar dertig per jaar;
- vijf extra officiële vrije dagen, waaronder 5 mei;
- minimaal vier weken betaald verlof voor partners bij de geboorte van een kind;
- dat de werkgever ook de reistijd betaalt;
- recht op thuiswerken waar mogelijk (2-3 dagen in de week).

De effectieve mededingingsnorm

De mededingingsautoriteit zou naast consumentenprijzen ook de gevolgen van de inkoopmacht van opdrachtgevers moeten onderzoeken. Het alleen hanteren van de welvaartsnorm voor consumenten gaat voorbij aan de nadelige gevolgen voor de werknemers, de leveranciers, de kwaliteit van de producten en innovatie. De *effectieve mededingingsnorm*⁴⁶⁾ herstelt het hoofddoel van de mededingingswetgeving, namelijk het verspreiden en ontvlechten van aanzienlijke private macht, waar die zich ook in de economie bevindt, met inbegrip van de toeleveringsketens en de arbeidsmarkt:

“De mededingingsautoriteiten dienen het behoud van concurrerende marktstructuren te handhaven die natuurlijke personen, inkopers, consumenten en producenten beschermen; mogelijkheden voor concurrentie in stand houden; persoonlijke autonomie en welzijn bevorderen; en private macht verspreiden als het hoofddoel van het mededingingsbeleid.”

Beteugel informatie-monopolies

In de kenniseconomie is vrije toegang tot informatie essentieel. Het evenwicht tussen enerzijds intellectuele eigendomsrechten en anderzijds innovatie en ondernemerschap moet worden hersteld. Een eerste stap zou zijn om de duur van patenten en auteursrecht te verkorten. Informatie-monopolies verstoren de markt, het mededingingstoezicht zou na korte tijd (maximaal 5 jaar) er op moeten toezien dat ook concurrenten worden toegelaten. Toepassing van het mededingingsrecht dient voorrang te hebben op 'intellectuele eigendomsrechten'. De dienst betreffende 'intellectuele eigendomsrechten' van het Ministerie van Justitie en Veiligheid hoort thuis bij Economische Zaken.

Effectieve regels voor internetplatforms

Wie plukt de vruchten van de technologische vooruitgang?

De samenhang tussen arbeidsproductiviteit en beloning is verbroken. Steeds meer beloning gaat naar de houders van de intellectuele rechten: auteursrecht, patenten, merken. Onderwijs en opleiding zijn vitale componenten voor de vooruitgang van de samenleving en het behoud van een productieve beroepsbevolking.

Platforms versus Consumenten

De grote technologiebedrijven blijven hun marktmacht uitbreiden door het verwerven van potentiële concurrenten. Vele fusies hebben de keuze van de consument - bijvoorbeeld voor sociale-mediaplatforms als Facebook, Instagram en WhatsApp - sterk verminderd. Mensen geven hun privacy uit handen. Het verzamelen van een veelheid aan persoonlijke gegevens en het gebruik ervan is uiterst lucratief, maar misleidend voor de consument.

Platforms versus Concurrenten

Bij technologische vernieuwingen ontstaat een race om het monopolie. Aanloopverliezen worden genomen om minder kapitaalkrachtige concurrenten uit de markt te drukken. Zodra de monopolistische positie is bereikt, is er afhankelijkheid van de diensten van de platformaanbieder. Belastingvoordelen door het opvoeren van excessieve verliezen moeten worden beperkt. MKB en zzp'ers verdienen een eerlijker kans in deze markten.

De Piratenpartij wil:

- een passende verdeling van de beloning voor de groei van de arbeidsproductiviteit;
- verkorting van de duur van patenten en auteursrecht;
- een ruimere toegankelijkheid van beroepsopleidingen en hoger onderwijs;
- transparante belastingafspraken;
- lobbytransparantie;
- controle van wetgeving op uitvoerbaarheid en betaalbaarheid, met name ook voor kleine bedrijven;
- dat op een platform gedeelde persoonlijke gegevens alleen mogen worden gebruikt voor het duidelijke doel;
- strenger toezicht op concurrentiebeperking door verticale integratie (Disney gaat streamen, Netflix verliest rechten op het vertonen van Disney-films);
- handhaving van het verbod op marktbedervende prijzen;
- platforms verplichten tot en houden aan neutraliteitsregels om te waarborgen dat iedereen die zaken doet op dat platform gelijke kansen heeft;
- structurele scheiding van diensten: bijvoorbeeld een handelsplatform mag niet in concurrentie treden met de andere verkopers op hetzelfde platform;
- persoonlijke data mee kunnen nemen naar een ander platform, zie: interoperabiliteit.

Algoritmen en de gig-economie

Algoritmen bepalen miljoenen keren per dag over de verdeling van klussen en de vergoeding daarvoor in de zogenoemde 'gig'-economie of 'klus'-economie. Bedrijven gebruiken gegevens om profielen van medewerkers samen te stellen, maar voor de

medewerker is onduidelijk hoe dit precies gebeurt en wat de invloed is van zo'n profiel op de klussen die ze krijgen toegewezen. Transparantie en verantwoording zijn nodig.

De Piratenpartij wil:

- dat overheid en bedrijven gebruikte algoritmen, analysemethoden en trainingsdata (geanonimiseerd en geaggregeerd) openbaar maken;
- dat informatie over jou voor jou beschikbaar is;
- dat trainingsdata die bestaan uit persoonsgegevens met de nodige privacy waarborgen inzichtelijk worden gemaakt.

Een gezond verdienmodel voor het internet

Op de persoon gerichte reclame *targeted advertising* geeft onbetrouwbare websites ('fake news') een verdienmodel ten koste van de kwaliteitspers. De Piratenpartij wil op de persoon gerichte reclame hervormen.

Weerbare economie

De Covid-19 crisis legde een gebrek aan weerbaarheid bloot. In 2019 winstgevende bedrijven klopten binnen een paar maanden bij de overheid aan voor steun. De lockdown veroorzaakte vrijwel meteen een tekort aan beschermingsmiddelen en bepaalde medicijnen. Vergroting van de weerbaarheid van de economie begint door een einde te maken aan de extractie praktijken en belastingontwijking – het zogeheten roofofkapitalisme. Om beter tegenslag op te kunnen vangen moet de huidige praktijk van excessief vermogen onttrekken aan bedrijven stoppen. De terugkoop van eigen aandelen en buitenproportionele beloningspakketten voor het management gaan ten koste van de productiemiddelen, de inkomens van werknemers, de lange-termijn levensvatbaarheid van het bedrijf en de economie als geheel. Bedrijven opereren nog onvoldoende op een wijze die henzelf en hun werknemers economisch weerbaar maken; daarom willen we bedrijven anders gaan besturen.

De Piratenpartij wil:

- rechtstreeks door werknemers verkozen vertegenwoordigers in bestuurs- en toezicht-raden;
- een maximum verhouding van 12 tussen de remuneratie van de CEO en die van de gemiddelde werknemer.

Een beter vestigingsklimaat

Internationale belastingconcurrentie en winstverschuivingen hebben geleid tot een grote teruggang van de effectieve vennootschapsbelastingtarieven. Multinationale bedrijven die in sommige buitenlandse landen lage effectieve belastingtarieven hebben, zouden dit *belastingtekort* in hun thuisland bij moeten passen. Het *belastingtekort* is het

verschil tussen wat een bedrijf wereldwijd aan belastingen betaalt en wat dit bedrijf zou moeten betalen als al zijn winsten onderworpen zouden zijn volgens de *Common Consolidated Corporate Tax Base*⁴⁷⁾ (CCCTB) in elk van de landen waar het actief is.⁴⁸⁾

De Piratenpartij wil de belastingtekorten van multinationals als belasting opleggen.

Investeren in plaats van extraheren

Belastingverlaging voor grote bedrijven wordt vaak gebruikt voor de inkoop van eigen aandelen. Dit onttrekt geld aan de loonsom voor werknemers, R&D en het versterken van de concurrentiepositie. Gepensioneerden, werkende mensen, ondernemers en kleine bedrijven moeten deze gedeelde belastingen betalen. Investeren in een goede publieke infrastructuur, onderwijs en zorg is beter voor het vestigingsklimaat dan selectieve belastingverlaging. Private Equity fondsen kopen bedrijven op om er geld aan te onttrekken door ze te overladen met schulden, zonder rekening te houden met toekomstige productiviteit. Lagere belastingen zijn in feite een overdracht van geld van de belastingbetalers naar Private Equity, ze verhogen de winst zonder economische waarde toe te voegen. Hoe je het ook bekijkt, het is duidelijk dat de opbrengsten voor Private Equity bedrijven de risico's ver overtreffen. Dat is niet goed voor de vrije markt.

De Piratenpartij wil:

- een verbod op de (in)directe aankoop van eigen aandelen, tenzij met uitdrukkelijke toestemming van de toezichthouder;
- de fiscale aftrekbaarheid van rente op schulden beperken;
- het belastingtarief op de door particulieren ontvangen vermogenswinsten verhogen;
- het deel van de winst van de Private Equity partners, "*carried interest*", als gewone inkomsten belasten.

Belasting

Met een rechtvaardige belasting kunnen we meer gezamenlijke welvaart creëren. De Piratenpartij wil dat multinationals een eerlijke bijdrage leveren. Als we belasting op het oppotten van geld en het uitputten van de planeet verhogen, kan de belasting op arbeid omlaag. Zo zorgen we dat arbeid loont en stimuleren we duurzame ontwikkeling van de economie.

Een verkeerde belasting kan de economische prikkels verstoren en de ongelijkheid vergroten. Een verhuurdersheffing verstoort de woningmarkt, waardoor het tekort aan woningen verder kan oplopen. Een suikertaks op suikerhoudende dranken kan effectief zijn mits de opbrengst ervan teruggaat naar de consument. Een belasting op spaargeld of werk kan beiden ontmoedigen. Een CO2-taks kan helpen de planeet te redden door milieuvervuiling te ontmoedigen.

Tax Rulings

Belastingontwijkingsconstructies ('*Tax Rulings*'), die voornamelijk maar niet uitsluitend met grote internationale ondernemingen worden overeengekomen, zijn een van de meest dringende problemen van deze tijd. De nodige transparantie is ver te zoeken.

Belastingtekort

Veel landen hebben de neiging om belastingvoordelen of andere fiscale prikkels te bieden om bijkantoren van grote internationale bedrijven aan te trekken. Deze leveren vaak geen enkele tastbare waarde op en dienen dus alleen om de fiscale lasten van hun moederbedrijven te verlagen. In veel gevallen bedroeg het effectieve belastingtarief voor bedrijven die van deze mogelijkheden gebruik maken minder dan 1% van de belastinggrondslag. Het gevolg van de internationale concurrentie om bedrijven aan te trekken is een race naar de bodem in termen van belastinginkomsten.

De Piratenpartij wil het voorstel van de adviescommissie belastingheffing multinationals volgen: CCCTB (*Common Consolidated Corporate Tax Base*); beter toezicht door de Commissie op belastingparadijzen in de EU. De gemeenschappelijke geconsolideerde heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting (CCCTB) berekent de belasting van een multinational in elk land van de EU op basis van de verkoop, het kapitaal en de arbeid in elk van de betrokken landen. Dit beoogt wanverhoudingen tussen verschillende nationale stelsels, voorkeursregimes en verborgen fiscale regels te elimineren, die door belastingontwijkers worden misbruikt. Hiermee wordt de behoefte aan verrekening van verliezen of van bepaalde aftrekposten weggenomen en wordt de winst erosie bestreden, die een primaire route voor winstverschuiving is.⁴⁹⁾

Van belasting op arbeid naar belasting op grondstoffen

Om economische activiteit op duurzame wijze te bevorderen stellen wij verlaging van belasting op arbeid en verhoging van belasting op grondstoffen voor. Dit stimuleert arbeidsparticipatie en zet een rem op grondstoffenverspilling. De Piratenpartij wil de volledige kosten van productieketens inzichtelijk zodat verkapte subsidies en stimuleringsmaatregelen en perverse prikkels transparant zijn en kunnen worden afgeschaft.

Van belasting op inkomen naar belasting op vermogen

Discussies omtrent nivellering gingen meestal over de inkomensverdeling. Die is in Nederland in vergelijking met het buitenland zo scheef nog niet. Uit onderzoek van de OESO⁵⁰⁾ blijkt echter dat Nederland een hoge vermogensongelijkheid heeft. De allerrijksten betalen vaak maar weinig inkomstenbelasting. Door vermogen in bedrijven en andere bezittingen te houden, de Box 2 belastingen, wordt veel inkomstenbelasting ontweken. Vermogensbelasting maakt het belastingstelsel progressiever. Nu betaalt de

laagvermogende Nederlander relatief veel. Met een goede vermogensbelasting kunnen andere belastingen omlaag.⁵¹⁾

Belastingheffing op topinkomens

Empirisch onderzoek laat zien dat er geen verband bestaat tussen een verlaging van de belastingtarieven aan de top en economische groei. De stijging van de topinkomens heeft zich niet vertaald in een hogere economische groei. Het optimale belastingoptarief houdt rekening met (1) arbeidsaanbod, (2) belastingontwijking, (3) salarisonderhandelingen.⁵²⁾

Dividendbelasting

De dividendbelasting is vanaf 2007 omlaag gegaan naar 15 procent. Alleen buitenlandse beleggers profiteren hiervan. De Nederlandse belegger heeft enkel een extra administratieve last want die moet het verrekenen met de inkomstenbelasting. De dividendbelasting zal weer worden opgetrokken naar het Europees gemiddelde.

Belasting op financiële transacties

*High Frequency Trading*⁵³⁾ (HFT) is de geautomatiseerde flitshandel in effecten: transacties in hoge aantallen met vaak lage marges. De overige aandelenbeleggers, waaronder pensioenfondsen betalen de prijs. Een kleine belasting op alle financiële transacties maakt een groot deel van de HFT onaantrekkelijk. De markten worden zo veiliger - minder volatiel. Extra inkomsten voor de staatskas zijn een prettige bijkomstigheid. De financiële transactiebelasting⁵⁴⁾ (FTT) is bedoeld als instrument om langetermijn-, buy-to-holdstrategieën en geduldige investeringen aan te moedigen.

Duurzame economie

Het omgaan met klimaatverandering kan op een maatschappelijk haalbare en rechtvaardige manier. Het CO₂-neutraal maken van de economische processen vergt grote investeringen. Een snelle energietransitie is niet alleen mogelijk, maar creëert ook banen, verbetert de economische vooruitzichten en bevordert de kansengelijkheid.

De Piratenpartij wil:

- een CO₂-taks om de emissiedoelstellingen op een rechtvaardige manier te halen;
- duurzaamheid maatschappijbreed bevorderen;
- grootschalige investeringen in duurzaamheid.

Maak groente en fruit BTW-vrij

Gezond eten is een basisbehoefte en we willen dat die voor iedereen betaalbaar blijft. Ongezonder voedsel is op dit moment goedkoper dan gezond voedsel, en dat is een risico

voor de volksgezondheid. De BTW-verlaging voor groente en fruit kan met een suikertaks op gezoete dranken worden gefinancierd.⁵⁵⁾

De Piratenpartij wil groente en fruit BTW-vrij maken.

Commons

Vertrouwen in mensen, en een gezond wantrouwen tegenover grote hiërarchieën - of dat nou overheden of bedrijven zijn - kenmerkt de basishouding van de Piraten over hoe we de productie moeten organiseren. Coöperatie, in de Engelstalige literatuur vaak beschreven als Commons, is het model van samenwerking waar Piraten zich in herkennen.

Het maken en gebruiken van coöperatieve producten zoals open standaarden, Free Software, Creative Commons, vrije cultuurgoederen, open patent pools en vrij en open lesmateriaal moet worden bevorderd en beschermd.

Banken

Banken hebben een belangrijke maatschappelijke functie. Met de financiële crisis 2008 hebben we weer gezien welke impact problemen bij de banken in de samenleving hebben.

Buffers

De Piratenpartij is voor verdere verhoging van de buffers in de financiële sector, met name wat betreft risicodragend eigen vermogen.

Nutsbank

De Piratenpartij is voor het oprichten van een publieke bank die zich alleen bezighoudt met sparen en betalen.⁵⁶⁾

Geen negatieve spaarrente voor particulieren

Banken mogen geen negatieve rente rekenen over het saldo op spaarrekeningen van particulieren.⁵⁷⁾

Anoniem betalen mogelijk maken

De mogelijkheid wordt ingericht om kleine bedragen anoniem te kunnen betalen, zowel contant als digitaal (bijvoorbeeld met een anonieme prepaid betaalkaart voor kleine betalingen). De verkoper hoeft niet te weten wie er betaalt. Het feit dat er betaald is, is voldoende.

Controle over ons geld terugkrijgen

In de huidige situatie wordt geld gecreëerd door banken die hier zelf een commercieel belang bij hebben. Om minder afhankelijk te worden van deze banken wil de Piratenpartij complementaire munten en alternatieve betalingssystemen stimuleren; zowel in de vorm van contant als digitaal geld.

Op lange termijn willen we geldcreatie onderbrengen bij een onafhankelijk, transparant werkend orgaan dat hier geen commercieel belang bij heeft, zodat geld wordt gecreëerd in het algemeen belang. Het gecreëerde geld dient niet terecht te komen bij commerciële banken en andere grote bedrijven, maar direct bij mensen. Op deze manier transformeren we de falende 'trickle-down economy' in een 'trickle-up economy'.

Gezondheidszorg

Goede en tijdige gezondheidszorg, zowel lichamelijk als geestelijk, is een recht. Het begint met toegankelijkheid voor iedereen, ongeacht afkomst, religie, status, inkomen, gender of zorgpolis. De Piratenpartij stelt welzijn en zelfbeschikking van patiënten centraal.

Vertrouw de vakmensen

Coöperatie, in de Engelstalige literatuur vaak beschreven als Commons, is het model van samenwerking waar Piraten zich in herkennen. Vertrouwen – in dit geval in vakmensen – kenmerkt de basishouding van de Piraten. Ook de organisatie van de gezondheids- en welzijnszorg kan beter bottom-up dan top-down. Een geslaagd voorbeeld is Buurtzorg.⁵⁸⁾

Lessen van COVID-19

Vrije informatie

De bestaande methoden om wetenschappelijke data te delen blijken snelle ontwikkeling van medicijnen en vaccins tegen COVID-19 te belemmeren. Wetenschappers hebben daarom zelf een open-source model opgezet om data snel voor iedereen beschikbaar te maken. Iedereen deelt bevindingen en gebruikt die van anderen om behandelingen te verbeteren.

De Piratenpartij wil dat dit model voortaan in de hele wetenschap gebruikt wordt. Intellectueel eigendom mag nooit de gezondheid van mensen in gevaar brengen.

Diversiteit in het OMT

Bij deze en komende medische crises moet er een meer divers samengesteld crisisteam komen met experts uit verschillende disciplines (niet-medici - psychologen, economen, patiëntenverenigingen), ook van buiten de zorgsector. Daardoor zal zij in staat zijn meer

afgewogen beslissingen te nemen. De nadruk lag nu erg op de grote ziekenhuizen en de IC's en er was te weinig aandacht voor verpleeghuizen;

Wees eerlijk en transparant

Doordat wetenschappelijke adviezen en beleidsadviezen werden vermengd, is het beeld ontstaan van een oneerlijke en onbetrouwbare overheid. Het mondkapjesadvies is daarvan een goed voorbeeld. Mensen zijn prima bereid om adviezen op te volgen, zolang ze begrijpen waarom die zo zijn. Wetenschappelijk advies dient open en toetsbaar te zijn, en volledig onafhankelijk van beleidsadvies tot stand te komen. Bij beleidsadvies dienen de gebruikte informatie en de gemaakte afwegingen transparant te zijn. Het is belangrijk open en eerlijk aan te geven dat adviezen en beleid op basis van nieuwe informatie en voortschrijdende inzichten kunnen veranderen.

Neem serieuze critici serieus

Als critici genegeerd of zelfs geridiculiseerd worden, maar achteraf gelijk blijken te hebben, al is het maar ten dele, maak je jezelf als overheid(sorgaan) ongeloofwaardig en ondermijnt dit het vertrouwen in de aanpak van de crisis.

Strategische voorraden en "medisch reservisten"

Wanneer enkel gestuurd wordt op directe kostenefficiëntie, is er geen enkele buffer als er iets meer patiënten zijn dan normaal, zoals tijdens een pandemie. Er is een ruimer jasje nodig.

De Piratenpartij wil:

- dat er strategische voorraden van materialen worden aangelegd en bijgehouden;
- een onderzoek naar de mogelijkheid van het inzetten van "reservisten" in de zorg;
- dat belemmerende regelgeving wordt verbeterd.

Luchthavens voorbereiden op pandemie

Het coronavirus is ons land zeer waarschijnlijk binnen gekomen via de luchthavens. Dit is bij toekomstige pandemieën ook de verwachting. Luchthavens hebben een test- en quarantaine-infrastructuur nodig die in het geval van een (aankomende) pandemie onmiddellijk 24 uur per dag open kan.

Pandemie en burgerrechten

Een epidemie bestrijden moet op basis van medische adviezen en maatregelen: testen, bron- en contactonderzoek, beschermende maatregelen zoals ventilatie, UV-c licht en voldoende persoonlijk beschermingsmateriaal. Pas als al deze mogelijkheden zijn uitgeput – en de verspreiding alsnog niet voldoende wordt afgeremd – komt het inperken van vrijheden in beeld.

Transparantie is geboden. Tijdens de corona-crisis is gebleken dat velen onderzoek doen om beleid te verbeteren. Om deze kennis en expertise zo goed mogelijk te gebruiken dient altijd duidelijk te zijn op basis van welke informatie beleid tot stand komt en welke afwegingen zijn gemaakt.

Gezondheid, Medicijnen en Patenten

Afschaffen eigen risico

Het verplichte eigen risico is een straf op (chronisch) ziek zijn. Het leidt tot het uitstellen of vermijden van zorg. Dat is gevaarlijk en heeft uiteindelijk hogere kosten tot gevolg.

Medische gegevens zijn potentieel een goudmijn voor zorgverzekeraars en leveranciers van medische software. Als – bijvoorbeeld – een verzekeraar deze gegevens op kan vragen in ruil voor een lagere premie, dan is het goed mogelijk dat privacy onbetaalbaar wordt.

- Het verstrekken van privé-gezondheidsinformatie moet ontmoedigd worden. Korting bieden (op bijvoorbeeld een verzekering) voor deze informatie wordt verboden.

Betere balans

De term 'gezondheid' interpreteren we breed: fysiek, geestelijk en sociaal. Al deze aspecten dienen wet- en regelgevers gelijkwaardig mee te wegen, evenals de financiering van de specialisaties.

Farmaceutische patenten

Universiteiten en onderzoeksinstituten moeten wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de gezondheidszorg kunnen verrichten zonder te worden belemmerd door patenten. De overheid moet een grotere rol krijgen in de ontwikkeling van geneesmiddelen en behandelmethoden, zodat ook minder winstgevend behandelingen voor een redelijke prijs op de markt kunnen worden gebracht. De farmaceutische industrie kan daarin samenwerken met universiteiten.

Toegang tot essentiële geneesmiddelen

Misbruik van octrooiprivileges, introductie van triviale wijzigingen in geneesmiddelen met aflopende octrooibescherming is verwerpelijk.⁵⁹⁾ Net als het herregistreren als een weesgeneesmiddel⁶⁰⁾ met als enige doel de monopolie-termijn te verlengen.⁶¹⁾ Ook het betalen van concurrenten om het op de markt brengen van generieke geneesmiddelen te verhinderen moet actief worden voorkomen.⁶²⁾ Een alternatief voor patent-monopolies is het vormen van coalities van partijen die geneesmiddelen ontwikkelen met een

maatschappelijke winstmarge en met transparantie over de kosten en marktprijs.⁶³⁾ We willen de toegang tot essentiële geneesmiddelen voor iedereen garanderen.⁶⁴⁾

De Piratenpartij wil:

- patenten op medicijnen en medische behandelingsmethoden afschaffen;
- geen exclusiviteit van gegevens;
- transparantie over de kostprijs van medicijnen;
- betaalbare geneesmiddelen.

Jeugdzorg

Verantwoordelijkheid op het juiste niveau

Het in 2015 - tegen de bezwaren van het werkveld in - verschuiven van jeugdzorg naar de gemeenten ging gepaard met inkrimping van de budgetten. De zorg is vaak niet adequaat, met name in de Jeugd-GGZ. De kwaliteit is afhankelijk geworden van de aanwezige expertise in de gemeenten. De onderlinge verschillen in budgetten, toegankelijkheid en kwaliteit zijn groot. Gemeentes stellen ieder afzonderlijk een zorgpakket samen; er is sprake van rechtsongelijkheid omdat de zorg afhangt van de postcode.

De Piratenpartij wil:

- decentralisatie van de jeugdzorg ongedaan maken; verantwoording en regelgeving horen bij de provinciale en nationale overheid;
- financiering van de Jeugd-GGZ terug naar de zorgverzekeraar; jeugd-GGZ is gespecialiseerde zorg waar gemeenten niet over zouden moeten beslissen;
- beter toezicht op de kwaliteit en toegankelijkheid van de geleverde zorg; ongeacht het vorige punt beter toezicht op de budget-allocatie;
- betere aansluiting jeugdzorg en jeugdhulp bij kinderrechtenverdrag.

Geschillenoplossing

Geschillen voorkomen is beter dan ze oplossen. De juridische besluitvorming – over bijvoorbeeld voogdij – is niet transparant. Eerlijkheid en openheid kan heel wat geschillen voorkomen. Indien het toch tot een geschil komt, lopen ouders tegen problemen aan. Bij rechtszaken mogen alleen direct betrokkenen aanwezig zijn. Toegang tot rechtszittingen is voor bijvoorbeeld stiefouders, vertrouwenspersonen en betrokken familieleden beperkt. Er is geen juridische ondersteuning voor kinderen.

De Piratenpartij wil:

- transparantie van besluitvorming bij maatregelen;
- uitbreiding van de toelating bij rechtszittingen;
- ook voor kinderen juridische ondersteuning.

Geen profilering van kinderen

Op een aantal plaatsen in Nederland vinden proeven plaats met *Getting It Right For Every Child*⁶⁵⁾ (GIRFEC), een van oorsprong Schots systeem. Hierin worden kwetsbare kinderen aangewezen en gevolgd. Ze krijgen een '*named person*' toegewezen die een schakel vormt tussen diverse jeugdinstanties. Dit is geen vraaggestuurde hulp en begint met wantrouwen. Er worden veel data verzameld over de betrokken kinderen en het is niet duidelijk hoelang deze worden bewaard, met wie ze worden gedeeld en voor wat voor doeleinden gebruikt, zoals voor het maken van een risicoprofiel.⁶⁶⁾ In Schotland is de '*named person*' inmiddels afgeschaft en in Nieuw Zeeland het hele programma. Geen GIRFEC.

GGZ

Een welvarend land als Nederland zou in staat moeten zijn om goede geestelijke gezondheidszorg (GGZ) te bieden aan al haar inwoners. Door slecht beleid en bezuinigingen is het tegendeel waar: de GGZ is in crisis.⁶⁷⁾

De Piratenpartij wil:

- passende zorg voor iedereen;
- wachttijden terugdringen;
- landelijke financiering van specialistische zorg;
- het aanpakken van het personeelstekort;
- ervaringsdeskundigen structureel betrekken bij het maken van beleid;
- aandacht voor de rechten van cliënten en hun naasten;
- geen marktwerking in de GGZ.

Patiëntgegevens

Nadat in 2011 het wetsvoorstel EPD (Elektronisch Patiënten Dossier) unaniem door de Eerste Kamer is verworpen, staat de wetgeving op dit punt stil. Ondertussen zijn alle zorgverleners wel doorgedaan met het elektronisch opslaan van patiënten-gegevens. Het gevolg is een lappendeken van oplossingen zonder onderlinge afstemming. De enige geregelde data-uitwisseling in de gezondheidszorg vindt plaats via het LSP (Landelijk Schakelpunt) - wat het overigens vaak laat afweten. Bij geen enkel huidig EPD is voldoende gewaarborgd dat de patiënt controle heeft over wie de persoonlijke data in kan zien.

Centrale opslag van medische informatie mag alleen gebeuren als deze opslag door de persoon zelf is aangevraagd (bijvoorbeeld voor allergieën).

Zorgverleners en data

Als een zorgverlener stopt of failliet gaat, is het onduidelijk wat er met de patiëntgegevens moet gebeuren.

De Piratenpartij wil:

- dat elke zorgverlener van alle data een kopie ook op een andere plek opslaat waar de *patiënt* controle heeft over die data;
- dat het onmogelijk wordt dat curatoren (bij faillissementen) de gezondheid van patiënten schaden door patiëntgegevens achter te houden 'omdat die geld waard zijn'.

Patiëntendata is en blijft eigendom van de patiënt

De gegevens van en over de patiënt zijn en blijven altijd eigendom van de patiënt zelf. Het moet daarom altijd inzichtelijk zijn aan wie gegevens (op een need-to-know basis) beschikbaar zijn gesteld. Gegevens mogen door zorgaanbieders nooit gedeeld worden met derden, inclusief zorgverzekeraars, zonder expliciete geïnformeerde toestemming van patiënten.

Het is vaak mogelijk om brongegevens van een *audit trail* te voorzien. Daar kan in staan welke details door welke instantie zijn ingezien en/of gedeeld met derden zoals verzekeraars of apothekers. De eigenaar van de data moet de audit trail online kunnen inzien. De metadata in de audit trail zijn privacygevoelig en moeten - net zoals medische gegevens - als bijzondere persoonsgegevens worden aangemerkt.

Privacy by design en open source

Systemen die deze data verwerken en inzichtelijk maken voor de burger moeten deze data beschermen met passende maatregelen. Om dit te kunnen garanderen en toetsen moeten deze systemen gebouwd zijn met open source software en ontwikkeld met privacy en security by design.

De Piratenpartij wil:

- dat de gegevens van en over de patiënt eigendom van de patiënt zelf zijn en blijven;
- dat de controle over wie de gegevens kan inzien bij de patiënt ligt;
- wat betreft EPD's:
 - dat alle data, gebruikt voor het stellen van een diagnose, in het EPD staan;
 - alle data in het EPD in een gedocumenteerd en open format;
 - dat EPD's een audit-trail bevatten waarin staat welke gegevens door welke instantie zijn ingezien en/of gedeeld met derden, zoals verzekeraars of apothekers;
 - data én audit trail online inzichtelijk voor de patiënt;
 - veilige EPD-systemen;

- dat EPD-systemen open source zijn;
- handel in persoonsgegevens, zonder expliciete toestemming van de persoon, verbieden;
- voor elke persoon in Nederland een beveiligde omgeving waar medische en andere privacygevoelige data kan worden opgeslagen;
- dat zorgverleners data in die beveiligde omgeving moeten opslaan, met eventueel een kopie voor eigen gebruik (caching), waarbij regelmatig wordt gecontroleerd of de toegang nog is toegestaan.
- dat diagnostische testresultaten niet mogen worden gebruikt om zorgpremies of hypotheeklasten en dergelijke vast te stellen.

Zorgstelsel

Het opheffen van het Ziekenfonds heeft niet geleid tot marktwerking in de zorg. Vier grote verzekeraars maken de dienst uit. Ondanks dat dit op lange termijn tot kostenbesparingen zou kunnen leiden, besteden de verzekeraars door een gebrek aan financiële prikkels weinig aandacht aan preventie. Momenteel wordt er in het buitenland succesvol geëxperimenteerd met regiobudgettering. De Piratenpartij wil naar aanleiding van dit succes ook regiobudgettering invoeren in Nederland, gefinancierd uit belastinggeld. Het zorgverzekeringsstelsel wordt afgeschaft. Als dit op alle niveaus goed wordt georganiseerd, kan dit een aanzienlijke kostenbesparing geven. Bovendien kan vanuit deze structuur een actief preventiebeleid gevoerd worden op basis van goede voorlichting.

De Piratenpartij wil:

- verzekeringsstelsel afschaffen en vervangen door regiobudgettering uit belastinggeld;
- meer prikkels voor preventieve gezondheidszorg.

Bloeddonatie door homoseksuelen

Op dit moment is het als homoseksuele man niet mogelijk om bloed te doneren tenzij je vier maanden lang geen seks hebt gehad. Dit is gebaseerd op achterhaalde vooroordelen over het gedrag van mensen uit de LGBT+ gemeenschap.⁶⁸⁾

De Piratenpartij wil:

- dat uitsluitend risicovol gedrag een uitsluitingscriterium zou mogen zijn;
- dat een organisatie die een belangrijke dienst aan ziekenhuizen verleent geen discriminerende regels mag opleggen aan donoren.

Geboortebeperving en zwangerschapszorg

De Piratenpartij wil:

- abortus uit het Wetboek van Strafrecht;
- de verplichte bedenktijd afschaffen;
- de abortuspil beschikbaar maken bij de huisarts;
- een basispakket met:
 - diverse vormen van anticonceptie;
 - fysiotherapie zwangerschap;
 - een kraampakket.

Een beleid dat echt waarde hecht aan gezinnen is een beleid dat de zwangerschapsbeslissingen van alle vrouwen ondersteunt en gezinnen helpt. We willen toegankelijke anticonceptie- en abortushulpverlening om onbedoelde zwangerschappen te voorkomen of te beëindigen wanneer een vrouw besluit dat dit de beste handelwijze is onder haar omstandigheden.

Ouderschaps- en partnerschapsverlof

Naast het zwangerschaps- en bevallingsverlof voor de moeder krijgt de vader nu ook een week kraamverlof. Het betaald partnerschapsverlof - dus niet alleen voor de vader - wordt uitgebreid naar vier weken. De uren waar het gezin recht op heeft worden gekoppeld aan het kind en zijn op basis van twee ouders. Koppeling van dit recht aan het kind geeft gezinnen waar de zorg niet alleen bij de vader en moeder ligt een eenvoudige toegang tot deze regeling.

De Piratenpartij wil

- vier weken betaald partnerschapsverlof;
- regels voor ouderschaps- en partnerschapsverlof die rekening houden met alle gezinsvormen.

Justitie

Veiligheid is een kerntaak van de overheid. De Piratenpartij wil veiligheid verbeteren door burgerrechten te verstevigen. Een onmiddellijk einde aan de 'war on drugs' maakt direct veel capaciteit vrij bij politie, justitie, rechtbank en gevangeniswezen. We willen het 'mega-ministerie' van Justitie en Veiligheid splitsen; en bij de politie inzetten op de-escalatie en geweldstraining.

Splitsen ministerie van Justitie en Veiligheid

Het 'mega-ministerie' van Justitie en Veiligheid moet worden opgesplitst. De rechtsstatelijke taak hoort bij Justitie. Handhaving van de openbare orde en andere politietaken horen bij Binnenlandse Zaken.

Verhuis de dienst 'Intellectuele eigendomsrechten'

Informatie-monopolies verstoren de markt. Toepassing van het mededingingsrecht dient voorrang te hebben. De dienst betreffende 'intellectuele eigendomsrechten' van het Ministerie van Justitie en Veiligheid hoort thuis bij Economische Zaken.

De War on Drugs beëindigen

Criminalisering van drugs is een spectaculaire mislukking van beleid.⁶⁹⁾ Er worden meer drugs geproduceerd, verhandeld en gebruikt dan ooit en politie en justitie hebben hun handen er vol aan. De *war on drugs* is ontstaan na de drooglegging. Toen die hopeloos mislukte, ging de Amerikaanse overheid andere drugs verbieden, zoals opium, cannabis en cocaïne, en sleepte landen als Nederland hierin mee. Tijdens de Vietnamoorlog werd dit geïntensiveerd. De strategie was vooral gericht tegen linkse antioorlogsactivisten en de zwarte bevolking door ze met drugs te associëren, en die dan zwaar te criminaliseren.⁷⁰⁾

De Piratenpartij wil een rationeler en humaner drugsbeleid, door de middelen veiliger te maken en verslaafden hulp te bieden in plaats van straf. Zo spelen we capaciteit vrij bij politie en justitie om achter moordenaars, dieven en verkrachters aan te gaan.

De-escalatie en geweldstraining

Het monopolie op geweld brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Agenten moeten adequate kennis van wetgeving en bevoegdheden hebben. Geweldstraining moet gericht zijn op de-escalatie, om onrechtmatig gebruik van geweld door politie te voorkomen.

De Piratenpartij wil kennis en vaardigheden verhogen door middel van regelmatige trainingen waarin de-escalatietraining, geweldstraining, het actualiseren van kennis, psychische ondersteuning en evaluaties centraal staan. Ook de schietvaardigheid dient vaker geoefend te worden. Daarnaast moet er goede ondersteuning en hulp zijn voor agenten met psychische klachten.

Agenten en buitengewoon opsporingsambtenaren⁷¹⁾ (BOA) mogen altijd worden gefilmd. Het hinderen van politie blijft strafbaar. Bij machtsmisbruik of buitensporig geweld zijn agenten net als burgers aansprakelijk. Een rechter dient dan te beoordelen of er sprake is van verzachtende omstandigheden of noodweer.

De buitengewoon opsporingsambtenaar en geweld

COVID maatregelen en BOA's

De afgelopen jaren is veiligheidshandhaving een speelbal geworden van politieorganisaties en politiek. Onder het mom van bezuinigingen zijn taken weggehaald

bij de politie en uitbesteed aan BOA's of zelfs aan bedrijven. De professionaliteit van de politie wordt hiermee afgebroken en het geweldsmonopolie van politie beëindigd.

BOA's worden uitgerust met wapens als pepperspray en in de toekomst mogelijk ook tasers. Dit vinden wij een gevaarlijke en onwenselijke ontwikkeling. Politie, BOA's, privébeveiligers en burgers hebben straks geen zicht meer op hun rechten en plichten. Deze glijdende schaal, waarbij de politie steeds meer aanzien verliest, moet stoppen. Het privatiseren van veiligheidstaken moet worden beëindigd en zoveel mogelijk worden teruggedraaid. BOA's mogen geen geweld meer gebruiken en geen wapens dragen.

Online criminaliteit

Het Openbaar Ministerie⁷²⁾ verwacht dat in 2021 de helft van alle criminaliteit online plaats zal vinden. Online criminaliteit moet een hogere prioriteit krijgen. De opleiding en uitrusting van politie is op dit moment ontoereikend om een echte aanpak van online criminaliteit te realiseren. De expertise en specialisatie van online criminaliteit en fraude moet worden vergroot. Team High Tech Crime moet worden uitgebreid en cybercrime moet een integraal onderdeel van de opleiding van politie worden.

Identiteitsfraude

De hoeveelheid identiteitsfraude neemt toe en is zeer ontwrichtend en tijdrovend. Het heeft grote financiële gevolgen voor slachtoffers. Daarom wil de Piratenpartij expertise omtrent identiteitsfraude vergroten en een betere begeleiding voor slachtoffers.

Het burgerservicenummer⁷³⁾ (BSN) wordt vaak gebruikt als bewijs voor wie je bent. Het BSN is alleen een nummer wat jou uniek identificeert (identificatie). Het is geen handtekening (authenticatie). Er is betere BSN beveiliging nodig, bijvoorbeeld een *Two Factor Authentication*⁷⁴⁾. Als het BSN door bijvoorbeeld identiteitsfraude niet meer als unieke identificatie werkt moet het makkelijker worden om te switchen van BSN. Het moet mogelijk worden om het BSN te wijzigen om ID-fraude tegen te gaan.

Veilige communicatie

Hoogwaardige encryptie is essentieel voor onze democratische vrijheid, de economie en voor de overheid zelf. Afzwakken of inbouwen van achterdeurtjes, 'backdoors', in encryptie maken het internet minder veilig voor iedereen. Veiligheid betekent niet alleen mensen beschermen tegen terrorisme, maar ook het afweren van de dreiging van malafide spionage organisaties, cybercriminelen en vijandelijke overheden. De mogelijkheid om anoniem te communiceren en om encryptie te gebruiken, is belangrijker dan ooit. Burgers hebben het recht op zowel veiligheid als privacy.

De Piratenpartij wil dat de Nederlandse Staat sterke encryptie en anonimiteit bevordert.

Aanpak fiscale sluiproutes

Er moet meer geïnvesteerd worden in de fiscale recherche. Er moeten meer forensische accountants worden opgeleid. Er is een grootschalige hoeveelheid "zwart geld" in diverse belastingparadijzen verstopt door vermogende bedrijven, fondsen en particulieren. Het gaat echt om duizenden miljarden euro's. Deze belastingfraude schaadt ons allemaal. Daarom moeten fiscale sluiproutes strikter en meer intensief worden aangepakt. De opsporing en aanpak van deze misdaad moeten worden uitgebreid en geïntensiveerd.

Rechtsbijstand

Nederland is een democratische rechtstaat. De gesubsidieerde rechtsbijstand is echter gekelderd tot een onacceptabel niveau. Het recht op een adequate verdediging in de rechtbank moet hersteld worden, ook als iemand dat zelf niet kan betalen. Het Juridisch Loket moet worden uitgebreid en de bedragen voor toevoegingen moeten omhoog. Bij de rechtbank moet het aantal rechters met ondersteunend personeel worden uitgebreid, om de huidige problemen met onderbezetting op te lossen.

Huiselijk- en seksueel geweld en kindermishandeling

De Piratenpartij wil:

- meer aandacht en specialisme bij politie om hiermee om te gaan;
- kwaliteit vroegsignalering verbeteren;
- daders vervolgen ook zonder aangifte;
- betere slachtofferbescherming.

Terrorisme

Huidige strafrechtelijke wetgeving is ruim voldoende om criminele organisaties aan te pakken. Speciale terrorismewetgeving wordt daarom afgeschaft. Misdad is misdaad.

Uitlevering

Burgers (en anderen die hier wonen) worden niet meer uitgeleverd aan landen die het Internationaal Strafhof niet erkennen. Een eerlijke rechtsgang moet gegarandeerd kunnen worden voor iedereen.

Drugsbeleid

De strijd tegen drugs richt meer schade aan dan de middelen zelf. Als we goed kunnen omgaan met één van de meest schadelijke drugs, namelijk alcohol, dan moet het met andere middelen ook mogelijk zijn. De Piratenpartij wil een rationeler en humaner drugsbeleid, cannabis legaal, en overige drugs decriminaliseren en reguleren.

Een verstandig drugsbeleid

Inmiddels is duidelijk dat de 'war on drugs' meer kwaad doet dan goed. Drugsverboden hebben niet geleid tot een daling van productie, handel en gebruik. De prijzen van drugs stijgen niet door schaarste. Dit verbod levert ons – al jaren – meer zware criminaliteit, meer corruptie, meer ernstige gezondheidsproblemen en milieuschade op. In het zuiden van het land mogen buitenlanders de coffeeshops niet meer in – dus meer straathandel, criminaliteit en overlast van drugstoeristen. Er zijn tal van andere voorbeelden.

Uit het Manifest Joint Regulation⁷⁵⁾ blijkt dat 77% van de totale opsporingscapaciteit wordt besteed aan het handhaven van drugsverboden. Politie, justitie, rechtbank en gevangeniswezen kunnen hun capaciteit allemaal beter besteden. Dit geldt ook voor diensten die afval moeten opruimen dat in een legale situatie eenvoudig verwerkt kan worden.

Verschillende grootschalige onderzoeken laten zien dat ons drugsbeleid is ingehaald door de realiteit. De meest schadelijke stoffen (alcohol, tabak) zijn legaal verkrijgbaar bij de supermarkt, terwijl we mensen opsluiten voor stoffen die veel minder risico's met zich meebrengen. Recent onderzoek van het RIVM laat duidelijk zien dat ons beleid is gebaseerd op misinformatie en perverse belangen en beslist niet op wetenschap en feiten.

Drugsverdragen op basis van wetenschap

De meeste internationale verdragen met betrekking tot de voorbereiding, bewerking en consumptie van psychoactieve stoffen zijn verouderd en niet gebaseerd op wetenschappelijke feiten. Wetenschappelijk bewijs suggereert bijvoorbeeld dat legalisatie van cannabis minder schadelijk is voor mens en maatschappij dan een verbod. Internationale drugsverdragen zijn in strijd met mensenrechtenverdragen: drugsverboden belemmeren de medische toepassing van de middelen. In Nederland lopen veel zieke mensen het risico op een strafblad of huisuitzetting, puur omdat hun medicijn bestreden wordt.

De Piratenpartij stelt voor dat Nederland werkt aan het veranderen van de internationale conventies met betrekking tot psychoactieve stoffen naar een wetenschappelijk onderbouwde aanpak. We willen een kader opstellen dat de wetenschappelijke aanpak faciliteert, dat onder andere informatie moet uitwisselen en onderzoek naar psychoactieve stoffen moet helpen financieren. Dat kader moet wetgeving en regulering van cannabis in de afzonderlijke lidstaten bepleiten, om de zwarte markt te beperken. We willen verdragen sluiten met landen die cannabis gelegaliseerd hebben om onderlinge handel mogelijk te maken.

Legaliseren cannabis

De wietproef is overbodig. Coffeeshops blijken tot de vitale sectoren te horen, sinds ze na 24 uur lockdown weer open gingen. Internationale of Europese verdragen zijn geen belemmering voor legalisatie van cannabis gezien de voorbeelden in het buitenland waaronder de VS en Luxemburg.

De Piratenpartij stelt het volgende voor:

- Cannabis (hennep) wordt per direct geschrapt uit de opiumwet. De plant is vrij te telen en te gebruiken.
- Er komt een overgangsjaar waarin de huidige situatie met coffeeshops in stand blijft. Het kweken wordt niet meer aangepakt, tenzij de veiligheid in het geding is.
- In dat overgangsjaar wordt in samenwerking met de cannabissector/gemeenschap regelgeving voorbereid voor de handel en productie van cannabisproducten voor menselijke consumptie (warenwet). Bedrijven in de cannabissector staan te springen om slagen te maken op het gebied van kwaliteitsverbetering maar worden nu tegen gehouden door de wet. Eerlijke voorlichting of het testen van producten is nu verboden.
- De verkoop van cannabisproducten die THC (>1%) bevatten zal uiteindelijk in speciaalzaken plaatsvinden. Dit kan in de vorm van een (web)winkel (detailhandel) of als horecagelegenheid (coffeeshop).
- Nederland sluit actief handelsverdragen met landen die een legale cannabisindustrie hebben om internationale cannabishandel en wereldwijde legalisatie te bevorderen.
- Er komt een Generaal Pardon voor mensen die veroordeeld zijn voor hennep gerelateerde zaken (tot een bepaalde grens) en strafbladen worden geschrapt.

Reguleer XTC, paddo's en andere psychedelica

Middelen die bij verantwoord gebruik relatief onschadelijk zijn, dienen gelegaliseerd te worden. Verkoop kan plaatsvinden via speciaalzaken met opgeleid personeel, zoals bijvoorbeeld een smartshop.

Geen verbod op lachgas

De Piratenpartij is tegen een verbod op lachgas om het simpele feit dat drugsverboden niet helpen. Voorlichting én legale beschikbaarheid van andere middelen zal dit de overlast verminderen.

Overige drugs reguleren op basis gezondheidsrisico

Hoewel drugsverboden contraproductief zijn, hoeven niet alle middelen vrij verkrijgbaar te zijn, zolang ze maar wel op een veilige manier beschikbaar zijn. Bijvoorbeeld heroïne kan beter verstrekt worden via een apotheek. Bezit en gebruik wordt niet meer bestraft.

Alcoholbeleid

Als alcohol vandaag uitgevonden zou worden, dan zou het verboden worden, is een vaak gehoorde uitspraak. Toch hebben we een manier gevonden om hier als samenleving mee om te gaan. De meeste mensen kunnen zonder problemen veilig een heerlijk glaasje nuttigen.

Als wij als maatschappij goed kunnen omgaan met één van de meest schadelijke drugs die we kennen, dan moet het met andere (minder schadelijke) drugs ook geregeld kunnen worden.

Tabaksbeleid

Het huidige tabaksbeleid komt neer op het pesten van rokers in plaats van daadwerkelijk problemen aanpakken. Sigaretten bevatten tabak die bewerkt is om de verslavende werking te verhogen. De Piratenpartij staat voor een zinvol tabaksbeleid met de volgende uitgangspunten.

- verslavende en onnodige toevoegingen verbieden;
- gebruikte additieven vermelden op het etiket;
- tabaksverkoop alleen in speciaalzaken (niet in supermarkten etc.);
- beperkende maatregelen richten op de industrie en niet op de individuele roker;
- reclameregels voor alcohol en tabak gelijktrekken met die voor cannabis en andere genotsmiddelen;
- rokers zijn verslaafd. Verslaafdheid is een ziekte. Zieke mensen bestrijd je niet, die help je;
- verslavingszorg voor tabaksverslaafden toegankelijk maken en vergoeden vanuit de basisverzekering;
- Vapes (e-sigaretten) bieden kansen om rokers te helpen stoppen⁷⁶). De schade van het roken is minder door het ontbreken van verbrandingsproducten. Bestrijd deze producten niet.

Minister van Digitale Zaken

Het internet biedt ongekende mogelijkheden voor interactieve beleidsvorming. De Piratenpartij wil ict-kennis meewegen in de hele besluitvorming. Ook rechtstreeks in de ministerraad.

Digitale vrijheid

Het internet als communicatiemiddel biedt ongekeende mogelijkheden voor politieke ontwikkeling, zonder in top-down, eenrichtingsverkeer te vervallen. De Piratenpartij zal daarom de vrijheid van het internet met felle vastberadenheid zowel op nationaal, als ook op Europees niveau en op wereldschaal verdedigen.

ICT-toepassingen worden vaak gepresenteerd als 'automagische' oplossingen voor om het even welk probleem men niet afdoende heeft doordacht. Dit heeft dure en mislukte ict-projecten tot gevolg gehad. De voortgang wordt vaak pas achteraf gecontroleerd. De Piratenpartij wil dat in een vroeg stadium van de besluitvorming ict-kennis wordt ingebracht en wordt meegewogen. Daarom is het van belang dat in de ministerraad op dat niveau wordt meegesproken over het ict-beleid.

Digitale veiligheid

De Chief Information Security Officer (CISO) Rijk is het boegbeeld op het domein van informatiebeveiliging en privacybeleid voor de Rijksoverheid. Deze functie gaat van het ministerie van Binnenlandse Zaken naar Digitale Zaken.

Ethisch hacken

Er komt een beloningssysteem voor het melden van kwetsbaarheden rondom persoonlijke gegevens bij de overheid door ethische hackers. Daarvoor doet de overheid mee aan initiatieven zoals hackathons en bug bounty platforms.

Bureau ICT-toetsing (BIT) versterken

Het Bureau ICT-toetsing (BIT) is nu ondergebracht bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, dit hoort bij het ministerie van Digitale Zaken. Het bureau krijgt meer bevoegdheden en goedkeuring van het BIT is vereist bij grote projecten.

Toezicht algoritmen

Waar algoritmen beslissingen maken die mensen raken, zoals prijsbepaling op online markten, of inkomen of als poortwachter, dient verantwoording te worden afgelegd over de werking ervan. We moeten af van het idee dat *machine learning* te ingewikkeld is om te reguleren. De oplossing is om een groep experts samen te stellen die de complexiteit van algoritmen tracht te doorgronden. Een beroep op 'intellectuele eigendomsrechten' mag transparantie niet in de weg staan. Een Autoriteit Digitale Markten krijgt als taak toezicht te houden op de maatschappelijke gevolgen van algoritmen.

Toezicht Open standaarden

Het ministerie draagt er zorg voor en bevordert dat burgers en bedrijven volgens vrije en leverancier-neutrale protocollen en formaten met de overheid kunnen communiceren.

Bevorderen Open Hard- en software

Er wordt gestreefd naar het gebruik van open hardware en software binnen de overheid waar mogelijk. Wanneer dit niet mogelijk is wordt dit uitgelegd. Overheden en bestuursorganen gebruiken een GIT⁷⁷⁾ om code te delen en inzichtelijk te maken.

Duurzaamheid

Onze kwaliteit van leven is afhankelijk van natuurlijke bronnen, zoals schoon water, lucht, aarde en voedsel. De Piratenpartij wil duurzame en gezonde voedselproductie voor iedereen, nu en in de toekomst. Daarom willen we natuurlijke bronnen niet sneller verbruiken dan de aarde deze zelf produceert.

Daar is een energie-infrastructuur voor nodig, zonder monopolies en zonder andere milieudoelen te schaden. De Piratenpartij wil dat niet grote bedrijven, maar bewoners het laatste woord hebben in de energie-transitie.

Stikstofproblematiek

Op dit moment wordt uitsluitend ingezet op vermindering van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Voor economische activiteiten als de bouw en de landbouw zijn ook andere maatregelen nodig om de natuur te versterken.⁷⁸⁾ Terwijl het vergunningsstelsel kampt met een verouderd reken- en meetsysteem.⁷⁹⁾ De uitweg is hennepvezels en kalkhennep in te zetten voor de bouw.⁸⁰⁾

De Piratenpartij wil:

- hennep inzetten voor de bouw;
- transparantie en robuustheid van de rekensystemen vergroten.

Aspecten van landgebruik

Omdat land een beperkte hulpbron is, wil de Piratenpartij het volgende:

- eigendom van het land wordt meer toegewezen aan sociale en natuurlijke welzijnsbestemmingen.
- Om de weerbaarheid te vergroten, willen de Piraten kleinschalige landbouw en zelfvoorzienende landbouw behouden en ontwikkelen;

- stedelijke en voorstedelijke landbouw en tuinieren moeten worden aangemoedigd om het transport te verminderen, voedsel te verbouwen, kennis verspreiden, en voorzien in menselijke behoeften.

Geef mens en natuur meer ruimte

Het huidige ruimtelijke ordeningsbeleid waarbij uitbreiding vooral binnen de bebouwde kom moet plaatsvinden, levert problemen op. Mensen wonen dicht op elkaar en ruimte voor recreatie en natuur verdwijnt. Bijkomstig probleem is dat regenwater niet kan worden opgenomen door de bodem, maar wordt afgevoerd naar zee. Acties waarbij mensen worden gestimuleerd om tegels uit hun tuin te halen zijn dan ook een druppel op de gloeiende plaat, aangezien de buitenruimte bij woningen steeds kleiner wordt.

We zullen anders met onze ruimte om moeten gaan waarbij de gedachte dat wonen, werken en natuur gescheiden moeten zijn, wordt losgelaten. *Groen-blauwe daken*⁸¹⁾ en slim geplaatst groen tussen de bebouwing lossen veel problemen op met water of ongedierte (processierups) en het is 's zomers een geweldige airco. Tevens is een groene omgeving bevorderlijk voor het gemoed van de mens. Veel aaneengesloten groen kan ondersteunend zijn voor de ecologische hoofdstructuur. Nederland heeft al eeuwen een cultuurlandschap, waarbij veel planten en dieren afhankelijk zijn van de mens. De mens is onderdeel van de natuur, dus er is geen reden om mens en natuur te scheiden.

Landbouw & Visserij

Het landbouwbeleid moet de biodiversiteit ondersteunen. Een gevarieerde voedselproductie die aan de lokale situatie is aangepast en in handen is van veel onafhankelijke en zelfstandige actoren, zal voedselveiligheid, levenskwaliteit en dierenwelzijn vergroten op het platteland en in de steden. Nederlandse landbouw is op het gebied van combineren van innovatie, efficiency en duurzaamheid een koploper in de wereld. Wij pleiten voor het vergroten van de Nederlandse invloed op het Europese landbouwbeleid, met het oog op duurzaamheid. Het landbouwbeleid moet het kader bieden dat gelijke rechten, kansen en verplichtingen bevat.

De Piratenpartij wil:

- grote kavels gebruiken alsof het meerdere kleine zijn;
- boeren wapenen (mededinging) tegen marktmacht afnemers;
- eisen waar onze boeren aan moeten voldoen zijn de eisen waar het eten aan moet voldoen;
- uitbannen van milieuschadelijke bestrijdingsmiddelen;
- kringlooplandbouw bevorderen;
- kortere voedselketens, waarbij meer voedsel bij lokale boeren wordt afgenomen. Dat is duurzamer en levert boeren grotere marges op.

EU landbouw- en visserijbeleid

- De uitvoer van Europese voedingsproducten met een Europees overschot naar derde landen moet opnieuw worden beoordeeld, als deze de markten voor lokaal voedsel kunnen schaden.
- In handelsovereenkomsten met derde landen vermijdt de EU oneerlijke handelspraktijken op basis van haar handelsmacht.
- Visquota moeten worden aangepast voor wetenschappelijk onderbouwde duurzaamheid.
- Het Europese programma ter bestrijding van illegale visserij moet worden versterkt.
- Stop mercosur. En in het algemeen dat landbouw als wisselgeld wordt gebruikt in handelsverdragen. Oekraïense kip, Canadese hormoonmelk.

Biopatenten

Geen patenten op leven. Het gebruik en de teelt van voedsel is een recht van ieder mens en mag niet exclusief worden voorbehouden aan één bepaald bedrijf, organisatie of overheid. Het creëert afhankelijkheid en ongewenste *vendor lock-in* constructies voor boeren. Nu nieuwe plantoctröoien op Europees niveau niet meer mogelijk zijn, dienen ook bestaande plantoctröoien ongeldig te worden verklaard. Plantenveredeling met kwekersrecht en biologische landbouwmethoden bieden voldoende mogelijkheden tot het ontwikkelen van sterkere plantenrassen en ziektebestrijding.

Milieuwetgeving

Klokkenluiders

Milieu klokkenluiders spelen een vitale rol voor het welzijn van de samenleving. Ze moeten meer ondersteuning en compensatieregelingen ontvangen, die meer in verhouding zijn met hun professionele en persoonlijke schade.

Wetenschappelijke onderbouwing milieubeleid

Om de transparantie en betrouwbaarheid te vergroten, willen we de wetenschappelijke benadering verplicht maken in elk besluitvormingsproces op milieugebied. Het publiek heeft recht op gemakkelijke, tijdige en betrouwbare toegang tot milieugegevens en de daaruit voortvloeiende beslissingen.

- Deze informatie moet ook monitoring- en onderzoeksmethoden omvatten.
- De gegevens moeten te allen tijde beschikbaar zijn op websites van overheden.
- Wetenschappelijk advies en specificaties die de basis vormen voor administratieve en juridische beslissingen, moeten afkomstig zijn van onafhankelijke deskundigen.

- Bovendien moet een divers aanbod van onafhankelijke wetenschappers worden onderhouden.
- Dit kan alleen worden bereikt door academisch onderzoek naar acute en opkomende milieuproblemen adequaat te financieren in plaats van steeds meer onderzoek te bevorderen dat banden heeft met de industrie.

Bureaucratie

Implementatie van milieuwetgeving levert vaak extra papierwinkel waarbij het de vraag is of de gestelde doelen gehaald worden. Regelgeving mag geen aparte registraties in elk EU-land tot gevolg hebben, de Piratenpartij wil centrale registratie op EU-niveau.

Bij het bepalen van de geschiktheid van een aanpak moet rekening worden gehouden met de milieueffecten van eventuele bijbehorende bureaucratie.

Vervuiler betaalt

Vrijwillige maatregelen (convenanten), juridische achterdeurtjes en mazen in de wet worden gebruikt om economische belangen te dienen en de belastingbetaler betaalt uiteindelijk de milieu- en gezondheidsschade. De Piratenpartij wil een effectievere uitvoering van het beginsel 'de vervuiler betaalt'. Pak problemen aan bij de bron.

De Piratenpartij wil:

- een CO2-heffing;
- verplichte reservering saneringskosten bedrijventerrein;
- fijnstofbelasting;
- belasting op grondwater onttrekkingen;
- microplastics⁸²⁾ in voeding en cosmetica verbieden.

Sancties in geval van niet-naleving moeten worden versterkt.

Duurzame grondstoffen, gewassen en gebouwen

Wij willen meer ruimte creëren voor experimenten met duurzame landbouw en duurzaam bouwen.

Hennep en hout

Op dit moment is één van het meest duurzame landbouwgewassen industriële hennep (hennep met laag THC-gehalte). Hennep is een zeer snelgroeiende plant en slaat dus veel CO2 op tijdens groei. Het heeft veel toepassingen zoals:

- duurzame kleding (minder watergebruik, lokale productie);
- kalkhennep combinaties om hoge isolatiewaarden te halen met een netto CO2-opname;
- vezelhennep ter vervanging van plastic productonderdelen;

- biobrandstof;
- hennepgrafiet voor batterijtechniek.

Ook hout biedt mogelijkheden voor duurzame bouw. Meer bomen planten haalt meer CO₂ uit de lucht en wanneer je van dat hout gebouwen maakt, worden die gebouwen permanente CO₂-opslagplaatsen. Hennep en andere slimme en duurzame landbouwproducten en grondstoffen verdienen veel meer aandacht. Om duurzame bouw mogelijk te maken, dienen bouwregels versneld aangepast te worden en minder beperkend zijn.

Er worden jaarlijks met overheidssubsidie miljoenen bomen gekapt en verbrand in 'biomassa'-centrales om 'duurzame' energie op te wekken. Bomen verbranden geeft meer uitstoot van fijnstof dan gas en steenkool tezamen. Dit is gevaarlijk voor onze gezondheid, de luchtkwaliteit en het klimaat. In het bijzonder mensen en dieren met ziekten zoals astma, COPD⁸³⁾ en andere hart- en vaatziekten lopen extra risico.

De Piratenpartij wil stoppen met (subsidie op) het verbranden van bomen.

Technologie en digitale hulpmiddelen

Piraten werken naar deze doelen:

- De EU stelt het kader vast voor open toegang tot digitale applicaties en open interfaces.
- Door de overheid gefinancierde gegevens over bijvoorbeeld het klimaat, het weer, de bodem en het water moeten gemakkelijk toegankelijk zijn voor het publiek. De EU moet ervoor zorgen dat dergelijke datasets die zijn verkregen door gebruik te maken van eigen technologieën niet in particuliere handen komen.

Energietransitie

De Piratenpartij wil een transparante, duurzame, decentrale en betrouwbare energie-infrastructuur tot stand brengen, zonder monopolies en zonder andere milieudoelen te schaden. Wij willen dat niet grote bedrijven, maar bewoners het laatste woord hebben in dit proces.

Akkoord van Parijs

Het Akkoord van Parijs om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau moet worden uitgevoerd. De concepten en technologieën voor het bereiken van de vastgelegde klimaatdoelstellingen zijn al ontwikkeld. De Piratenpartij wil wettelijke voorwaarden om deze concepten en technologieën te gebruiken en door te ontwikkelen.

Integrale kijk op milieu effecten

We willen een duurzame en betrouwbare energie-infrastructuur tot stand brengen. De overgang van fossiele naar duurzame en schone energie is noodzakelijk. Het gebruik van energiebronnen moet duurzaam zijn en mag niet in strijd zijn met andere milieudoelstellingen. Ons doel is een transparante en gedecentraliseerde structuur van energieleveranciers die inspraakmogelijkheden voor alle burgers garandeert en monopolies voorkomt. De uitbreiding van elektriciteitsproductie met behulp van duurzame energie moet niet door wetten worden beperkt in de EU-lidstaten Unie. Bij de aanleg van nieuwe duurzame energiebronnen moet zorgvuldig rekening worden gehouden met een bredere impact op het milieu en moeten we het netto milieuvoordeel evalueren.

Voldoen aan klimaatdoelstellingen en aan de energiebehoefte

In hoofdzaak zijn er drie aandachtspunten om de energietransitie spoedig en soepel te laten verlopen:

1. Voldoende energieopwekking die geen CO₂-uitstoot heeft moet beschikbaar zijn.
2. Het energieverbruik van bedrijven en huishoudens moet omlaag.
3. De aandacht voor korte termijn doelstellingen moet niet ten koste gaan van onderzoek en ontwikkeling van lange termijn doelstellingen.

1. CO₂-neutrale energieopwekking

Decentrale energieopwekking

Waar mogelijk moet het decentraal opwekken van energie gestimuleerd worden. De grootschalige energieopwekking, zoals die nu in zwang is, vinden wij ongewenst en (vanuit veiligheidsoverwegingen) te kwetsbaar. Grootschalige centrales moeten hun stroom verder transporteren naar consumenten en bedrijven met de nodige verliezen en risico's. Daarnaast dumpen onze centrales ongeveer even veel warmte in het milieu als we nodig hebben voor de verwarming.

Kleinschalige 'grids' kunnen meerdere huishoudens met elkaar verbinden om uitval van een individuele energieopwekker op te vangen (redundantie) en de belasting te stabiliseren. De netbalansregeling, die er voor zorgt dat de spanning op het net stabiel blijft, moet er voor zorgen dat de afstanden die de stroom aflegt zo klein mogelijk zijn, zodat de verliezen zo klein mogelijk zijn, en de regio optimaal profiteert van haar eigen energie.

Het verwarmen van woningen dient zo efficiënt mogelijk te gebeuren. Aquathermie en warmtenetten kunnen een oplossing zijn omdat veel huishoudens dicht op elkaar zitten. De Piratenpartij is voorstander van coöperatieve warmtenetten waarbij de gebruikers invloed hebben, maar er moet altijd ruimte zijn om niet gedwongen te worden tot afname bij één aanbieder.

Bewonerscollectieven mogen onderling energie uitwisselen zonder hiervoor belasting te betalen. Subsidies op fossiele brandstoffen worden volledig afgeschaft.

CO2-emissiehandel

CO2-emissiehandel levert op papier mogelijk reductie van CO2-emissies op voor Nederland, maar het gaat uiteindelijk om wat het netto effect voor de planeet is. CO2-certificatenhandel mag geen vrijbrief zijn om de energietransitie te vertragen. In ruil voor het kopen van CO2-emissierechten moet een equivalent aan CO2-reductiemaatregelen genomen worden in een ander land, zoals het planten van bossen. Emissies van CO2 uit buitenlandse goederen, bijvoorbeeld als gevolg van elektriciteitsopwekking, moeten op het conto van de importerende landen komen.

2. Minder verbruik

Nieuwe woningen moeten CO2-neutraal gebouwd kunnen worden. Bij bestaande woningen wordt laaghangend fruit op het gebied van verduurzaming, bijvoorbeeld door isolatie, gestimuleerd op individueel niveau, in plaats van afgedwongen via een one-size-fits-all model. Bedrijven dienen gestimuleerd te worden om hun energieverbruik te verminderen door slimmer te produceren en te bouwen. Kortingen op energiebelasting voor grootverbruikers worden afgeschaft.⁸⁴⁾ Bij het ruimte maken voor nieuwe industrie zal sterker gelet moeten worden op de extra energiec capaciteit die dit vraagt, aangezien de inzet van de voorlopig schaarse duurzame energieopwekking niet op mag gaan aan extra verbruikers.

3. De lange termijn

De aandacht voor korte termijn doelstellingen moet niet ten koste gaan van onderzoek en ontwikkeling van lange termijn doelstellingen.

De lange termijn

Nieuwe technologieën

Op lange termijn dienen nieuwe technologieën verder onderzocht en als deze voor een deel in de toekomstige energiebehoefte kunnen voorzien, moeten deze gebruikt kunnen worden. Er is in Nederland potentieel om gebruik te maken van aardwarmte, alternatieve brandstoffen, getijdenenergie en verschillende manieren van energieopslag. Deze technologieën moeten worden afgewogen op effectiviteit, milieu- en klimaatimpact en rendabiliteit.

Energieopslag bevorderen

Zonne- en windenergie heeft veel voordelen maar één groot nadeel: de opgewekte energie is nodig als de zon niet meer schijnt en ook als er de wind is gaan liggen. Experimenten met *waterstof* en batterijen op basis van zout of hennep zijn veelbelovend maar de technieken zijn nog niet beschikbaar voor grootschalige productie. De

Piratenpartij wil inzetten op het zo snel mogelijk beschikbaar maken van deze technieken.

Kernenergie

De Piratenpartij is niet dogmatisch tegen alle vormen van kernenergie. Een voorwaarde is dat daarmee de huidige fossiele energiecentrales vervangen worden en we tijd winnen voor een echt duurzame oplossing. Wij willen verder voorkomen dat investeringen in kernenergie, hernieuwbare energie verdringt.

De Piraten verwachten niet dat met de huidige technologie op korte termijn rendabel nieuwe conventionele kerncentrales gebouwd kunnen worden. Wij geven daarom de voorkeur aan investering in onderzoek en ontwikkeling van nieuwe technologieën op dit gebied, zoals de Thorium gesmolten zoutreactor of kernfusie met minder en beter beheersbare afvalstoffen.

Problemen van huidige kernreactoren die daarmee opgelost moeten worden zijn:

- langdurige opslag van gevaarlijk radioactief afval;
- kans op een kernreactorongeluk;⁸⁵⁾
- misbruik van radioactief materiaal voor militaire doeleinden of terrorisme;
- niet duurzame winning van uranium, afhankelijkheid van buitenland en eindige voorraad;
- stilleggen van windmolens, zonnepanelen etc. bij overschot aan energie van kerncentrales.

Mobiliteit

Piraten gaan en staan waar ze willen. Wij willen daarom vervoersmogelijkheden niet beperken, maar inzetten op toegankelijk, transparant en betaalbaar openbaar vervoer.

Vervoersvorm

Wij zijn voorstander van het voortzetten of starten van innovaties op het gebied van mobiliteit. Belangrijke eigenschappen voor de vervoersvorm:

- duurzaam;
- neemt weinig ruimte in;
- betaalbaar;
- snel;
- comfortabel.

Openbaar vervoer eerlijk beprijzen

De kilometerprijs van het openbaar vervoer (tweede klasse) in Europa dient vergelijkbaar te zijn met de prijs van een budgetvliegticket naar Berlijn

Alternatieve persoonlijke elektrische voertuigen sneller toelaten

Innovatie op het gebied van elektrische vervoersmiddelen gaat snel. Veel elektrische steps mogen in Nederland niet op de openbare weg; in andere Europese landen wel. Deze vervoersmiddelen kunnen het repertoire verrijken. De Piratenpartij wil minder belemmering in de toelating van innovatief vervoer.

Vliegverkeer

Op kerosine dient belasting en accijns geheven te worden op dezelfde basis als brandstof voor vracht of treinverkeer. Implementatie van alternatieve brandstoffen of aandrijving dient gestimuleerd door subsidies op onderzoek. Geluidsnormen behoeven herziening. Ze zijn gebaseerd zijn op verouderde rekenmodellen. De aanvaardbare niveaus voor omwonenden uit onderzoek liggen veel lager dan de wettelijke normen. Dit leidt tot aantoonbare gezondheidsklachten. Zolang die geluidsnormen niet herzien en gemeten zijn, gaat vliegveld Lelystad niet open.

Autonoom vervoer

Wetgeving om aansprakelijkheidskwesties te regelen voor zelfrijdende auto's moet op korte termijn op Europees niveau geregeld worden. We willen de EU bovenaan de innovatieladder voor de automobielsector houden.

Grensoverschrijdend Verkeer en Transport

Alle EU-burgers hebben het recht op echt vrij verkeer. Deze maatregelen maken het mogelijk om de vaak minder ontwikkelde perifere regio's te stimuleren. Gekunstelde constructies van uitzendbedrijven, pay-roll bedrijven en vervoerders om goedkope krachten uit lagere lonen EU landen in te zetten die zorgen voor ongelijkheid in beloning van werknemers die feitelijk hetzelfde werk doen op dezelfde locatie, worden verboden.

Anoniem reizen blijft in alle vormen mogelijk

Anoniem reizen blijft in alle vormen mogelijk en mag geen extra geld kosten. Privacybeperkende initiatieven als de OV-chipkaart mogen niet door negatieve stimulans aan de burger verkocht worden. Dat betekent dat het niet duurder mag zijn om anoniem te reizen.

Dataverzameling van voertuig bewegingen op basis van kenteken of andere identificatiemethoden, mag niet worden gekoppeld aan of zelfs herleidbaar zijn naar persoonsgegevens.

Europese Unie

De Piratenpartij is een internationale beweging, die in alle bewoonde werelddelen actief is. Wij werken graag internationaal samen op basis van transparante en democratische waarden. De Piratenpartij wil daarom een transparant en democratisch Europa, dat zich richt op de gemeenschappelijke belangen van alle mensen in Europa, met een sterker mededingingsbeleid.

Europees democratisch fundament

De huidige Europese Unie (EU) als supranationaal instituut is een samenwerkingsverband van haar lidstaten, niet van haar burgers. Deze democratische tekortkoming van de EU heeft sinds de oprichting bestaan, en is onvoldoende aangepakt tijdens de integratie. De Piratenpartij wil dat Europa zich naar de gemeenschappelijke belangen van alle Europese burgers moet vormen, naast die van de EU-lidstaten.

De Europese Piraten met inbegrip van de Piratenpartij Nederland hebben een gezamenlijk verkiezingsprogramma aangenomen. We streven er samen naar onze visie voor Europa te verwezenlijken.

Eén van de hoofddoelen van alle Piraten is het leggen van een stevig democratisch fundament voor de Europese Unie. Om dat te kunnen bereiken zijn burgervriendelijker politieke processen onontbeerlijk. Samen moeten we de ontwikkeling van een gemeenschappelijke Europese ruimte voor cultuur, politiek en samenleving aanmoedigen om de bestaande culturele rijkdom en verscheidenheid in de EU te beschermen.

De EU moet haar eigen principes ten aanzien van subsidiariteit naleven. Beslissingen moeten niet op EU-niveau worden genomen als dat beter gaat op nationaal, regionaal of plaatselijk niveau. Gelijke en vlotte toegang tot communicatie en een goed geïnformeerde burgerij zijn randvoorwaarden voor een legitieme democratische besluitvorming. Politieke besluiten op Europees niveau dienen te worden voorafgegaan door Europa-brede debatten die open staan voor voldoende deelname door allen.

Europese grondwet

De Piratenpartij pleit voor een direct verkozen burgerconventie die belast is met het opstellen van een nieuw EU-verdrag, om:

- de huidige verdragen te verduidelijken en te vervangen; en
- de noodzaak van democratische hervormingen in de Europese Unie aan te pakken.

Mits deze door de burgers van de Europese Unie via een referendum wordt aanvaard.

Democratie in Europa

Het huidige EU-wetgevingsproces wordt gedomineerd door de uitvoerende macht (de Europese Commissie) ten koste van de wetgevende macht (het Europees Parlement). De Piratenpartij streeft naar een aanpassing van de machtsverhoudingen binnen de Europese instellingen zodat de invloed van wetgevende macht wordt vergroot.

Directe democratie op EU-niveau, d.w.z. pan-Europese referenda over constitutionele herzieningen en door de burger geïnitieerde wetgevende referenda, moet deel uitmaken van de nieuwe Europese grondwet. Burgers hebben het recht om zowel de bestaande wetgeving in te trekken alsook nieuwe wetgeving in te dienen.

Participatie van burgers

De Piratenpartij wil dat burgers een meer directe en grotere impact hebben in het beleidsdebat en het besluitvormingsproces, zowel individueel als collectief.

We willen dat het Europees Parlement een e-participatietool opzet. Burgers moeten wetgevingsvoorstellen openbaar kunnen bespreken, amendementen kunnen indienen en voorgestelde amendementen online kunnen ondersteunen (of tegen stemmen).

We willen het EU-burgerinitiatief⁸⁶⁾ hervormen. Data-vereisten worden verminderd. De Europese Commissie zou zelfs mislukte maar interessante initiatieven moeten behandelen.

Indieners met een aanzienlijk aantal supporters hebben het recht om persoonlijk te worden gehoord. Het Europees Parlement zou regelmatig de deur open moeten zetten voor burgers om hen de mogelijkheid te bieden voorstellen en zorgen rechtstreeks in te dienen in een gezamenlijke plenaire vergadering met leden van het Europees Parlement en leden van de Europese Commissie. Deze sessies zouden ook open moeten staan voor burgers die op afstand deelnemen via internet of via sociale media.

De Piratenpartij wil:

- door burgers geïnitieerde wetgevende referenda;
- dat het Europees Parlement initiatiefrecht krijgt;
- dat het Europees Parlement eindverantwoordelijke wordt voor het EU-beleid;
- geen kiesdrempel;
- transnationale lijsten;
- een lagere drempel voor het EU-burgerinitiatief;
- e-participatie voor burgers van Europese wetgeving;
- dat burgers rechtstreeks betrokken worden bij EU-wetgeving;
- dat beslissingen zo lokaal mogelijk worden genomen (subsidiariteitsbeginsel).

Transparantie in Europa

De publieke sector, met inbegrip van private entiteiten die namens een openbaar lichaam werken, moet transparant zijn en informatie standaard als open data publiceren, zonder beperkingen op te leggen aan hun hergebruik. Betere transparantie van de wetgeving is nodig, met name in de Raad en in de trialogen (tussen raad, commissie en parlement). Overheidsinstanties moeten worden verplicht om informatie over besluitvormingsprocessen te documenteren. Overheidsinstanties en vertegenwoordigers moeten worden verplicht om gegevens bij te houden en proactief informatie te publiceren, zoals hun agenda's, notulen van vergaderingen, documenten van derden, zoals input van lobbyisten en informatie die besluiten rechtvaardigt.

Het transparantiebeginsel moet van toepassing zijn op alle overheidsinstanties, met inbegrip van het Hof van Justitie, de permanente vertegenwoordigingen van de lidstaten en de roterende nationale voorzitterschappen van de Raad.

De Piratenpartij stelt dat het een fundamenteel recht van de burger is om alle contracten of financiële voordelen die verband houden met de levering van projecten of diensten van de publieke sector of de overheid in te zien, zonder dat daarvoor een specifieke rechtvaardiging nodig is.

De Piratenpartij wil:

- informatie in de publieke sector als open data beschikbaar maken;
- lobby transparantie, zie transparantie;
- financiële transparantie van overheidsprojecten en -diensten.

Europese economie

De huidige Europese economie heeft een probleem met de marktmacht die de werking van de vrije markt blokkeert. We hebben mededingingsbeleid nodig dat verder kijkt dan de prijs voor consumenten, doch ook oog heeft voor de belangen van afnemers, werknemers en leveranciers.

De Piratenpartij wil:

- de effectieve mededingingsnorm invoeren;
- informatie-monopolies beteugelen door mededingingsrecht voorrang te geven;
- transparantie van algoritmen;
- op de persoon gerichte reclame hervormen.

Vergaderlocatie Europe Parlement

De maandelijkse verhuizing van het Europees Parlement van Brussel naar Straatsburg kost tijd, geld en energie. Alle vergaderingen moeten voortaan in Brussel plaatsvinden.

Internationale Handel

Oneerlijke handelsverdragen als TTIP, CETA en TiSA bevoordelen multinationals ten koste van consumenten en het MKB. De Piratenpartij wil het MKB een eerlijke kans geven via eerlijke handelsverdragen, die uitgaan van mensenrechten en duurzame ontwikkeling en democratisch tot stand komen.

Internationale Handelsverdragen

Internationale handel bestaat al eeuwen, net als verdragen die internationale handel vergemakkelijken. De Piratenpartij is in principe niet tegen zulke overeenkomsten maar de meest recente verdragen hebben weinig met vrijhandel te maken gehad (Handelsovereenkomst ter bestrijding van namaak⁸⁷⁾ (ACTA), Trans-Atlantisch Vrijhandels- en Investeringsverdrag⁸⁸⁾ (TTIP), Comprehensive Economic and Trade Agreement⁸⁹⁾ (CETA), Trade in Services Agreement⁹⁰⁾ (TiSA), Mercosur⁹¹⁾, EU-Japan Economic Partnership Agreement⁹²⁾ ("EU-Japan EPA", ook wel "JEFTA" genoemd)).

Investeerder-staatarbitrage

Deze verdragen blijken multinationals te bevoordelen, terwijl het Midden- en kleinbedrijf (MKB) het nakijken heeft. Belangrijkste bezwaar is het *Investor to State Dispute Settlement*⁹³⁾ (ISDS) en oneerlijke intellectuele eigendomsbepalingen. De beslechting van geschillen tussen investeerders en staten (ISDS) of varianten daarvan, zoals het *Investor Court System* (ICS) worden vaak gebruikt door multinationals om hen onwelgevallige regelgeving tegen te houden, of als verdienmodel ten koste van de gewone mensen.

Informatie monopolies

Tevens worden in die verdragen onderwerpen opgenomen die weinig met handel te maken hebben zoals het aanscherpen van het auteursrecht. Daarom zal de Piratenpartij bij het sluiten van handelsverdragen de belangen van burgers en MKB scherp in de gaten houden. Wij zijn gekant tegen multilaterale internationale overeenkomsten die disfunctionele monopolies en octrooien in stand houden ten koste van de burgerrechten en de menselijke vrijheden. De Piratenpartij stelt als voorwaarde dat in alle handelsovereenkomsten de bescherming van persoonsgegevens van consumenten en bedrijven in acht wordt genomen.

De Piratenpartij wil:

- geen ISDS in handelsovereenkomsten;
- hervormen auteursrecht en patenten;
- bescherming van persoonsgegevens.

Uitgangspunten voor Handelsovereenkomsten

De Piratenpartij wil dat in alle onderhandelingen van de Europese Unie over handelsovereenkomsten aan de volgende voorwaarden⁹⁴⁾ wordt voldaan:

- het Europees Parlement moet het verdrag ratificeren en het verdrag moet worden onderhandeld met inachtneming van de onderstaande principes;
- er is uitgebreide toegang tot informatie en openbare hoorzittingen tijdens het onderhandelingsproces;
- het voorgestelde verdrag omvat waarborgen voor de vrijheid van het internet, sociale en burgerrechten en duurzame ontwikkeling;
- de belangen van kleine en middelgrote ondernemingen worden in aanmerking genomen.

Deze voorwaarden zijn onderstaand nader uitgewerkt.

Betrokkenheid van het Europees Parlement

Handelsovereenkomsten bevatten belangrijke politieke beslissingen die moeilijk te veranderen zijn nadat ze worden aangenomen. Daarom moet het Europees Parlement, het enige orgaan in de Europese Unie dat een direct democratisch mandaat heeft, een ter zake doende rol spelen bij de totstandkoming van het handelsbeleid.

Het Europees Parlement dient via haar Commissie Internationale Handel⁹⁵⁾ (INTA) toegang te hebben tot al het onderhandelingsmateriaal en het recht te hebben om als waarnemer aanwezig te zijn bij de onderhandelingen, en het recht te hebben om bindende aanwijzingen te geven aan de Europese Commissie.

Volledige toegang tot informatie en openbare hoorzittingen

Alle documenten met betrekking tot de onderhandelingen over handelsovereenkomsten moeten beschikbaar zijn voor het Europees Parlement, alsmede aan het publiek bekend worden gemaakt. De tekstvoorstellen dienen ter kennisgeving en voor commentaar in openbare hoorzittingen opengesteld te worden. We willen handelsadvies-commissies een breder draagvlak geven met actieve publieke participatie. Wij eisen dat alle uitkomsten van de beraadslagingen tijdig en volledig worden gepubliceerd.

Eerbiediging van internetvrijheid, sociale en burgerrechten en duurzame ontwikkeling

De Piratenpartij beschouwt het recht op privacy en zelfbeschikking⁹⁶⁾ van de burger als vanzelfsprekend. Daarom ze moeten ook worden gerespecteerd en bevorderd in het kader van handelsovereenkomsten. Aangezien deze principes gelden voor alle mensen, moet de Europese Unie ervoor zorgen dat handelsovereenkomsten hun handelspartners niet de mogelijkheid geven om deze principes te doorbreken.

Alle toekomstige Europese handelsovereenkomsten moeten gebaseerd zijn op het beginsel van duurzame ontwikkeling. Een overeenkomst kan niet worden geratificeerd als deze een negatief effect op het milieu heeft.

Rekening houden met de belangen van kleine en middelgrote ondernemingen

Op dit moment houden handelsovereenkomsten vooral rekening met de belangen van multinationale ondernemingen, terwijl kleine en middelgrote ondernemingen er zelden van profiteren; MKB's worden steeds meer uit de markt gedrukt. We willen dat veranderen.

Defensie

Conflictoplossing

De Piratenpartij wil speciale aandacht besteden aan de stabilisatie van conflicthaarden en fragiele staten, aangezien hun instabiliteit een bron van problemen is voor de hele internationale gemeenschap. Conflictoplossing moet gebaseerd zijn op respect voor het internationaal recht, dat de basis vormt voor een vreedzame internationale gemeenschap.

Militaire samenwerking

De Piratenpartij ondersteunt de gezamenlijke inspanningen om de lidstaten van de Europese Unie te beschermen. Elke Europese krijgsmacht (bestaande of nieuw gecreëerde) moet onder het toezicht en/of controle van het Europees Parlement staan. Er moeten waarborgen zijn dat operaties onder Europese vlag niet tegen de wil van het Europees Parlement worden ingezet.

Wapenhandel strikter reguleren

De Piratenpartij streeft naar een striktere regulering van de mondiale wapenhandel en een verbod op wapenexport naar conflictgebieden. Om een vreedzamere wereld te bereiken is strengere regelgeving in wapenhandel en -export nodig.

De Piratenpartij wil:

- strengere regelgeving in wapenhandel;
- betere uitwisseling van informatie over wapenexportvergunningen en -weigeringen om te zorgen voor een samenhangend EU-wapenuitvoerbeleid;
- uitvoer van wapens naar conflictgebieden via landen met minder strikte wapenhandelsregulering verminderen.

Manipulatiebestendige Markering van Militaire Wapens

De Piratenpartij eist de toepassing van de VN-tool voor het markeren en volgen van militaire wapens (kleine wapens). Alle kleine wapens voor militair gebruik geproduceerd in de EU of buiten de EU onder licentie van een EU-fabrikant moeten op een fraudebestendige manier worden gemarkeerd om ervoor te zorgen dat elk wapen afzonderlijk kan worden geïdentificeerd.

De fraudebestendige markering maakt het mogelijk om transparant te volgen hoe wapens illegaal worden geëxporteerd naar kritieke regio's. Met de mogelijkheid om de wapens daadwerkelijk te traceren naar hun land van herkomst, zullen exporteurs en fabrikanten die deelnemen aan illegale verkoop in verboden gebieden kunnen worden geïdentificeerd.

Defensie en Technologie

Kunstmatige Intelligentie (AI)

De Piratenpartij is voorstander van het starten van onderhandelingen in het kader van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake Bepaalde Conventionele Wapens over een regelgevend instrument om "dodelijke autonome wapensystemen" ("*Lethal Autonomous Weapon Systems*") te verbieden, en wapens die doelen kunnen selecteren en aanvallen zonder menselijk toezicht.

Verplicht open hardware en software op netwerkinfrastructuur

Netwerken moeten goed controleerbare open hardware en open software gebruiken voor hun infrastructuur. Net zoals de water- en energie-infrastructuur dient deze nooit onder controle van buitenlandse mogendheden te kunnen komen. Tevens voorkomen we dat het geopolitieke conflict tussen de VS en China het internet in tweeën breekt.

Sluit internationaal verdrag over digitale oorlogsvoering

In overeenstemming met onze principes van technische ontwikkeling en transparant gedrag van overheden, ondersteunt de Piratenpartij een internationaal verdrag over cyberoorlogsvoering. Het verdrag verplicht de ondertekenaars ertoe om elk gebruik van cyberwapens te melden. Onder cyberwapens vallen alle software en IT-systemen die, via ICT-netwerken, gericht informatiesystemen of netwerken van zowel buitenlandse regeringen als individuen volgen, manipuleren, tegenhouden, verstoren of vernietigen. Daarnaast verbinden de ondertekenaars zich ertoe om de veiligheid van civiele infrastructuur, zoals waterzuiveringsinstallaties, kerncentrales of het energienet, niet te ondermijnen.

Ontwikkelingssamenwerking

De Piratenpartij wil met ontwikkelingshulp in de eerste plaats de positie van mensen waar ook ter wereld versterken. Daarom willen we niet langer 'intellectueel eigendom' uitbuiten, maar vrij en op gelijke voet kennis uitwisselen. Zo kunnen we lokale economieën zelfstandiger en slagvaardiger maken. We willen ontwikkelingslanden niet langer benadelen via oneerlijke handelsverdragen, maar een eerlijke kans geven via eerlijke handel.

Gelijkwaardigheid tussen landen

Het huidige systeem van ontwikkelingssamenwerking staat gelijkwaardigheid tussen landen in de weg. Het is de balk in het oog van het Westen. De Piratenpartij wil alle mensen op de wereld gelijke kansen bieden om zich te ontplooien.

Ontwikkelingssamenwerking moet gericht zijn op het versterken van de positie van burgers waar ook ter wereld en niet op het in stand houden van een hulpverleningsindustrie.

Mensen slagvaardiger maken

Samen werken aan ontwikkeling kan alleen met het vrij en op gelijke voet uitwisselen van kennis. Toegang tot informatie is essentieel, 'intellectueel eigendom' funest! We willen daarom de lokale economieën versterken. Het uitgangspunt is dat we mensen niet afhankelijk maken, maar slagvaardiger maken. Daarom moet informatie, kennis en expertise ook voor mensen in ontwikkelingslanden zo gemakkelijk en breed mogelijk toegankelijk zijn.

Delen van kennis

De bevolking in andere landen kan enorm profiteren van de overdracht van kennis en expertise. Verspreiding van technologische kennis door middel van open source geeft mensen en organisaties ook meteen de mogelijkheid om zélf met die technologie aan de slag te gaan.

Soepele regels voor gebruik patenten

In alle landen moeten gepatenteerde technologieën voor de ontwikkeling van het land en de bevolking zonder restricties gebruikt kunnen worden.

Bio-/farmaceutische patenten en ontwikkelingslanden

Patenten maken medisch onderzoek, behandelingen, therapie en medicijnen steeds duurder. Burgers in landen met lage tot middeninkomens krijgen hierdoor geen toegang

tot adequate medische zorg.⁹⁷⁾ De economische invloeden en belangen van farmaceutische bedrijven moeten aan banden worden gelegd.

Hulp bij vrije internettoegang voor landen met beperkte toegang

Internet biedt mogelijkheden om de zelfbeschikking van mensen te vergroten. Daarom is het belangrijk dat Nederland een proactieve houding aanneemt in de bescherming van een vrij en open internet, ook buiten ons eigen grondgebied. Vooral de achterstand op het Afrikaanse continent is groot en verdient daarom speciale aandacht.⁹⁸⁾

Eerlijke handel

Om andere landen een eerlijke kans te geven, dienen we ze niet te benadelen door handelsverdragen als ACTA, TTIP, CETA, TiSA, Mercosur, JEFTA, enz... We dienen eerlijke handel te stimuleren, zoals beschreven in onze 'Uitgangspunten voor Handelsovereenkomsten'.

Kennis, ontwikkelingslanden en klimaatverandering

We gebruiken onze kennis (bijvoorbeeld op het gebied van watermanagement) om andere landen te helpen met de gevolgen van klimaatverandering.

Cannabisindustrie bevorderen

Nederland sluit actief handelsverdragen met landen die een legale cannabisindustrie hebben om internationale cannabishandel en wereldwijde legalisatie te bevorderen. Landen met lage- en middeninkomens hebben vaak een uitstekend klimaat voor het telen van cannabis. Zo slaan we twee vliegen in een klap: wij besparen energie en zij bouwen hun economie op.

Migratie

De Piratenpartij wil de oorzaken waardoor mensen moeten vluchten aanpakken. Wanneer mensen toch moeten vluchten, nemen we menselijke waardigheid als uitgangspunt. De Piratenpartij wil een gemeenschappelijk Europees immigratiebeleid. Dit biedt legale mogelijkheden voor migranten, zodat zij niet langer met vluchtelingen worden vermengd. Zo kunnen we mensensmokkel tegengaan en de wachttijd verkorten.

Europees migratiebeleid

Het huidige Europese migratiebeleid maakt economische immigratie onmogelijk waardoor deze groep samen met vluchtelingen in de asielprocedure terecht komt. Dit overbelast de hulpverlening aan vluchtelingen en ondermijnt het draagvlak voor hulp aan de echte vluchtelingen. Tevens bevordert het mensensmokkel. De Piratenpartij zet in op een Europees migratiebeleid waarbij helder onderscheid gemaakt wordt tussen groepen migranten.

Migratie- en asielbeleid moet de menselijke waardigheid van migranten en asielzoekers als uitgangspunt nemen.

De Piratenpartij is voor een gemeenschappelijk Europees immigratiebeleid dat:

- mogelijkheden biedt voor legale migratie naar de Europese arbeidsmarkt;
- taalvaardigheden en andere vaardigheden van de aanvragers waardeert en positief in het proces betreft;
- elders uitgereikte certificaten en beroepskwalificaties zonder uitgebreid onderzoek erkent;
- EU-lidstaten in staat stelt hun behoeften aan te passen aan hun situatie en behoeften.

Asiel

De Piratenpartij wil een gemeenschappelijk Europees asielbeleid gebaseerd op adviezen van mensenrechtenorganisaties met:

- vrijheid van vestiging in Europa voor degenen wier aanvraag is goedgekeurd;
- de mogelijkheid van gezinshereniging;
- de mogelijkheid om asielaanvragen ook buiten Europa in te dienen;
- hulpaanbod indien aanvragen worden gehonoreerd.

LHBT+ vluchtelingen

De Gaydar van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is stuk en moet worden gemaakt. Iedereen moet zichzelf kunnen zijn, ongeacht gender of seksuele voorkeur. Wanneer het om deze redenen onveilig is in het land van herkomst, moet Nederland zich inzetten om deze mensen een veilig onderkomen te bieden. Uit een rapport van het COC blijkt echter dat het Nederlands beleid niet toereikend is⁹⁹⁾ omdat het geen rekening houdt met intersectionaliteit.¹⁰⁰⁾ De IND moet er daarom rekening mee houden dat een coming out in Kabul heel anders verloopt dan een coming out in Amsterdam.

De Piratenpartij wil dat de IND:

- afstand neemt van stereotype concepten;

- rekening houdt met culturele verschillen, en beseft dat de westerse modellen van seksualiteitsbeleving niet overal van toepassing zijn;
- de personen in kwestie met respect behandelt en hen aanspreekt met het voornaamwoord waar zij voor kiezen.

Integratie

Integratie bereik je door samen te leven. Asielzoekers worden vanaf dag 1 meegenomen in de Nederlandse samenleving.

- taallessen worden verzorgd en bekostigd door de overheid, al tijdens de procedure;
- asielzoekers zijn vrij (en worden actief gestimuleerd) om vrijwilligerswerk te doen. De wet Arbeid Vreemdelingen wordt aangepast;
- gespreid plaatsen statushouders;
- inburgeringsexamens worden afgeschaft;
- kinderen die in Nederland geboren en getogen zijn, krijgen een Nederlands paspoort;
- beheersing van de Nederlandse taal is een voorwaarde voor het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit – behalve in de gebieden waar een tweede rijkstaal gesproken wordt, zoals Engels, Fries en Papiaments. Daar is de tweede taal voldoende.

Arbeidsmigratie binnen de EU

Migratie binnen de EU is een grondrecht waar Piraten niet aan willen tornen. Excessen dienen wel aangepakt te worden.

- arbeidsmigranten ontvangen minstens het minimumloon;
- gedwongen winkelnering bij de werkgever wordt verboden.

Cultuur

Toegankelijkheid van informatie, kennis en cultuur is een eerste vereiste voor de sociale, technologische en economische ontwikkeling van onze samenleving. De Piratenpartij wil het auteursrecht grondig hervormen, zodat de copyright-industrie buitenspel wordt gezet en auteursrecht in dienst komt te staan van makers en consumenten.

Beschikbaarheid van informatie

Een goede openbare beschikbaarheid van informatie, kennis en cultuur is een eerste vereiste voor de sociale, technologische en economische ontwikkeling van onze samenleving. Dit wordt echter bemoeilijkt door gekunstelde informatie-monopolies die

zogenaamd bedoeld zijn om makers en uitvinders te stimuleren meer werken te produceren, terwijl in werkelijkheid de enige begunstigden van de monopolies grote bedrijven zijn, en het systeem als geheel niet voldoet aan de beweerde doelstellingen. Deze tekortkoming manifesteert zich in vele vormen, waaronder het veelvuldig lastigvallen van individuen en het MKB door collectieve auteursrechten beheersorganisaties, privatisering van winsten uit door publieke middelen gefinancierde werken, of het verlies van in de steek gelaten werken ('*orphan works*') aan de samenleving. Ons doel is een omgeving in het leven roepen waarin de drijfveer om te creëren hand in hand gaat met vrijheid van informatie. Dit vereist een grondige hervorming van het auteursrecht en ook systemische veranderingen in de publieke sector.

Hervormen auteursrecht

Cultuur wordt nooit in een vacuüm geproduceerd. Artiesten worden geïnspireerd door schrijvers, kunstenaars en musici die hen voorgingen. De huidige termijn van het auteursrecht belemmert deze normale culturele ontwikkeling. We willen daarom het auteursrecht grondig hervormen, opdat het juist in dienst komt te staan van de auteurs, artiesten en kunstenaars. Zie: Auteursrecht

De Piratenpartij wil:

- de duur van het auteursrecht verkorten;
- remixen, parodieën, citaten en sampling toestaan;
- niet-commercieel gebruik toestaan;
- afgeleide werken in de regel toestaan;
- digitale sloten (DRM) afschaffen;
- privékopieën vrij toestaan;
- panoramavrijheid behouden.

Bevordering van de coöperatieve, "Commons", en vrije cultuur

We streven naar het aannemen van bepalingen in handelsverdragen die het gebruik en de ontwikkeling van open formaten en Free/Libre Open Source Software () ondersteunen en de wederzijdse erkenning van licentiemodellen zoals Creative Commons bevorderen.

Het maken van coöperatieve producten zoals Free Software, vrije cultuurgoederen, open patent pools en vrij en open lesmateriaal moet worden bevorderd en beschermd.

Bestaand cultureel erfgoed wordt zoveel als mogelijk gedigitaliseerd en voor het publiek vrij toegankelijk gemaakt.

Een vrije cultuur is een belangrijke bron voor het onderwijs en de creativiteit van de samenleving. We willen artistieke activiteiten en culturele diversiteit stimuleren om de

huidige en toekomstige generaties van een rijke educatieve en artistieke omgeving te voorzien.

Om de verspreiding van cultuur en kennis, voorwaarde voor culturele creativiteit, te bevorderen, willen we de termijn voor het commerciële auteursrechtmonopolie beperken tot een duur van hooguit tussen de vijf en twintig jaar. Het vrij, zonder commercieel belang, delen van bestanden moet altijd toegestaan zijn.

Vrije foto's

Van belangrijke historische objecten en gebouwen moeten hoge resolutie digitale scans worden gemaakt zodat ze ook na vandalisme, aanslagen en brand digitaal beschikbaar blijven en gerestaureerd kunnen worden.

Foto's betaald met publiek geld moeten voor het publiek vrij toegankelijk gemaakt.

Vrije overheidsinformatie

Openbaar beschikbare overheidsinformatie moet voor het publiek vrij toegankelijk zijn.

Eerlijke contractvoorwaarden

Auteursrechtenorganisaties moeten zorgen voor volledige transparantie, evenredige participatierechten voor hun leden en eerlijke contractvoorwaarden voor auteurs, artiesten en kunstenaars.

Kijkwijzer

Het toepassen van de Kijkwijzer in de strafwet staat op gespannen voet met de algemene rechtsprincipes. Een oordeel over onwettigheid is voorbehouden aan de rechtbank.

De Piratenpartij wil de Kijkwijzer uit het Wetboek van Strafrecht halen.

Bevrijdingsdag 5 mei vrij

In vergelijking met andere Europese landen heeft Nederland de minste vrije feestdagen.

De Piratenpartij wil dat bevrijdingsdag 5 mei een officiële vrije feestdag wordt.

Internationaal erfgoed

Iedereen heeft recht op toegang tot de eigen cultuur. De Piratenpartij wil museums aanmoedigen de collectie in lijn te brengen met het internationale erfgoedrecht.¹⁰¹⁾

Vuurwerktraditie

Ondernemers en vuurwerkliefhebbers worden de dupe van het verbod op het particulier afsteken van vuurwerk. Om tegemoet te komen aan de gevolgen van het vuurwerkverbod, is een verenigingsplan met vergunningen een mooie tussenvorm die recht doet aan de vuurwerktraditie. De gulden middenweg is het afsteken van vuurwerk te gaan voorbehouden aan lokale vuurwerkclubs.

De Piratenpartij wil het afsteken van vuurwerk in georganiseerd verband toestaan.

Onderwijs

Een hoogwaardige democratie heeft goed onderwijs nodig om goed geïnformeerde keuzes te kunnen maken. Goed onderwijs deelt materialen en respecteert de privacy. De Piratenpartij wil dat alle leerlingen en studenten tijdens hun schooltijd in aanraking komen met verschillende visies en aspecten van de maatschappij.

Onderwijs is een burgerrecht

Onderwijs is geen markt. Onderwijs – op alle niveaus – is een burgerrecht. Veel maatregelen die bedoeld zijn om de kosten te drukken, zoals aanbestedingen, blijken in de praktijk contraproductief te zijn. Bij concurreren om meer leerlingen en studenten, van basisschool tot universiteit, verliest de gemeenschap altijd. Met een opleiding beneden je niveau functioneer je niet optimaal in een informatiesamenleving. Iedereen die de kwaliteiten en de wil heeft, moet van elk onderwijsniveau kunnen doorstromen. De Piratenpartij wil de basisbeurs terugbrengen en het bindend studieadvies¹⁰²⁾ (BSA) afschaffen.

Democratie heeft goed onderwijs nodig

Democratie vooronderstelt keuzes van goed geïnformeerde burgers: onafhankelijk onderzoek, een vrije pers en goed onderwijs. Docenten, van basisonderwijs tot universitair, zijn ook opvoeders. Goed onderwijs geeft niet alleen kennis door, maar ook al die andere zaken die nodig zijn om als een goed burger deel te kunnen nemen aan de democratie. Dat beperkt zich niet tot de lessen maatschappijleer en burgerschap of onder welk kopje dat weggestopt wordt.

Door continue overbelasting beperken leerkrachten zich tot het voorbereiden van de leerlingen op de volgende toets; aan de opvoedingstaak komen er veel niet toe. Een groot deel van de docenten, óók die met een deeltijdaanstelling, is voltijd met schoolwerk bezig en heeft nauwelijks tijd om daarnaast maatschappelijk actief te zijn. De Piratenpartij wil dat alle leerlingen en studenten tijdens hun schooltijd in aanraking komen met verschillende visies op en aspecten van de maatschappij.

Toetsing en lessen scheiden

Het volgen van lessen en het toetsen van kennis en vaardigheden zijn twee hele verschillende zaken. Het volgen van alle lessen moet niet verplicht zijn. Lessen hebben als doel de student te ondersteunen en het scheppen van het sociale weefsel waarin de kennis gedijt. Lessen dienen *niet* als aanwezigheidscontrole. Het moet wel mogelijk zijn om tegen gereduceerd collegegeld examen te doen zonder lessen te volgen – met geen of eventueel enkele bijeenkomsten (extraneus).

Leerplicht - geen schoolplicht

Het moet mogelijk zijn om thuisonderwijs te volgen, er kunnen veel bijzondere omstandigheden (ideologische en religieuze motieven daarin niet begrepen) zijn om te kiezen voor thuisonderwijs. Er moet wel toetsing zijn om te garanderen dat kinderen op niveau blijven of kunnen komen.

Professional in the lead

Op veel scholen zijn, om leerlingen, ouders en docenten meer houvast te geven, de regels op school over de toetsing steeds verder verfijnd en vastgelegd. In de (corona)praktijk blijkt dat, als de omstandigheden plotseling veranderen, tot meer problemen te leiden dan als de invulling minder vastligt en de docenten meer ruimte tot improviseren hebben. Hier kan inspiratie gevonden worden bij het Finse onderwijsmodel. Tegelijk moet uiteraard het eindniveau bewaakt worden. Goed opgeleide docenten kennen de eindtermen, de vakdidactiek en hun leerlingen beter dan de schoolleiding.

De piratenpartij wil dat op alle niveaus de verantwoordelijkheid voor de inhoud weer meer bij de professional, de docent, ligt.

Soepelere overgang van Primair naar Voortgezet Onderwijs

De Piratenpartij wil

- dat de keuze voor het type voortgezet onderwijs, en daarmee voor welke beroepen later mogelijk zijn, ook – net als in omliggende landen – later kan worden gemaakt dan nu (12 jaar);
- dat doorstroming van het ene naar het andere onderwijstype zo laagdrempelig mogelijk is;
- meer scholen die zich specialiseren in bv kunst of sport;
- meer dan alleen de CITO als basis voor de schoolkeuze.

Zelfde regels voor bijzonder onderwijs

Op dit moment mogen openbare scholen aanmeldingen van leerlingen niet weigeren op basis van visie en/of levensbeschouwing. Scholen hebben in Nederland de vrijheid om op religieuze grondslag onderwijs te bieden.

De Piratenpartij wil:

- dat ook scholen in het bijzonder onderwijs leerlingen niet mogen weigeren op basis van visie en/of levensbeschouwing;
- betere handhaving op de verplichting aandacht te besteden aan LGBT+.

School en gezondheid

Pubers

Het bioritme van pubers verschuift een paar uur naar achter (sleep phase delay). Middelbare scholen kunnen daar rekening mee houden door later te beginnen en lessen voor de adolescenten bij voorkeur 's middags in te plannen¹⁰³). Er zijn scholen die dat al doen.

De Piratenpartij wil ook dat scholen hun leerlingen in de pauzes, tegen kostprijs, een gezonde maaltijd aanbieden.

Werkdruk op scholen verminderen

In het onderwijs haken te veel beginnende docenten binnen een paar jaar weer af. Een belangrijke reden is de werkdruk, die tot een hoog ziekteverzuim en burn-outklachten leidt. Werkdruk wordt onnodig verhoogd door slecht taakbeleid en de vele administratieve handelingen. Te grote klassen maken het in het voortgezet onderwijs onmogelijk om alle leerlingen op maat onderwijs te geven.

De Piratenpartij wil:

- de werkdruk verminderen;
- kleinere klassen;
- gelijke beloning in Basis en Voortgezet onderwijs;
- beter gebruik van technologische vernieuwingen;
- het beroep aantrekkelijker maken voor academisch geschoolden.

Privacy in het onderwijs

Privacy-beleid

Scholen moeten een privacy-beleid en/of privacyreglement hebben. Scholen moeten transparant zijn over het verzamelen, de opslag en het gebruik van de gegevens van leerlingen. Het maken van foto's of video's kan alleen met toestemming ouders en kind.

Voor onderzoek door de GGD moet er nadrukkelijk toestemming zijn van de ouders/verzorgers. Deze toestemming mag niet onder groepsdruk worden afgegeven.

De Piratenpartij wil:

- dat alle scholen duidelijk aangeven hoe ze met gegevens omgaan;
- geen gegevens op een buitenlandse server;
- waarborgen voor privacy van leerlingen bij het uitwisselen van gegevens.

Toetsen en tentamens

Als gebruik gemaakt wordt van software die de leerling/student monitort tijdens het maken van toets of tentamen is dat altijd opt-in. De school of universiteit moet ook een minder invasief alternatief bieden. De leerling/student hoeft nooit een reden op te geven om van dat alternatief gebruikt te willen maken.

De Piratenpartij wil:

- dat online onderwijs en toetsing de privacy niet in gevaar brengt;
- geen spionage software op computers van leerlingen.

Kennis delen

Les- en leermaterialen moeten vrij en online toegankelijk zijn. Leermaterialen bekostigd door de overheid worden open ontwikkeld en vrij toegankelijk. Op deze manier kan iedereen ervan profiteren. Colleges worden mede met overheidsgeld betaald. Daarom moet deze kennis voor zover mogelijk online toegankelijk zijn onder een vrije licentie, ook voor de burger. Het beschikbaar maken van alle colleges biedt studenten flexibiliteit en niet-studenten toegang tot de colleges. Het online beschikbaar maken van colleges maakt het voor studenten bovendien mogelijk de kwaliteit van een collegereeks of docent te bepalen en colleges bij andere instellingen te volgen.

Onderwijs en open source

Open source maakt de ontwikkeling van onderwijsomgevingen efficiënter, stimuleert samenwerking tussen onderwijsinstellingen en verhoogt de kwaliteit van het onderwijs. Onderwijsinstellingen profiteren hiervan en helpen mee content en software verder te ontwikkelen. Scholen mogen leerlingen nooit verplichten tot de aanschaf van een specifiek merk of type hardware: alleen open (vrije) formaten zijn toegestaan voor les- en leermaterialen, zodat leerlingen die kunnen gebruiken op een platform naar keuze.

De Piratenpartij wil:

- dat leermaterialen vrij toegankelijk zijn en – wanneer bekostigd door de overheid – onder een open licentie worden ontwikkeld en aangeboden;
- dat alle leerlingen lessen krijgen in het gebruik en de veiligheid van computers.

Schoolplicht en schoolrecht

Scholen dienen toegankelijk te zijn voor kinderen met een beperking. Het uitgangspunt moet zijn de student zoveel mogelijk tegemoet te komen zoals omschreven in de Wet Gelijke Behandeling.¹⁰⁴⁾ Eventuele extra hulpmiddelen tijdens het volgen van een opleiding worden in bruikleen gegeven of vergoed. Scholen mogen nooit kinderen het recht op onderwijs ontzeggen.

De Piratenpartij wil dat de verantwoordelijkheid voor het regelen van passend onderwijs ligt bij de school van keuze van ouders en leerling.

Wetenschap

De overheid en marktpartijen beïnvloeden de koers van de wetenschap door per onderzoek te financieren. Deze afhankelijkheden blijken vaak de uitkomsten te sturen en te censureren. Universiteiten hebben voldoende vaste financiering en vaste staf nodig om onafhankelijkheid en kwaliteit te waarborgen. De Piratenpartij wil dat resultaten van wetenschappelijk onderzoek vrij toegankelijk zijn.

Financiering

Geldstromen

Een deel van de academici heeft een *vaste* aanstelling en wordt direct betaald door de overheid, de zogenoemde eerste geldstroom. Het onderzoek is echter de laatste jaren steeds meer direct en indirect afhankelijk geworden van projectfinanciering door derde partijen. Als die wordt aangevraagd bij een door de overheid gefinancierde organisatie zoals de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), noemen we dat tweede geldstroom. De derde geldstroom zijn opdrachten vanuit het bedrijfsleven en subsidiegevers, de EU, maar ook collectebus fondsen en incidentele projecten bij overheidsdiensten.

Variabele financiering

De tweede geldstroom wordt gebruikt om vanuit de overheid de algemene koers van het onderzoek te sturen. De derde geldstroom maakt het onderzoek afhankelijk van marktpartijen en leidt regelmatig tot wrijving over welk onderzoek gedaan mag worden en *wat er gepubliceerd mag worden*. Omdat vaak eerste geldstroom geld bijgepast moet worden voor een tweede of derde geldstroomproject is de invloed van deze geldstromen veel groter dan alleen uit de cijfers blijkt.¹⁰⁵⁾ Als de overheid beleidsondersteunend onderzoek financiert, dan leidt dat vaak tot sturing van onderzoek naar gewenste uitkomsten; niet alleen in de keuze van wat en hoe onderzocht mag worden, maar ook te vaak rechtstreeks op de uitkomsten en censuur.

Tijdelijke contracten

De toename van de tweede en derde geldstromen heeft geleid tot steeds meer *tijdelijke* contracten en maakt het in toenemende mate moeilijk om een carrière in het Wetenschappelijk Onderwijs te hebben. Ook vaste medewerkers zijn vaak min of meer afhankelijk van de tweede en derde geldstroom omdat er projectmedewerkers in hun groep werken waarvan de financiering niet in gevaar gebracht mag worden.

Zekerheid ++

Universiteiten behoeven een voldoende grote vaste staf om te zorgen dat tijdelijke projectfinanciering de onafhankelijkheid niet aantast. De eerste geldstroomfinanciering moet minimaal 75%, liever meer, van de totale financiering van een universiteit worden (nu rond de 50%). Onderzoekers moeten zeker zijn dat hun eigen aanstelling en die van hun collega's geen gevaar lopen, ongeacht de uitkomsten van hun onderzoek. Alleen dan kunnen ze effectief aan de samenleving rapporteren.

Universiteiten autonoom

Vaste financiering ++

Voor toetsbare politieke besluitvorming is het van belang dat een betrouwbaar instituut zo neutraal mogelijk relevante feiten op een rij zet. De universiteiten hebben daar van oudsher de belangrijkste rol in gespeeld, ook door beleid met wetenschappelijke inzichten te ondersteunen. Te grote afhankelijkheid van projectfinanciering – vanuit bedrijfsleven en overheid – heeft de onafhankelijkheid van universiteiten ernstig aangetast.

De Piratenpartij wil het aandeel vaste financiering van de Universiteiten vergroten.

Vaste aanstellingen ++

Op veel plekken wordt het onderwijs grotendeels verzorgd door docenten in tijdelijke dienst. Een aantal daarvan leidt een leven als *docent-nomade* en hopt van de ene universiteit naar de andere. Dit wentelt de kosten af op de medewerkers die (veel) meer uren werken dan in hun contract staat. De groep krachten die dit jaar lesgeven is over 2 of 3 jaar bijna geheel vervangen. Nauwelijks mensen in vaste dienst; dat maakt het voor docenten onmogelijk om profijt te hebben van de ervaring van voorgaande jaren. Dit komt het onderwijs niet ten goede. De fluctuaties in het aantal studenten zijn te klein om de soms wel 80-100% tijdelijke docenten te rechtvaardigen. Ook hier geldt dat het overgrote deel van de docenten dus in vaste dienst hoort te zijn, dat zullen dan in veel gevallen dezelfde zijn die ook onderzoek doen.

De Piratenpartij wil meer vaste aanstellingen op universiteit en HBO.

Rechten van Sekswerkers

Voor de Piratenpartij is het eenvoudig: **Sekswerk is werk!** De Piratenpartij ziet grote voordelen in het Nieuw-Zeelandse model waarmee alle sekswerk-specifieke wetten worden opgedoekt en de sector wordt behandeld als elke andere dienstverlenende sector.¹⁰⁶⁾ We willen dat Nederland overstapt op een eigen variant van het Nieuw-Zeelandse model waarin ook ruimte is voor gemarginaliseerde groepen.

Betrek de sector bij regelgeving

Bij andere sectoren gaat de politiek eerst het gesprek aan met de mensen in de sector en de betrokken organisaties en gaat pas daarna over voorstellen en beleid na denken. Waarom zou dat niet zo hoeven te zijn in de sekswerk-industrie. Als je regels of beleid bedenkt, is het niet meer dan logisch om vooraf input op te halen bij de mensen en organisaties die er mee te maken gaan krijgen.

Volledige decriminalisering

Sekswerk is een legaal beroep. Toch zijn er vele regels omtrent sekswerk die andere sectoren niet kennen. Je mag thuis als accountant klanten ontvangen, maar als een sekswerker dat doet, kan deze persoon het huis uitgezet worden. Zo worden kamerverhuurbedrijven bovenmatig gecontroleerd; sancties zijn exorbitant en niet in vergelijking met sancties in andere sectoren. Een aspergekweker die illegalen laat werken krijgt een tik op de vingers. Een kamerverhuurbedrijf dat een paar dagen te laat is met het aangeven van een verdachte situatie heeft grote kans de vergunning kwijt te raken. Ook het door sommige organisaties bejubelde Zweedse (Nordic) model draagt daar aan bij. Omdat in dat model de klant per definitie al strafbaar is, heeft deze veel minder scrupules om nog even geweld te gebruiken. Ook bedrijven in de seks-industrie ervaren deze achterstelling van sekswerkers.

Individuele sekswerkers behoren minimaal dezelfde financiële ondersteuning te krijgen als zzp'ers in geval van een crisis of andere maatregelen die het werken onmogelijk maken.

Dring geen moraal op

Dat mensen een moraal hebben is een mooi iets. Wat niet mooi is, is om je moraal aan iemand anders op te dringen. Datzelfde geldt natuurlijk voor geloof en emotie. Prima als jij het hebt, maar hou het bij jezelf. Wetgeving dient gemaakt te worden op basis van verstand en onderzoek en niet op basis van geloof, moraal of emotie.

Misstanden bestrijden

Net als in alle andere sectoren zijn er ook misstanden in de seks-industrie. Deze moeten niet minder of meer, maar net zo hard bestreden worden.

De Piratenpartij wil:

- bij besluitvorming over sekswerk moeten vertegenwoordigers van sekswerkers betrokken worden;
- de hele sector dient volledig gedecriminaliseerd te worden;
- beleid dient niet moraliserend te zijn, maar gebaseerd te worden op feiten en wetenschappelijk onderbouwing;
- misstanden in de sekswerkindustrie dienen net als in andere sectoren bestreden te worden;
- Geen aparte registratie voor sekswerkers.

Wonen

De verhuurdersheffing verergert de woningnood. De woningmarkt zit op slot. De Piratenpartij wil meer betaalbare woningen. De verhuurdersheffing en de bovengrens van het puntenstelsel schaffen we af.

Betaalbaar wonen

Betaalbare woningen worden in Nederland steeds schaarser. Goedkope woningen worden omgebouwd tot dure woningen, en ook nieuwbouwwoningen vallen vaak binnen een hoog segment. Op de huurmarkt heeft de verhuurdersheffing ervoor gezorgd dat huurwoningen bijzonder snel in prijs zijn gestegen. Inkomenspolitiek dient via de belastingdienst geregeld te worden, een inkomensafhankelijke huurverhoging, de 'gluurverhoging', leidt tot een schending van de privacy.

Betaalbare huurwoningen

Woningcorporaties krijgen als primaire taak het beschikbaar stellen van voldoende betaalbare huurwoningen. Ook creatieve, duurzame oplossingen zijn denkbaar, zoals bijvoorbeeld hergebruik van leegstaande kantoorpanden, wonen in recreatiewoningen toestaan.

Verhuurdersheffing afschaffen

De woningmarkt zit op slot. Er is een tekort van honderdduizenden woningen in Nederland. Er verdwijnen enorme bedragen uit de huursector om de staatskas te spekken terwijl er een enorm gebrek is aan betaalbare huurwoningen. De verhuurdersheffing heeft de staatskas in totaal ruim tien miljard euro opgeleverd. Door

de verhuurdersheffing kan niet geïnvesteerd worden in renovatie en bouw van nieuwe woningen. Dat zijn miljarden die niet besteedt worden in de lokale economie.¹⁰⁷⁾

Woningwaarderingstelsel voor alle huurwoningen

Het puntensysteem geeft de kwaliteit van een huurwoning in punten weer. Het puntensysteem heet ook wel het woningwaarderingstelsel. Elk onderdeel van de woning, zoals oppervlakte en sanitair, krijgt punten. Bij elkaar opgeteld leveren de punten een maximale huurprijs op. Deze wordt elk jaar opnieuw vastgesteld. Vaste huurcontracten zijn de norm. De maximale huurprijs wordt mede bepaald op basis van de WOZ-waarde. In schaarstegebieden kan dat de huurprijs verder opdrijven.

De Piratenpartij wil:

- woningbouw stimuleren;
- de verhuurdersheffing afschaffen;
- de inkomensafhankelijke huurverhoging afschaffen;
- de bovengrens voor het woningwaarderingstelsel afschaffen;
- de WOZ-waarde niet langer meetellen bij het bepalen van de maximale huurprijs.

Hypotheekrenteaf trek

De hypotheekrenteaf trek (HRA) veroorzaakt welvaartsverlies, doordat deze impliciete subsidie de woningmarkt verstoort. Een oplossing is om de eigen woning onder te brengen in box 3. Deze hervorming zou geleidelijk ingevoerd kunnen worden. Bij de hervorming van de HRA willen we dat met name de huishoudens met kleinere vermogens worden ontzien.¹⁰⁸⁾

De Piratenpartij wil op termijn:

- de hypotheekrenteaf trek gaat naar nul; en
- de eigen woning in box 3; en
- de overdrachtsbelastingen wordt afgeschaft en het eigenwoningforfait vervalt; en
- een speciale vaste vrijstelling voor de eigen woning.

Dakloosheid

Het aantal daklozen in Nederland is in de afgelopen tien jaar schrikbarend gestegen. Ondertussen hebben al 40.000 mensen geen dak meer boven hun hoofd.¹⁰⁹⁾ In een rijke samenleving als Nederland is dat een beschamend hoog aantal. Hoewel de Piratenpartij helemaal voor *Housing First*¹¹⁰⁾ is, is het Nederlandse model van *Housing First*, waarin zorg onlosmakelijk verbonden is met het dak boven het hoofd, niet goed.¹¹¹⁾ De economisch daklozen vallen hier buiten de boot omdat zij geen zorg nodig hebben. De mensen die wel in het zorg-traject terecht komen hebben een contract met de

zorgverlener en niet met de huiseigenaar. Daarmee hebben ze geen huurbescherming of rechten die andere huurders wel hebben.

De gemeenten zijn nu verplicht om te zorgen voor een postadres. Hoewel sommige gemeenten daar erg moeilijk over doen, is dat een goed iets dan niet zou moeten worden uitbesteed aan een zorg-organisatie. Door het postadres op een locatie bij de gemeente te houden, is er altijd een contactmoment en is ook inzichtelijk hoeveel daklozen er zijn. Nu er meer en meer digitaal wordt gecommuniceerd, zou de gemeente deze service moeten uitbreiden met een e-mail-adres en een plek om deze te kunnen lezen. Het verwijzen naar een gratis email-provider zoals Gmail¹¹²⁾ wijst de Piratenpartij, wegens alle privacy-schendingen van Google¹¹³⁾, ten zeerste af.

De Piratenpartij wil:

- *Housing First* naar Fins model waarin zorg en huisvesting los van elkaar zijn;
- naast briefadres voor daklozen ook een gemeentelijk e-mail-adres;
- gratis internettoegang voor daklozen.

Bedrijvigheid aan huis

Bedrijven die in de garage beginnen worden in Nederland heel snel door de gemeente naar het industrieterrein gejaagd, ook als niemand er last van heeft.

De Piratenpartij wil welwillend omgaan met bedrijvigheid aan huis.

Windmolens en zonnepanelen

Windmolens en zonnepanelen moeten passen in de omgeving. Om het historisch landschap te ontzien sluiten we het liefst aan bij bestaande industriegebieden, in havens, naast hoogbouw, zonnepanelen langs snelwegen of op distributiecentra. We willen niet top-down te werk gaan, maar burgers en ondernemers inspraak en eigenaarschap geven zoals we in Nederland gewend zijn. Dat kan door grondeigenaren vanaf het begin bij de uitvoering van de plannen te betrekken. Dit zorgt voor betere besluiten met een breed draagvlak.

De Piratenpartij wil voor het plaatsen van windmolens en zonnepanelen inspraak en eigenaarschap geven aan de burgers.

Ruimtevaart

Piraten durven verder in de toekomst te kijken en wij ondersteunen onderzoek en financiering van projecten die zal leiden tot nieuwe technologie en inzichten waar de hele mensheid van kan profiteren. De Piratenpartij wil dat alle organisaties die iets bijdragen aan de ruimtevaart hun verkregen kennis beschikbaar maken voor iedereen.

Stimuleren van ruimtevaart voor een betere aarde

Ruimtevaart is een onmisbaar in ons dagelijks leven. Satellietcommunicatie en -navigatie, aardobservatie voor weersvoorspellingen, rampenbestrijding en het opsporen van vervuiling en onderzoek vanuit een baan om de aarde: het zijn vandaag de dag normale onderdelen van ons leven. Toepasbaarheid van dit soort ruimtevaarttechnologie en wetenschappelijke kennis draagt bij aan een duurzamer, veiliger en welvarender leven op aarde.

We willen dat alle partijen die iets bijdragen aan de ruimtevaart hun verkregen kennis beschikbaar maken voor iedereen. Dit zal een belangrijke impuls geven aan de ontwikkeling van technologie en de samenwerking tussen de EU-lidstaten en de partnerlanden.

Versterken Europese positie in ruimteverkenning en technologische ontwikkeling

Door de technologische vooruitgang en commercialisering van de ruimtevaartindustrie zijn zaken als buitenaardse mijnbouw, kolonisatie van andere planeten, interstellair en interplanetaire reizen en planeetverdediging niet langer onderwerpen voor de verre toekomst, maar van de huidige tijd. Europa speelt hierin een vitale, maar nog relatief kleine rol. Nederland neemt via het *European Space Agency*¹¹⁴⁾ (ESA) deel aan de ruimtevaart. Nederland is één van de 22 volwaardige (EU) leden van ESA en bundelt haar krachten in het *Netherlands Space Office*¹¹⁵⁾ (NSO). De piraten staan achter versterking van beide organisaties.

De piratenpartij wil dat Europa op korte termijn meer investeert in eigen bemande en onbemande ruimtereizen, zoals transport van en naar het *International Space Station*¹¹⁶⁾ met eigen ESA astronauten en de verkenning van Mars. Dit biedt kansen en uitdagingen om op politiek en wetenschappelijk niveau meer internationaal samen te werken en de positie van Europa binnen die samenwerking te versterken.

Europese visie met maatschappelijk draagvlak

In een Europese visie voor de ruimtevaart moet naast de wetenschappelijke ontwikkeling ook maatschappelijke relevantie en draagvlak centraal staan. Daarbij moet de nadruk liggen op internationale samenwerking, mensenrechten en duurzaamheid. ESA zal hierbij een leidende en richtinggevende rol kunnen spelen, maar wel ten dienste van de (Europese) burgers. Daartoe moet ESA ook geleid worden door mensen met verschillende achtergronden en disciplines.

Eerlijke en duurzame exploitatie van de ruimte waarborgen met internationale regelgeving

Het *Outer Space Treaty*¹¹⁷⁾ (OST) uit 1966 van de Verenigde Naties, waarin internationale ruimtewetgeving wordt geregeld en waarbij 110 landen zijn aangesloten regelt in de basis dat de ruimte van iedereen is en dat de opbrengsten ten bate moeten komen van de mensheid in haar geheel. Ten tijde van dit verdrag kon men nog niet vermoeden dat techreuzen en andere industrie het monopolie op ruimte exploratie- en exploitatie lijken te kapen van de staat. Om te voorkomen dat de ruimte verwordt tot het nieuwe Wilde Westen, moet Europa zich hard maken voor nadere internationale regels die de ruimteactiviteiten van het bedrijfsleven in goed banen leidt en ten dienste te stelt van de hele mensheid. Stimuleringsmaatregelen dienen er op gericht te zijn dat start-ups, kleine- en middelgrote ondernemingen en kennisinstituten toegang hebben tot de kennisontwikkeling en daaraan kunnen bijdragen in samenwerkingsverbanden.

Het puinruimen moet beginnen

De drang om de ruimte te veroveren heeft geleid tot een actueel probleem, namelijk ruimteschroot. Geschat wordt dat een half miljoen stukje afval van menselijke activiteit in de ruimte van 1-10 cm in de buurt van de aarde buiten de dampkring terecht zijn gekomen en meer dan 100 miljoen stukje kleiner dan 1 cm. Voor de veiligheid van toekomstige ruimtevaart is het nodig dat het puinruimen zo snel mogelijk start. Ook hier moet het principe gelden: de vervuiler betaalt.

Een toekomstvisie met durf

De Piraten durven verder in de toekomst te kijken. Wij ondersteunen onderzoek en financiering van projecten die nu nog science-fiction lijken, maar die de wetenschap uitdagen en zullen leiden tot nieuwe technologie en inzichten waarvan de hele mensheid kan profiteren. Voorbeelden zijn interstellaire reizen met lichtzeilen, ontwikkeling van een ruimtelift of een 'skyhook'.

Resultaten ruimtevaart voor iedereen

Piraten willen dat de resultaten van ruimtevaart het leven van alle EU-burgers verbeteren. Wij maken ons hierbij hard voor *Open Access to Knowledge*-beginselen (zoals volgens de *Berlin Declaration*¹¹⁸⁾). Wij streven ook expliciet naar ongecensureerde toegang tot het Internet voor iedereen, waarbij het gebruik van satellieten ook mensen in afgelegen gebieden een betaalbare toegang moet geven tot internet en mobiele communicatie. Dit maakt het ook mogelijk om te werken en wonen buiten de vaak overbevolkte steden. Om open access, internettoegang en digitale onafhankelijkheid te garanderen, moet het Europees Parlement stemrecht en zitting in de raad van bestuur van de Europese ruimtevaartorganisatie ESA hebben.

Colofon

De tekst van dit verkiezingsprogramma is opgesteld door een programmacommissie bestaande uit André Linnenbank, Danny Werner, David van Deijk, Henk Heslinga, Matthijs Pontier, René de Torbal, Steven Russchenberg en Wietze Brandsma.

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen op basis van een open schrijfproces met medewerking van velen.

Als basis van dit programma zijn onder meer de verkiezingsprogramma's van de Piratenpartij Nederland uit het verleden gebruikt.

Deze tekst is vrij te kopiëren. De Piratenpartij nodigt iedereen, maar in het bijzonder overige politieke partijen, uit om de standpunten van de Piratenpartij te kopiëren, over te nemen, of anderszins te verspreiden.

- 1) [Piratencode](#)
- 2) [Origins Of The Pirate Party: Privacy, Sharing, Innovation](#)
- 3) [Why The Name "Pirate Party"?](#)
- 4) [Universal Declaration of Human Rights](#)
- 5) [Hannah Arendt](#)
- 6) [Real-time bidding](#)
- 7) [Algemene verordening gegevensbescherming](#)
- 8) [Weapons of Math Destruction](#)
- 9) [Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017](#)
- 10) [Wiv & Referendum](#)
- 11) [Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten](#)
- 12) [Zerodayattack](#)
- 13) [Sterke lokale en regionale journalistiek](#)
- 14) [2020 World Press Freedom Index](#)
- 15) [3 redenen waarom het sleepnet slecht is voor de journalistiek](#)
- 16) [Rapport TI-NL over Lobbyen in Nederland](#)
- 17) [Lobbywatch aanbevelingen voor Tweede Kamerverkiezingen 2021](#)
- 18) [Rekenkamer kan 70% overheidsuitgaven niet controleren](#)
- 19) [Constitutionele toetsing](#)
- 20) [Forever Minus a Day? Calculating Optimal Copyright Term](#)
- 21) [The Case against Patents](#)
- 22) [Patents and Innovation: Evidence from Economic History](#)
- 23) [Normative Economic Analysis of Trademark Law](#)

- 24) [Rethinking Trademark Fair Use](#)
- 25) [Electronics right to repair](#)
- 26) [How digital devices challenge the nature of ownership](#)
- 27) [Free and open-source software](#)
- 28) [Internet der dingen](#)
- 29) [Distributed denial of service](#)
- 30) [Creating a Viable Alternative: Reforming Patent Reexamination Procedure for the Small Business and Small Inventor.](#)
- 31) [Midden- en kleinbedrijf](#)
- 32) [Patent Troubles Pending - Small companies say they're being sued for using common practices to do business on the Net](#)
- 33) [Another 45 miles to go? Kritisch commentaar op het richtlijnvoorstel duurverlenging naburige rechten](#)
- 34) [Het Communautaire Acquis voor auteursrecht en naburige rechten : Zeven zonden of zestien gelukkige jaren?](#)
- 35) [Parallel imports in EU law](#)
- 36) [Negative income tax](#)
- 37) [Why a Universal Basic Income Is Better Than Subsidies of Low-Wage Work](#)
- 38) [Manifest Schuldvrij](#)
- 39) [A Tour de Force in Understanding Intergroup Inequality: An Introduction to Stratification Economics](#)
- 40) [Monopsony](#)
- 41) [Antitrust Remedies for Labor Market Power](#)
- 42) [The Macroeconomic Effects of Student Debt Cancellation](#)
- 43) [Second Chance: Life without Student Debt](#)
- 44) [Antitrust, the Gig Economy, and Labor Market Power](#)
- 45) [Antitrust-Plus: Evaluating Additional Policies to Tackle Labor Monopsony](#)
- 46) [The Effective Competition Standard: A New Standard for Antitrust](#)
- 47) [Common Consolidated Corporate Tax Base](#)
- 48) [Ending Corporate Tax Avoidance and Tax Competition: A Plan to Collect the Tax Deficit of Multinationals](#)
- 49) [Commissie: Basispakket moet belastingheffing voor multinationals eerlijker maken](#)
- 50) [Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling](#)
- 51) [Bouwstenen voor een beter belastingstelsel Tweede Kamer](#)
- 52) [Optimal Taxation of Top Labor Incomes: A Tale of Three Elasticities](#)

- 53) [High-frequency trading](#)
- 54) [Financial Transaction Tax](#)
- 55) [Should We Tax Sugar-Sweetened Beverages? An Overview of Theory and Evidence](#)
- 56) [Geld en schuld: De publieke rol van banken](#)
- 57) [What's Wrong With Negative Rates?](#)
- 58) [Buurtzorg](#)
- 59) [Evergreening](#)
- 60) [Orphan drug](#)
- 61) [Misbruik bij de productie van weesgeneesmiddelen](#)
- 62) [Generic drug competition: The pharmaceutical industry "gaming" controversy](#)
- 63) [Patents & Licensing](#)
- 64) [Chapter 15: Access to essential medicines, TRIPS and the patent system](#)
- 65) [Getting it right for every child](#)
- 66) [GIRFEC in Nederland: het kind als bron van datamining](#)
- 67) [Lijm de Zorg](#)
- 68) [Mag ik bloed geven?](#)
- 69) [Taking stock: A decade of drug policy - A civil society shadow report](#)
- 70) [Waarom de war on drugs mislukt is](#)
- 71) [Buitengewoon opsporingsambtenaar](#)
- 72) [Openbaar Ministerie \(Nederland\)](#)
- 73) [Burgerservicenummer](#)
- 74) [Multi-factor authentication](#)
- 75) [35 gemeenten tekenen 'wietmanifest' Joint Regulation](#)
- 76) [Electronic cigarettes for smoking cessation](#)
- 77) [Git \(software\)](#)
- 78) [Aanpak 'stikstofcrisis' vraagt om breder perspectief](#)
- 79) [Meer meten, robuuster rekenen](#)
- 80) [Hoe de boer een spil kan zijn in de woningmarkt](#)
- 81) [Green Deal Groene Daken](#)
- 82) [We eten, drinken en ademen plastic. Wetenschappers trekken aan de bel](#)
- 83) [COPD](#)
- 84) [Burgers betalen ruim 150 euro energiebelasting per ton CO2. Paprikateler Alfons amper twee tientjes \(en de grootindustrie nog minder\)](#)
- 85) [Gevaren van kernenergie](#)
- 86) [Europees burgerinitiatief](#)

- 87) [Handelsovereenkomst ter bestrijding van namaak](#)
- 88) [Trans-Atlantisch Vrijhandels- en Investeringsverdrag](#)
- 89) [Comprehensive Economic and Trade Agreement](#)
- 90) [Trade in Services Agreement](#)
- 91) [Mercosur](#)
- 92) [EU-Japan Economic Partnership Agreement](#)
- 93) [Investor to State Dispute Settlement](#)
- 94) [The Alternative Trade Mandate](#)
- 95) [European Parliament Committee on International Trade](#)
- 96) [Self-determination theory](#)
- 97) [Private Patents And Public Health](#)
- 98) [Digitalisering en jeugdwerkgelegenheid in Afrika](#)
- 99) [Trots of Schaamte](#)
- 100) [Intersectionaliteit](#)
- 101) [Dutch Cultural Heritage legislation as at July 2010](#)
- 102) [Bindend studieadvies](#)
- 103) [Sleep and Teens](#)
- 104) [Algemene wet gelijke behandeling](#)
- 105) [Financiële stromen en prioriteringsbeleid in het Nederlandse universitaire onderzoek](#)
- 106) [Proefschrift Joep Rottier: Decriminalization of Sex Work: The New Zealand Model](#)
- 107) [FTM - Dossier Verhuurderheffing](#)
- 108) [Economische effecten van aanpassing fiscale behandeling eigen woning](#)
- 109) [Aantal daklozen sinds 2009 meer dan verdubbeld](#)
- 110) [Housing First Nederland](#)
- 111) [Housing First Gids Nederland](#)
- 112) [Gmail](#)
- 113) [Google LLC](#)
- 114) [European Space Agency](#)
- 115) [Netherlands Space Office](#)
- 116) [International Space Station](#)
- 117) [Outer Space Treaty](#)
- 118) [Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities](#)

Visie met Lef

Piratenpartij Nederland

Verkiezingsprogramma 2021

Visie + Lef =

Piratenpartij

Piratenpartij

voor een vrije informatiesamenleving